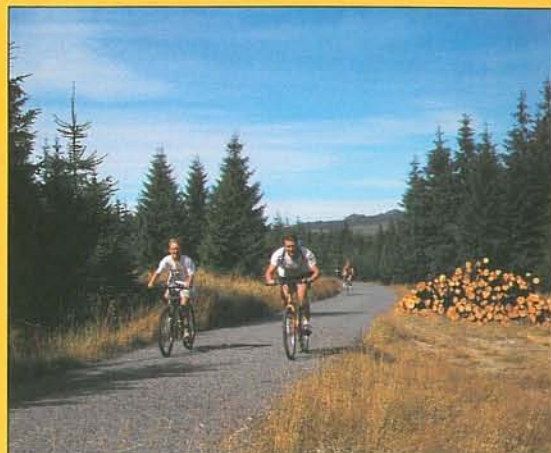

EUROREGION NISA

EUROREGIONEM NISA

N A K O L E

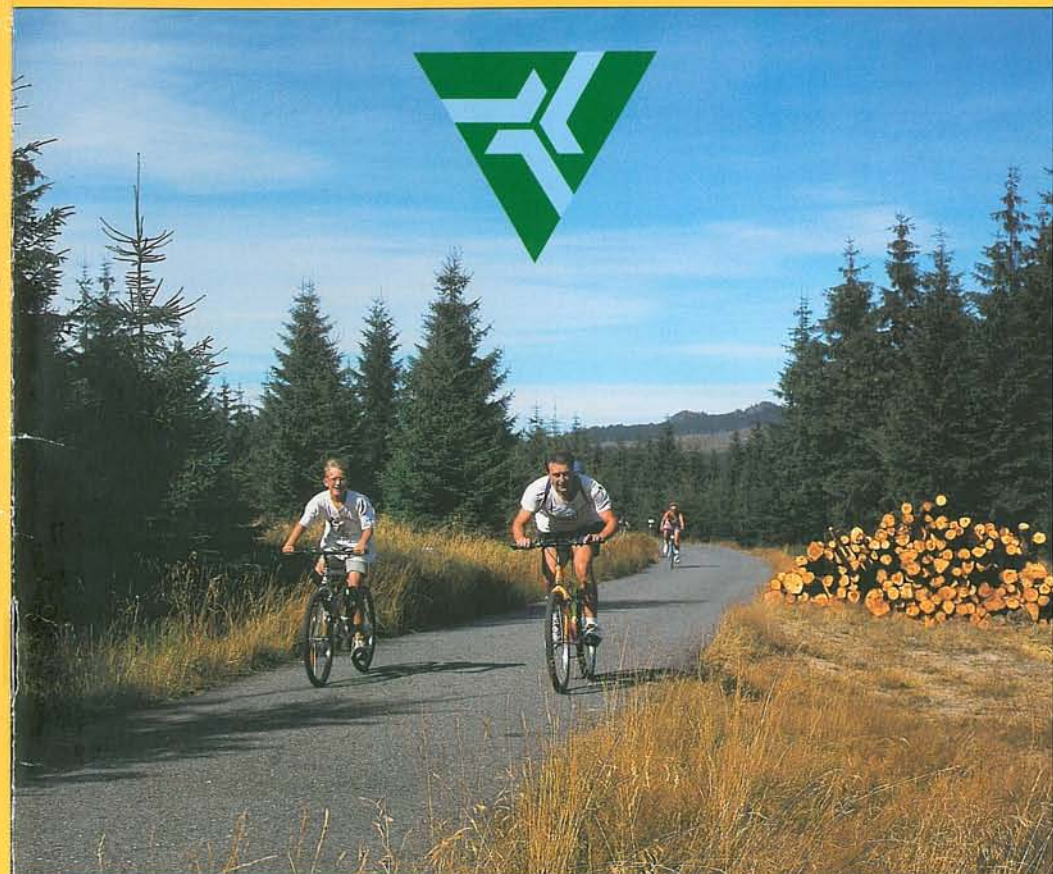
EUROREGION NISA

EUROREGION NISA

EUROREGIONEM NISA

N A K O L E

OBSAH • INHALTSVERZEICHNIS • SPIS TREŚCI

Obsah	3
Inhaltsverzeichnis • Spis treści	
Úvod	4-6
Einleitung • Wstęp	
Rady pro bezpečnou jízdu	7-8
Ratschläge für eine sichere Fahrt • Polecenia dla bezpiecznej jazdy	
Legenda	9
Zeichenerklärung • Legenda	
Klad listů	10-11
Blattenleitung • Układ map	
Doporučené cykloturistické trasy	
Empfohlene Radwanderwege • Polecane trasy rowerowe	
A – Český ráj - sever	12-15
Böhmisches Paradies - Nord • Czeski Raj - północna część	
B – Cesta rájem	16-21
Der Weg durchs Paradies • Droga przez raj	
C – Skalákem	22-25
Durch die Felsen • Przez „Skalák”	
D – Harrachovský okruh	26-28
Rund um Harrachov • Harrachovska trasa okružna	
E – Na „Zlaták“	29-31
Riesengebirge (Auf die „Goldene Anhöhe“) • Na „Zlaták”	
F – Semilsko	32-34
Semilsko • Ziemia Semilska	
G – Jizerskohorské rozhledny	35-37
Aussichtstürme des Isergebirges • Wieże widokowe Gór Izerskich	
H – Jizerka	38-40
Jizerka • Jizerka	
I – Nad severní sráží	41-43
Über die nördlichen Abhänge • Nad północnymi zboczami	
J – Z Liberce na trojmezi	44-47
Von Liberec zum Dreiländereck • Z Liberca do pogranicza trzech państw	
Cyklistické a ubytovací služby	48-50
Servis für Radfahrer und Unterkunft • Usługi dla rowerzystów, noclegi	

EUROREGION NISA – cykloprůvodce

1 : 90 000

VYDAL :	SHOCart spol. s r. o., nám. T. G. Masaryka 2433, 760 01 Zlín tel.: 067/721 11 67, fax: 067/721 10 54, e-mail: red@shocart.cz
OBCHODNÍ STYK A DISTRIBUCE :	SHOCart spol. s r. o., nám. T. G. Masaryka 2433, 760 01 Zlín tel.: 067/721 11 67, fax: 067/721 10 54, e-mail: mak@shocart.cz, http://www.shocart.cz prodej map přes INTERNET on-line: http://www.atc.cz/shocart
TEXT :	P. Ďoubalík
FOTO :	S. Weiss, B. Jakoubě, L. Tomešek, O. Kudrnáč, MIC Turnov, archiv SHOCart
TISK :	Samohýl Reproprint
ISBN :	80-7224-099-4

PŘEKLADY : G. Brehmer – NJ, M. Lanc – PL

1. VYDÁNÍ : leden 1999

© CARTOGRAPHY : SHOCART spol. s r. o., Zlín 1999

Veškeré reprodukce map nebo jejich částí jakoukoliv formou jsou možné pouze s předchozím písemným souhlasem vydavatele.

REGION NISA

Kraj, kterým procházejí navržené cyklotrasy, je neuvěřitelně pestrý. Na malé rozloze tu najdeme borové lesy s pískovcovými skalními městy Českého ráje, ticho rozlehlých Jizerských hor ukrývá velké rašelinné louky s jezírky a hrubozrnné žulové věže a hřebeny Krkonoš, který vystupuje majestátně a velehorský nad hranici lesů. Mezi kopci jsou zabydlená údolí s nezaměnitelnými roubenkami, roztroušené samoty, ale také velká městečka, plná života. Celý kraj, včetně největších hor a nejhlubších údolí, má „lidské rozměry“, a proto se do něj lidé rádi vracejí, zatímco jiná, turisticky světově proslulejší místa jim stačilo navštívit jedenkrát za život.

Český ráj byl vyhlášen v roce 1955 první chráněnou krajinnou oblastí v republice. Charakteristickou dominantou kraje jsou Trosky, zbytky středověkého hradu na dvou čedičových sopečných vrcholcích, ale hlavním předmětem ochrany a turistického zájmu jsou především velká pískovcová skalní města druhohorního původu, pozůstatky mohutných pískovcových usazenin křídového moře. Je zde řada hradů, zámků a objektů lidové architektury. Romantická skalnatá údolí s rybníky skýtají dobré možnosti ke koupání. Velmi dobře se zde plánují kraťákové výlety, při kterých je vzdálenost nahrazena pestrostí. Český ráj patří k turisticky nejnavštěvovanějším lokalitám ČR. Hustá síť značených turistických cest byla nedávno doplněna o značení cest pro putování na kole a po nich vedou i naše doporučené okruhy.

Krkonoše mají vysokohorský charakter a pro své geologické stáří, jedinečnost fauny a flóry a bohatou historii patří k nejzajímavějším a nejkrásnějším pohořím Evropy. Smrkové lesy přecházejí v horních partiích v porosty kosodřeviny. Na hřebenech po celý rok panují výrazně odlišné klimatické podmínky. Horské pásmo vznikalo v mladších třetihorách a bylo dotvářeno ústupem skandinávského ledovce. Tak vznikly ledovcové kary, typická horská údolí, morénové valy a horská jezírka. Nejvyšší horou je Sněžka (1602 m n. m.), v západní části Krkonoš je to Kotel (1434 m n. m.). Sníh vydrží v horách až 180 dnů v roce, a proto jsou Krkonoše velkým lyžařským centrem. Krkonoše jsou národním parkem (KRNAP), cykloturistika je zde regulována. Námi navržené výlety byly se zástupci KRNAPu konzultovány.

Jizerské hory, geologicky staré pohoří, jsou tvořeny v centrální oblasti žulou a částečně ortolou, výjimkou je čedičový Bukovec. Parovinný ráz se sníženinami vyplněnými rašelinnými loukami se střídá s hřebeny a srázy, ve kterých vznikly mrazovým větráním zajímavé skalní útvary a na svazích kamenná moře. Pramení zde řeka Jizera, která si cestu razí řečištěm plným obřích balvanů. Jizerské hory mají velmi drsné a vlhké podnebí s nadprůměrným množstvím srážek a v zimě bývají ideální oblastí pro lyžařskou turistiku. Nejvyššího bodu dosahují na české straně horou Smrk (1124 m n. m.). Smrkové lesy Jizerských hor, podobně jako Krkonoše, jsou viditelně zdevastovány silným emisním zatížením. Zůstalo však mnoho krásných míst a naděje, že se situace zlepší. Pro cykloturistiku jsou „Jizerky“ jako stvořené.

Sněžka

REGION NEISSE

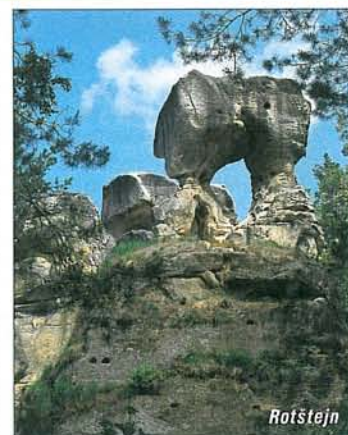
Das Land, durch das die hier vorgeschlagenen Radwanderstrecken führen, ist unwahrscheinlich vielfältig. Auf einer geringen Fläche finden sich Fichtenwälder mit den Sandsteinfelsenstädten des Böhmisches Paradieses (Český ráj), die Stille des ausgedehnten Isergebirges birgt große Torfwiesen mit Weihern und grobkörnige Granittürme sowie den Riesengebirgskamm (Krkonoše), der majestätisch und hochgebirgsartig über die Waldgrenze hinaus ragt. Zwischen den Bergen ziehen sich die bewohnten Täler mit ihren unverwechselbaren gezimmerten Holzhäusern, verstreuten Einzelhöfen, aber auch größeren Städtchen voller Leben. Das gesamte Land, einschließlich der höchsten Berge und tiefsten Täler, hat „menschliche Ausmaße“ und deshalb kommen die Menschen gern wieder hierher zurück, während es ihnen bei anderen, in der Touristenwelt berühmteren Orten genügt, sie einmal im Leben zu besuchen.

Das **Böhmisches Paradies** wurde 1955 zum ersten Landschaftsschutzgebiet in der Republik erklärt. Die charakteristische Dominante des Landes ist die Ruine Trosky, Reste einer mittelalterlichen Burg auf zwei

vulkanischen Basaltgipfeln, das Hauptinteresse der Naturschützer und Touristen gilt den großen Sandsteinfelsenstädten mesozoischen Ursprungs, Überreste mächtiger Sandsteinablagerungen des Kreidezeitalters. Wir finden hier eine Reihe von Burgen, Schlössern und Gebäuden der Volksarchitektur. Romantische Felsställe mit Teichen bieten gute Bademöglichkeiten. Sehr gut lassen sich hier Miniausflüge planen, bei denen die fehlende Entfernung durch die um so größere Vielfalt wettgemacht wird. Das Böhmisches Paradies gehört zu den von Touristen meistbesuchten Zielen in Tschechien. Das dichte Netz an markierten Wanderwegen wurde vor kurzem durch gekennzeichnete Radwanderwege ergänzt und diesen folgen auch die von uns empfohlenen Rundstrecken.

Das **Riesengebirge** hat Hochgebirgscharakter und gehört dank seines geologischen Alters, der einzigartigen Fauna und Flora sowie der reichen Geschichte zu den interessantesten und schönsten Gebirgen Europas. Die Fichtenwälder gehen in den oberen Partien in Krummholzbestände über. Auf den Kämmen herrschen das ganze Jahr über deutlich unterschiedliche Klimabedingungen. Dieser Gebirgszug entstand im jüngeren Tertiär und wurde letztendlich durch den Rückzug des skandinavischen Gletschers geformt. So entstanden Gletscherkare, typische Gebirgstäler, Moränenwälle und kleine Bergseen. Der höchste Berg ist die Sněžka (1602 m ü. d. M.), im Westteil des Riesengebirges ist es der Kotel (1434 m ü. d. M.). Der Schnee hält sich in den Bergen bis zu 180 Tagen im Jahr, was das Riesengebirge zu einem großen Skigebiet macht. Im Nationalpark Riesengebirge (KRNAP) unterliegt das Radwandern Einschränkungen. Die von uns vorgeschlagenen Ausflüge wurden mit Nationalparkvertretern konsultiert.

Das **Isergebirge**, ein geologisch alter Höhenzug, besteht im Zentralteil aus Granit und teilweise aus Orthogneis, eine Ausnahme ist der Bukovec aus Basalt. Fastebenen mit von Mooren und Moorwiesen gefüllten Senken wechseln mit Bergkämmen und Steilhängen ab, in denen durch Frostwitterung interessante Felsengebilde sowie an den Hängen Steinerne Meere entstanden. Hier entspringt der Fluß Jizera, der sich seinen Weg durch ein Flußbett voller riesenhafter Steinblöcke bahnt. Das Isergebirge besitzt ein sehr rauhes und feuchtes Klima mit überdurchschnittlichen Niederschlägen und ist im Winter ein ideales Skiwandergebiet. Seinen höchsten Punkt erreicht es auf der böhmischen Seite im Berg Smrk (1124 m ü. d. M.). Die Fichtenwälder des Isergebirges sind, ähnlich denen im Riesengebirge, durch Emissionen gezeichnet. Es sind jedoch viele schöne Stellen und die Hoffnung geblieben, daß sich die Situation bessern wird. Für das Radwandern ist das Isergebirge wie geschaffen.

Rotštejn

REGION NYSA

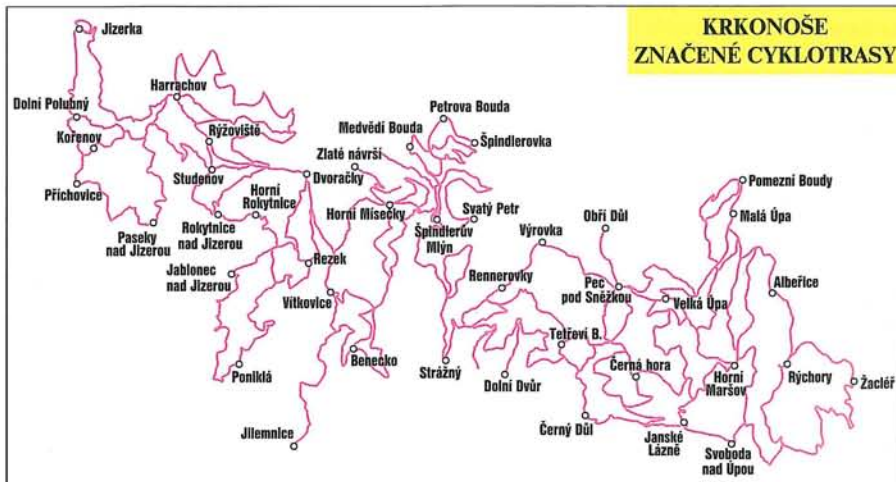
Proponowane trasy cykloturystyczne biegną poprzez bardzo urozmaicony krajobraz. Na małym obszarze znajdziemy tutaj lasy sosnowe z miastami skalnymi Czeskiego Raju, w rozległych Górach Izerskich rozległe torfowiska z jeziorkami oraz wieże granitowe a grzbiety Karkonoszy góruje majestatycznie ponad granicą lasów. Pomiedzy wzgórzami leżą zamieszkałe doliny z niezamienialnymi domami zrębowymi, samotne gospodarstwa, ale również duże miasteczka, pełne życia. Kraina ta, włącznie najwyższych gór i najgłębszych dolin, ma „ludzkie rozmiary”, i dlatego ludzie chętnie do niej powracają.

Czeski Raj (Cesky ráj) został obwołany w roku 1955 pierwszym chronionym obszarem krajobrazowym w kraju (CHKO). Z dała są widoczne resztki średniowiecznego grodu Trosky na dwóch skałach bazaltowych, ale głównym obiektem ochrony i zainteresowania turystów są przede wszystkim rozległe piaskowcowe miasta skalne, pozostałości osadów morza z okresu kredy. Znajduje się tutaj szereg grodów, zamków i obiektów architektury ludowej. Romantyczne skaliste doliny ze stawami rybnymi stwarzają doskonałe warunki do kąpienia. Bardzo dobrze można tu planować króciutkie wycieczki, podczas których urozmaicenie zastępuje odległość. Gęsta sieć znakowanych szlaków turystycznych została niedawno uzupełniona o znakowane szlaki cykloturystyczne i po nich właśnie prowadzą przez nas polecane trasy.

Karkonosze posiadają wysokogórski charakter i ze względu na swój wiek geologiczny, wyjątkowość fauny i flory oraz bogatą historię należą do najciekawszych i najpiękniejszych pasm górskich Europy. Lasy świerkowe w górnych partiach przechodzą w zarośla kosodrzewiny. Pasma górskie zostały dotworzone cofaniem się lodowca skandynawskiego, powstały tak, typowe doliny górskie, wały morenowe i jeziorka. Najwyższą górą jest Śnieżka (1602 m n. p. m.), a w zachodniej części Karkonoszy Kotel (1434 m n. p. m.). Śnieg utrzymuje się w górach nawet przez 180 dni w roku i dlatego Karkonosze są znanym ośrodkiem narciarskim. Turystyka rowerowa jest tutaj ograniczana ze względu na park narodowy (KRNP). Przez nas polecane wycieczki były omawiane z przedstawicielami KRNP.

Góry Izerskie są geologicznie starym pasmem górskim. Miejscami niemal równinny krajobraz z obniżeniami wypełnionymi torfowiskami i łąkami torfowymi to znowu ciekawe formacje skalne i usypiska kamienne na zboczach. Źródło rzeki Jizery (Jizera), która toruje sobie drogę korytem rzeczynym wypełnionym olbrzymimi głazami. Góry Izerskie mają bardzo surowy i wilgotny klimat. W zimie są idealnym terenem dla turystyki narciarskiej. Najwyższym szczytem po czeskiej stronie jest góra Smrk (1124 m n. p. m.). Lasy świerkowe Gór Izerskich, podobnie jak Karkonoszy, są poniszczane emisjami. Pozostało tu jednak wiele pięknych miejsc i nadzieja, że sytuacja ulegnie poprawie. Dla turystyki rowerowej „Jizerky” są wprost idealne.

KRKONOŠE
ZNAČENÉ CYKLOTRASY

RADY PRO BEZPEČNOU JÍZDU

Příprava před jízdou:

1. Dobře zkontrolujte technický stav svého kola, abyste se vyhnuli případné improvizaci na cestě.
2. I když je vaše kolo v perfektním stavu, na všechny eventuality budete připraveni, pokud si k běžnému zavazadlu připojíte i cestovní soupravu nářadí pro akutní opravy a lékárničku pro základní první pomoc.
3. Zatížení vašeho kola zavazadlem posuďte podle nosnosti rámu, abyste předešli jeho poškození.
4. Vzhledem ke smíšenému charakteru vybraných tras se jeví jako vhodné jakékoliv hybridní kolo, které lze použít všestranně – od jízdy po asfaltové silnici až po cesty s přírodním povrchem. Pro dálkovou cykloturistiku je velmi praktické připevnit také blatníky (nelze předpokládat suchý povrch ve všech úsecích).
5. Neméně důležité je mít alternativní oblečení pro případnou změnu počasí, doporučujeme ochrannou přilbu.
6. Dopředu si podrobně projděte našeho průvodce, se kterým si pohodlně naplánujete vlastní itinerář s konkrétními cíli, na něž se chcete zaměřit. Neminete tak spoustu zajímavých bodů na trase a během jízdy budete mít k dispozici základní výklad ke každé lokalitě.

Zásady během jízdy:

1. V mnohých úsecích budete součástí silničního provozu s nízkou frekvencí automobilů, na cestách takto sdílených s automobilovou dopravou se chovejte dle Vyhlášky č. 99/1989 Sb. o pravidlech silničního provozu na pozemních komunikacích.
2. Chovejte se ohleduplně k ostatním cyklistům (při míjení, předjíždění...).
3. Držte se vždy v pravém jízdním pruhu cyklostezky, či v její pravé polovině, pokud pruhy nejsou vodorovně značeny; na stávajících komunikacích s automobilovou dopravou se držte co nejvíce při krajnici.
4. V chráněných přírodních oblastech se řiďte pokyny správců, držte se vymezených stezek (často naučené stezky s informačními tabulemi) pohyb mimo ně je nepřipustný. Snažte se tedy projíždět s ohledem ke zvěři a ptactvu, které zde žije.
5. V průběhu celé trasy dbejte na udržení čistoty.
6. Upozorňujeme, že jízda cyklotrasou je na vlastní nebezpečí každého cyklisty, nelze tedy požadovat u správce cyklotrasy, či majitele pozemku jakoukoliv náhradu za případné zranění.

RATSCHLÄGE FÜR EINE SICHERE FAHRT

Vorbereitung vor der Reise:

1. Kontrollieren Sie gründlich den technischen Zustand Ihres Rades, um eventuelle Improvisationen auf der Strecke zu vermeiden.
2. Auch wenn Ihr Rad in einem perfekten Zustand ist, sind Sie für den Fall des Falles gewappnet, wenn Sie dem üblichen Gepäck auch Reisewerkzeug für akute Reparaturen und ein Erste-Hilfe-Päckchen mit den wichtigsten Dingen hinzufügen.
3. Beurteilen Sie die Belastung Ihres Rads durch das Gepäck in Hinblick auf die Tragfähigkeit des Rahmens, um dessen Beschädigung zu vermeiden.
4. Aufgrund des gemischten Charakters der vorgeschlagenen Radwanderstrecken empfiehlt sich ein Hybridrad welcher Art auch immer, das allseitig eingesetzt werden kann – vom Befahren von Asphaltstraßen bis zu Naturwegen. Für das Radwandern ist es auch sehr praktisch, Schutzbleche anzubringen (man kann nicht auf allen Abschnitten mit einer trockenen Strecke rechnen).
5. Nicht weniger wichtig ist Bekleidung zum Wechseln bei eventuellen Wetterumschlägen, weiter empfehlen wir einen Sturzhelm.
6. Gehen Sie im voraus unseren Führer genau durch, erarbeiten Sie mit dessen Hilfe einen eigenen Streckenplan mit konkreten Zielen, auf die Sie sich konzentrieren wollen. So lassen Sie nicht eine Menge interessanter Punkte auf der Strecke aus und es stehen Ihnen während der Fahrt zu jedem Ort Erläuterungen zur Verfügung.

Grundsätze während der Fahrt:

1. In vielen Abschnitten nehmen Sie am Straßenverkehr mit geringem Autoaufkommen teil, halten Sie auf solchen auch von Kraftfahrzeugen benutzten Straßen die Straßenverkehrsordnung Nr. 99/1989 Sb. ein.
2. Verhalten Sie sich gegenüber den andern Radfahrern rücksichtsvoll (beim Begegnen, Überholen, ...).

3. Bleiben Sie stets auf der rechten Fahrspur des Radweges oder auf seiner rechten Hälfte, wenn auf der Bahn keine Fahrspuren markiert sind; auf Straßen mit Autoverkehr fahren Sie bitte möglichst nahe am Randstreifen.
4. In Naturschutzgebieten richten Sie sich bitte nach den Anweisungen der Verwaltung, bleiben Sie auf den gekennzeichneten Pfaden (nicht selten sind es Naturlehrpfade mit Informationstafeln; sich außerhalb dieser Wege zu bewegen, ist unzulässig. Bemühen Sie sich, beim Durchfahren Rücksicht auf das hier lebende Wild und die Vögel zu nehmen.
5. Achten Sie auf der gesamten Strecke auf Sauberkeit.
6. Wir weisen darauf hin, daß das Befahren des Radwanderweges auf eigene Gefahr jedes Radfahrers geschieht, es kann also bei einer Verletzung von der Verwaltung der Radwanderstrecke oder vom Grundstücksbesitzer kein Schadenersatz welcher Art auch immer gefordert werden.

POLECENIA DLA BEZPIECZNEJ JAZDY

Przygotowanie przed wyruszeniem w drogę:

1. Uważnie zbadać stan techniczny swego roweru zwłaszcza przed sezonem, ażeby nie musieć ewentualnie improwizować po drodze (stwierdzić należy czy nie miękną wam hamulce, czy zmiana biegów nie trwa dłużej niż zazwyczaj i sprawdzić wyregulowanie i smarowanie elementów, włącznie ciśnienia w oponach)
2. Nawet jeżeli wasz rower jest w doskonałym stanie, będziecie przygotowani na wszelkie wypadki, jeżeli do bagażu dołączycie zestaw narzędzi potrzebnych do pilnej naprawy oraz apteczkę do podstawowej pierwszej pomocy (włącznie naczynia z płynem do regularnego pokrzepiania się).
3. Podczas obciążania waszego roweru bagażem, kierujcie się nośnością ramy, żeby nie doszło do jego uszkodzenia.
4. Ze względu na różnorodny charakter tej trasy wskazany jest jakiegokolwiek kombinowany rower, który można wykorzystywać wszechstronnie - do jazdy po szlakach komunikacyjnych wspólnych z transportem samochodowym aż po drogi z nawierzchnią naturalną. Bardzo praktyczne jest użycie błotników podczas długodystansowej cykloturystyki (nie można oczekiwać suchą nawierzchnię na wszystkich odcinkach).
5. Nie mniej ważne jest posiadanie ubrania do zamiany, najlepiej w kolorach refleksyjnych, na wypadek zmiany pogody, włącznie nakrycia głowy podczas słonecznych dni (polecamy hełm ochronny).
6. Przed wyjazdem drobiazgowo przeczytajcie nasz przewodnik, z którym łatwo naplanujecie sobie własny program z konkretnymi celami, na których chcecie się skoncentrować. Nie wypuście w ten sposób wiele ciekawych punktów wzdłuż trasy a podczas jazdy będziecie mieli do dyspozycji opis każdego stanowiska.

Zasady podczas jazdy:

1. Na wielu odcinkach będziecie uczestnikami ruchu drogowego z rzadkim nasileniem ruchu samochodów, na drogach używanych wspólnie z transportem samochodowym zachowujcie się według Ogłoszenia nr. 99/1989 Zb. o zasadach ruchu drogowego na nazimnych liniach komunikacyjnych.
2. Zachowujcie się dżentelmeńsko w stosunku do innych rowerzystów (podczas wymijania, ...).
3. Trzymajcie się zawsze w prawym pasie ruchu ścieżki rowerowej, czy też w jej prawej połowie, w razie, że pasy nie są horyzontalnie znakowane, na dotychczasowych liniach komunikacyjnych z ruchem samochodowym trzymajcie się na poboczu.
4. W chronionych obszarach przyrody słuchajcie poleceń strażników, trzymajcie się na wyznaczonych ścieżkach (często ścieżki nauczające z systemem tablic informacyjnych), poruszanie się mimo nich jest wzbronione. Starajcie się przejeżdżać tędy z szacunkiem dla zwierząt i ptaków tu żyjących.
5. Nie tylko w przyrodzie, ale wzdłuż całej trasy nie zostawiajcie odpadków, tak samo dbajcie na zachowanie czystości źródeł wody.
6. Zaznaczamy, że jazda po trasach rowerowych jest na własne niebezpieczeństwo każdego rowerzysty, nie można więc żądać od zarządcy cyklotrasy, czy właściciela gruntu, jakiegokolwiek rekompensat za ewentualne zranienie.

LEGENDA * ZEICHENERKLÄRUNG * LEGENDA

jeskyně, skalní útvary	Höhle, Felsenformation	jaskinie, formacje skalne
les, kleč	Wald, Knieholz	las, kosodrzewina
sad, vinice, chmelnice	Obstgarten, Weinberg, Hopfengarten	sad, winnica, chmielnica
řeka, potok	Fluß, Wasserlauf	rzeka, potok
vodní plocha	Wasserfläche	obszar wodny, płyta wodna
bažina, rašeliniště	Sumpf, Torfstich	bagna, torfowisko
trasa lodní dopravy, přístaviště	Schiffahrtslinie, Anlegestelle	droga transportu wodnego, przystań
kaple, kostel	Kapelle, Kirche	kaplica, kościół
hranice státní, okresní	Staatsgrenze, Landesgrenze	granica państwa, administracyjna
hraniční přechod, -turistický	Grenzübergang, -für Touristen	przejście graniczne, -turystyczne
dálnice, vícepruhová silnice	Autobahn, mehrspurige Straße	autostrada, droga szybkiego ruchu
silnice I., II. a III. třídy	Straßen I., II. und III. Klasse	drogi I., II. i III. klasy
zpevněná cesta, cesta, pěšina, průsek	befestigter Weg, Karreweg, Fußweg	droga wzmocniona, droga, ścieżka, prześiek
železnice, stanice	Eisenbahn, Bahnhof	koleje, stacja
hranice NP, CHKO a přírodní parku	Grenze des Nationalpark, Landschaftsschutzgebietes	granica PN, Chronionego Parku Krajobrazowego
informace, nemocnice	Touristinformation, Krankenhaus	informacja turystyczna, szpital
městská památková rezervace, zóna	Städtisches Denkmalschutzgebiet	miejski rezerwat zabytkowy, obszar
museum, technická památka	Museum, technische Sehenswürdigkeit	muzeum, zabytek techniczny
lidová architektura, skanzen	Volksarchitektur, Skansen	architektura ludowa, skansen
rozhledna, židovská památka	Aussichtsturm, Jüdische Gedenkstätte	wieża widokowa, zabytki żydowskie
hrad, - přístupný veřejnosti	Burg, - der Öffentlichkeit zugänglich	gród, - dostępny dla publiczności
zámek, - přístupný veřejnosti	Schloß, - der Öffentlichkeit zugänglich	zamek, - dostępny dla publiczności
zřícenina - přístupná veřejnosti	Burgruine, - der Öffentlichkeit zugänglich	ruiny, - dostępny dla publiczności
hradíště, tvrz, archeologické naleziště	Burgwall, archäologische Fundstätte	grodzisko, twierdza, znalezisko archeologiczne
hospoda, restaurace	Gasthaus, Restaurant	gospoda, restauracja
ubytovna, penzion / chata, hotel	Herberge, Pension / Hütte, Hotel	dom noclegowy, pensjonat / schronisko, hotel
autokemp, koupaliště	Autocamping, Freibad	camping, kąpieliska
cyklistické služby	Fahrrad Diensten	usługi dla rowerzystów
doporučené cyklotrasy	empfohlene Radwanderstrecke	polecony turystyczny szlak rowerowy

- použité zkratky:

čtz, mlz = červená turistická značka, modrá...
čctz, mctz, bctz = červená cykloturistická značka, modrá, bílá...
ct7 = cykloturistická trasa č. 7 (Krkonoše)

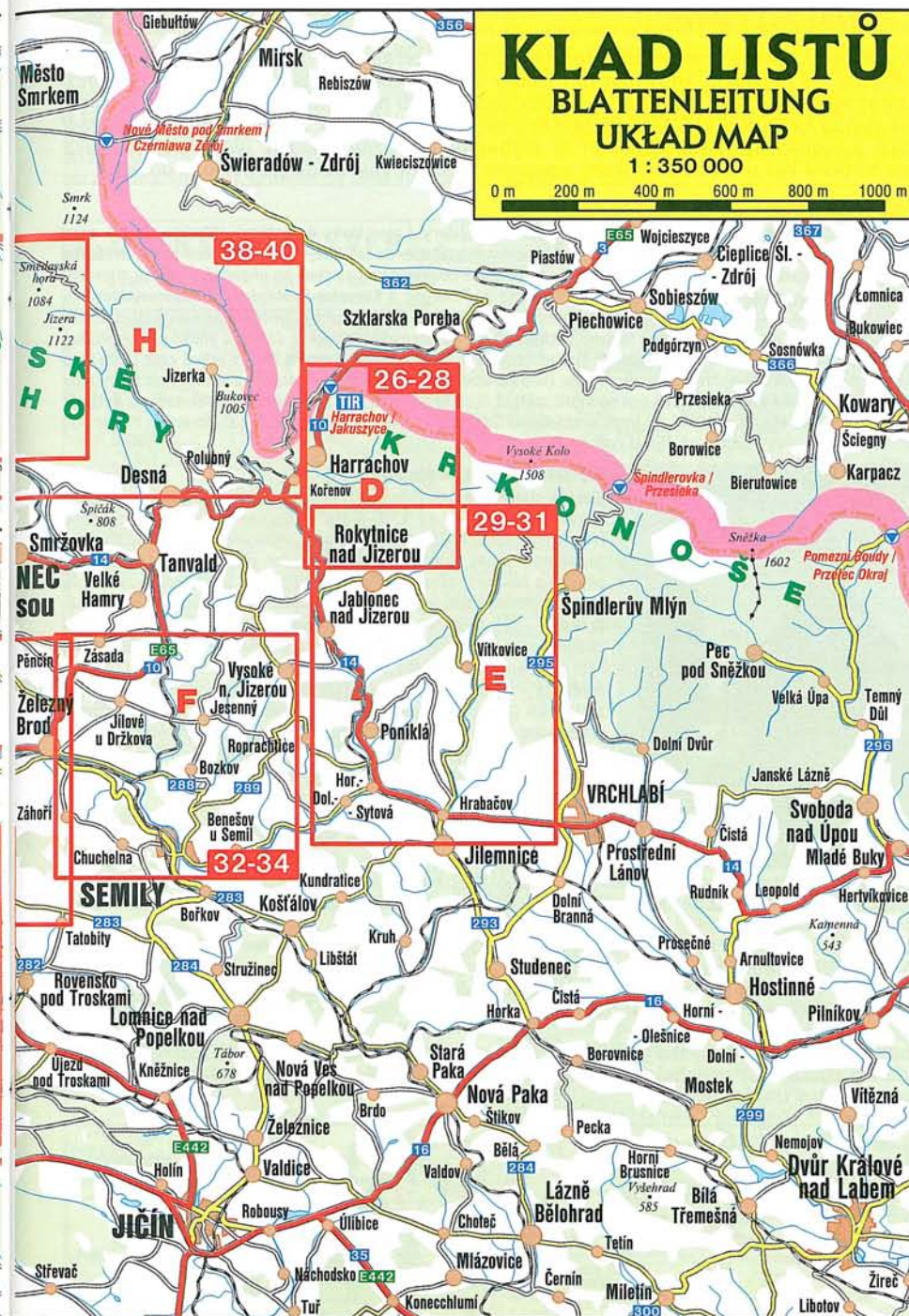
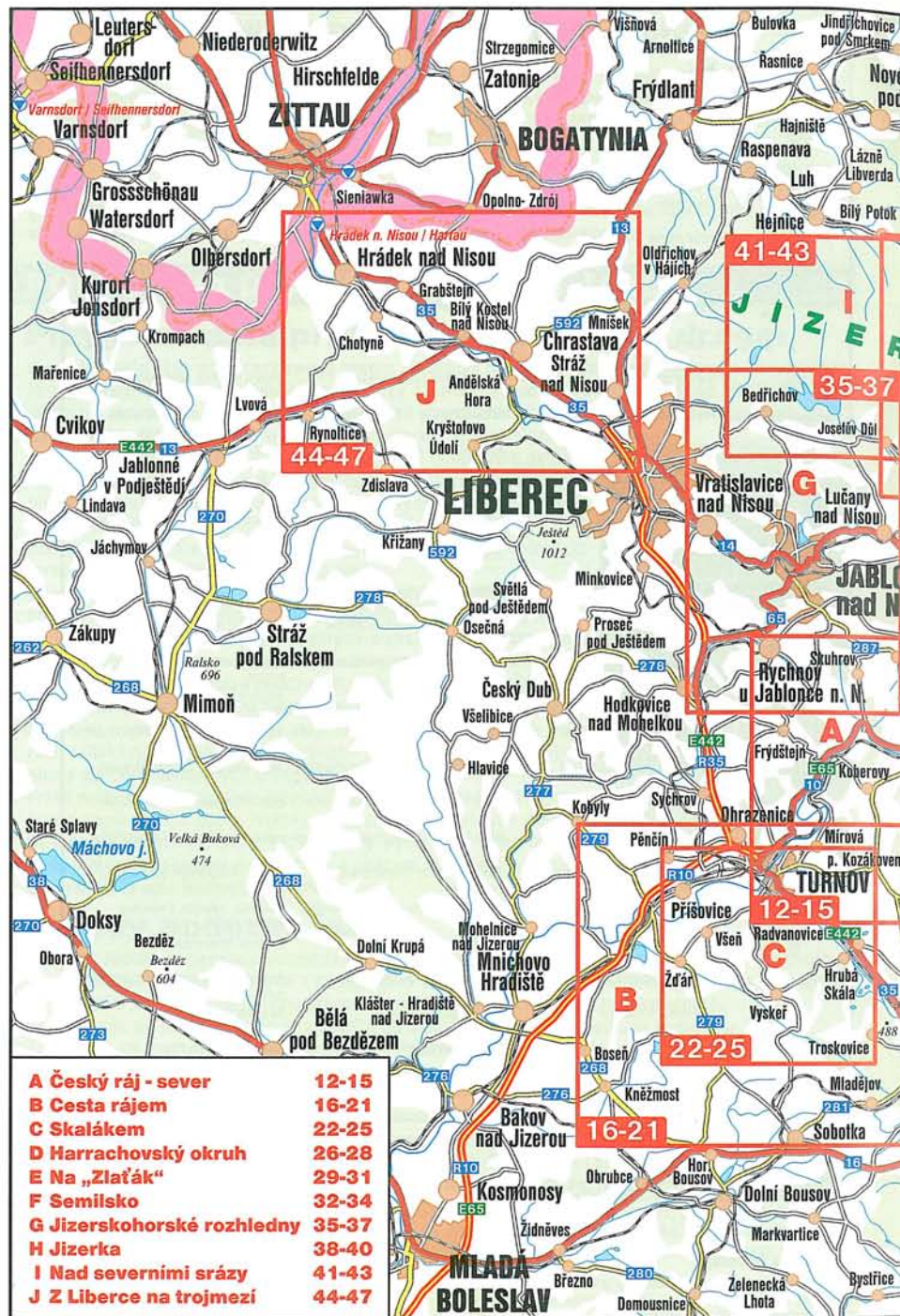
- verwendete Abkürzungen:

rWw, bWw, geWw, grWw = rot, blau, gelb, grün markierter Wanderweg
rWw, bWw, wWw, gWw = rot, blau, weiß, grün markierter Radwanderweg
Rw7 = Radweg Nr. 7 (Riesengebirge)

- użyte skróty:

czsz, mszt, ższ, ższ, ższ = czerwony, modry, zielony, żółty szlak turystyczny
czszct, mszct, bszct = czerwony, modry, biały, szlak cykloturystyczny
ct7 = cykloturystyczna trasa nr. 7 (Karkonosze)

A - ČESKÝ RÁJ - SEVER

Krajem řeky Jizery a strmými stráněmi nad ní. Cesta, při které se nedá moc odpočívat, hned se šplhá na Kopaninu (657 m n. m.), hned se řítí k maloskalské Jizeře (262 m n. m.), aby se vydrápala opět o 250 m výš a obkroužila dračí hřbet Suchých skal. Pohled na ně ale stojí za to! To není vše. Nejvyšší bod Podkrkonoší, Kozákov, se svými 744 m ve Vas těší také a pozůstatky hradu Rotštejn si rozhodně nemůžete nechat ujít. Náročná trasa pro náročné Vás provede perličkami severního Českého ráje a odkryje pohledy do hor.

Popis průběhu trasy (celá trasa vede po mctz)

Z náměstí v Turnově nás povede mctz ke koupališti u řeky Jizery a přes lávku do Dolánek (Diaskův statek), přes Bukovinu, popojedeme kousíček po silnici E65 a honem z ní utečeme na silničku, která nás kolem poleší Drábovna dovede přes Záborčí a Převahy do Voděrad. Čeká nás stoupání do Frýdštejna a odtud, po případné prohlídce zříceniny hradu Frýdštejna, po silnici do Bezděčína a dál po mctz do Pelikovic a Kopaniny (rozhledna). Z Kopaniny klesáme do Bobova a pak rychlým sjezdem po silnici přes Sněhov do Malé Skály. Hned přejedeme po mostě přes Jizeru a nezapomeneme se stoupání směrem k hřebeni Suchých skal. Pod Suchými skalami se dáme po silnici přes Prosička, Hluboček a Vráť k severnímu okraji Koberov. Pokračujeme přes Dlouhý, Smrčí, Pipice a Záhoří, odtud vede cesta přes Hamštejnský (Kozákovský) hřeben do obce Vesec (kdo má však dosti sil, měl by se vypravit na krátkou, ale hodnotnou odbočku na vrchol Kozákova (čtctz) a pak se vrátit zpět). Z obce Vesec vede cesta po turistických cestách na Rotštejn a přes Chutnovku klesne na silnici, po které se dojde na Sekerkovy Loučky a zbývá klesat po silnici kolem tří rybníků, odbočit vlevo a přes Benátky se dostat zpět do Turnova.

Diaskův statek

Zajímavosti a kulturní památky

Diaskův statek – je nejvýznamnější ukázkou lidové roubené architektury v oblasti. Byl postaven v r. 1716, prošel mnoha stavebními úpravami a dnes tvoří samostatnou urbanistickou jednotku, vymezenou trámovou hradbou se dvěma branami. Konají se zde národopisné slavnosti (pouť, posvícení, jarmark a pod.) a to především v měsících červnu a září. Veřejnosti je přístupná expozice vesnického bydliště, zemědělského a farního nářadí.

Drábovna – poleší, které má mnoho romantických zákoutí s pískovcovými skalami a kde najdeme nepatrné stopy po středověkém hrádě na mohutném skalisku (přístup pěšky po tur. značkách).

Frýdštejn – nedaleko obce Frýdštejn zřícenina stejnojmenného hradu ze 14. stol. Dnes patrný především místnosti tesařské ve skále a zachovalá věž o průměru 9 metrů, která ční nad Vranovským hřebenem.

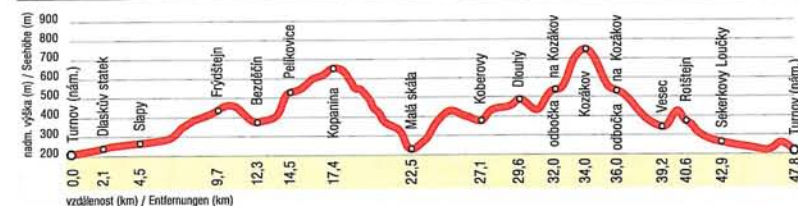
Kopanina – vrchol Kopaniny je vysoký 657 m a nalézá se na něm kamenná rozhledna (postavena r. 1894). Při silnici pod rozhlednou osada, možnost občerstvení v Myslivecké chatě.

Kozákov – nejvyšší vrchol Podkrkonoší, na jehož vrcholu je turistická chata s rozhlednou. V západním svahu jsou horolezecky využívané skály a v jižním svahu Votrubicův lom, naleziště drahých kamenů (ametysty,

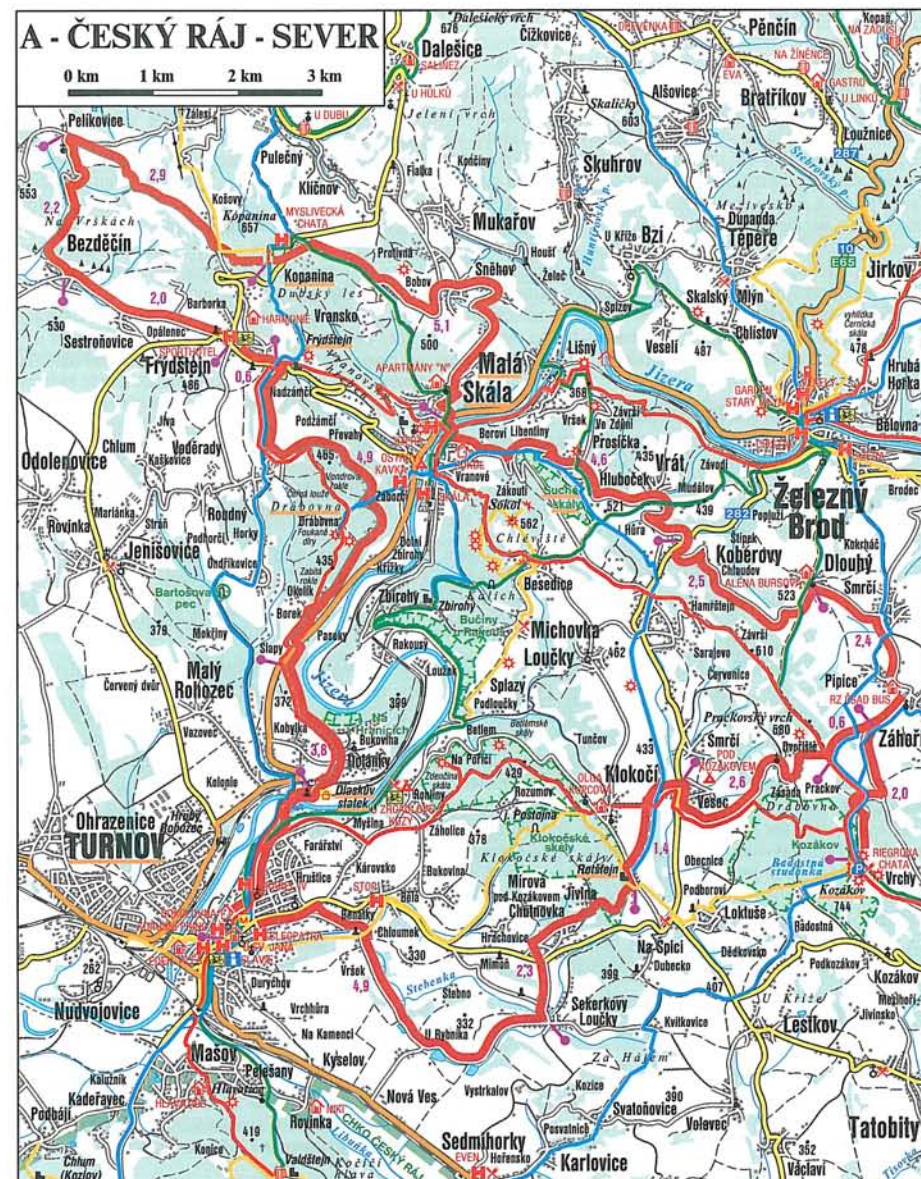
záhřnědy, citriny, chalcedony, acháty, jaspisy, karneoly). Návštěvníkům je umožněno hledání ve Votrubicově lomu a vlastní nález si pak mohou nechat vybrusit v brusárně. Svahy Kozákova skýtají také možnosti pro sportovní létání (paragliding, rogalo).

Malá Skála – velká obec v údolí Jizery je díky své poloze přirozeným turistickým letoviskem. Nad řekou se zvedá skalnatý hřeben Pantheon a na východním horizontu se naskýtá úchvatný pohled na výčnivající Suché skály (Pantheon i Suché skály jsou známé a vynikající horolezecké terény). V obci je mnoho lidových roubených staveb a v blízkém okolí vede nádherná cesta pro pěší turisty s mnoha vyhlídkami do údolí Jizery a skalním bludištěm Besedických skal.

Rotštejn – hrad z r. 1300 v Klokočských skalách, částečně dřevěný a částečně vytesán do skály. Dochovaly se skalní místnosti, studna, stopy po uložení trámů, zdivo paláce a zeď se střílnami. K nejhezčím místům patří věž se skalní bránou a dalšími skalními okny.

Suché skály – atraktivní skalní hřeben z pevného (cenomanského) pískovce. Tradiční horolezecký terén. Z dálky připomínají nad les vyčnívající skály zkamennělé obří varhany. Od r. 1965 jsou vyhlášeny jako národní přírodní památka. **Turnov** (15 000 obyvatel, 260 m n. m.) – důležitá železniční i silniční křižovatka, přirozené centrum Českého ráje. Město založené ve 13. století, jehož rozkvět je spojen se zpracováním drahých kamenů, které se vyskytují v jeho okolí. V roce 1884 založena odborná šperkařská škola, jediná svého druhu v Evropě. Nejnapadnější stavbou města je novogotický kostel Panny Marie (dostavěn r. 1853). V Okresním muzeu Českého ráje, založeném r. 1886, je kromě historické a archeologické expozice také unikátní expozice drahých kamenů. V galerii muzea je umístěn panoramatický obraz Pobiti Sasíků pod Hrubou Skalou. Obraz má rozměry 8,5×10 metrů. V Turnově má sídlo CHKO Český ráj a turisté zde naleznou Informační středisko. Na okraji Turnova stojí zámek Hrubý Rohozec.

A – BÖHMISCHES PARADIES - NORD

Durch das Land des Flusses Jizera und die steilen Hänge über ihm. Eine Fahrt, bei der man kaum ausruhen kann, bald klettert man auf den Kopanina (657 m ü. d. M.), bald stürzt man hinab zur Jizera bei Malá Skála (262 m ü. d. M.), um sich erneut 250 m hochzuarbeiten und den Drachenrücken der Suché skály („Trockenen Felsen“) zu umschlingeln. Der Blick auf die Felsen entlohnt jedoch reichlich! Das ist nicht alles. Der höchste Punkt im Vorfeld des Riesengebirges, der Kozákov mit seinen 744 m, freut sich auch auf uns und die Überreste der Burg Rotštejn kann man sich ganz entschieden nicht entgehen lassen. Die in der Tat anspruchsvolle Strecke führt uns zu den Perlen im Norden des Böhmisches Paradieses und bietet zahlreiche Gebirgsausblicke.

Streckenverlauf (die ganze Strecke führt über bRw)

Vom Marktplatz in Turnov führt uns ein bRw zum Schwimmbad am Fluß Jizera und über einen Steg nach Dolánky (Dlaskův statek), über Bukovina, fahren ein Stück über die Fernstraße E65 und biegen schleunigst von ihr auf eine schmale Landstraße ab, die uns durch Wald über Záboreč und Převahy nach Voděrády führt. Dann erwartet uns die Steigung nach Frýdštejn und von hier aus, nach einer eventuellen Besichtigung der Burgruine Frýdštejn, über die Landstraße nach Bezděčín und weiter über eine bRw nach Pelikovice und Kopanina (Aussichtsturm). Von Kopanina talwärts nach Bobov und dann in schneller Talfahrt die Landstraße entlang über Sněhov bis Malá Skála. Sofort überqueren wir die Jizera-Brücke und lassen uns von der Steigung in Richtung Suché skály-Kamm nicht schrecken. Unterhalb der Suché skály radeln wir auf der Landstraße über Prosička, Hluboček und Vráť zum Nordrand von Koberovy. Weiter geht es über Dlouhý, Smrčí, Pipice und Záhoří, von hier geht die Reise über den Hamštejn-Kamm (Kozákov-Kamm) zum Dorf Vesec (wer jedoch genug Kräfte hat, sollte einen kurzen, aber lohnenden Abstecher auf den Gipfel des Kozákov (rRw) wagen und dann zurückkehren). Vom Ort Vesec führt die Strecke über Wanderwege nach Rotštejn und über Chutnovka abwärts bis zu einer Straße, über die man nach Sekerkova Loučka gelangt und es bleibt uns noch eine Straßen-Talfahrt an drei Teichen vorbei, wir biegen nach links ab und gelangen über Benátky zurück nach Turnov.

Sehenswürdigkeiten und Kulturdenkmäler

Dlaskův statek (Dlask-Hof) – bedeutendstes Beispiel gezimmerter Volksarchitektur im Gebiet. Wurde 1716 errichtet, durchlief zahlreiche bauliche Veränderungen und stellt heute ein selbständiges urbanistisches Ganzes dar, umfriedet von einer Balken-Wehrmauer mit zwei Toren. Vor allem im Juni und September finden hier traditionelle Volksfeste statt (Wallfahrten, Kirchweih, Jahrmärkte u. ä.). Zugänglich ist eine Ausstellung des dörflichen Wohnens mit landwirtschaftlichem Gerät und Handwerkzeug.

Drábovna – Waldrevier mit zahlreichen romantischen Winkeln, Sandsteinfelsen und kaum erkennbaren Spuren einer mittelalterlichen Burg auf einem mächtigen Felsen (Zugang zu Fuß über markierte Wanderwege).

Frýdštejn – unweit des gleichnamigen Dorfes Frýdštejn Burgruine aus dem 14. stol. Heute sind vor allem in die Felsen gehauene Kemenaten erkennbar und ein erhalten gebliebener Rundturm mit 9 Meter Durchmesser, der über den Vranov-Kamm herausragt.

Kopanina – auf dem 657 m hohen Gipfel Kopanina befindet sich ein steinerner Aussichtsturm (1894 errichtet). An der Straße unter dem Aussichtsturm Siedlung, Erfrischungen in der Myslivecká chata (Jägerhütte).

Kozákov – höchster Gipfel im Vorland des Riesengebirges mit Wanderhütte und Aussichtsturm. Am Westhang Bergsteigerfelsen und am Südhang Steinbruch Votrubačův lom, Edelsteinfundort (Ametyste, Rauchtopase, Zitrine, Chalzedone, Achate, Jaspis, Karneolen). Die Besucher dürfen im Steinbruch suchen und sich ihren Fund dann in der Schleiferei schleifen lassen. Die Hänge des Kozákov bieten Möglichkeiten für Sportflieger (Paragliding, Rogalo).

Malá Skála – die große Gemeinde im Tal der Jizera ist dank seiner Lage eine natürliche Sommerfrische. Über dem Fluß erhebt sich der Felsenkamm Pantheon und am östlichen Horizont bietet sich uns ein atemberaubender Blick auf die herausragenden Felsen der Suché skály (Pantheon und Suché skály sind bekannte und hervorragende Bergsteigerlande). Im Ort sind zahlreiche gezimmerte volkstümliche Bauten und durch die nahe Umgebung führt ein herrlicher Wanderweg mit zahlreichen Ausblicken ins Tal der Jizera und mit dem Felsenlabyrinth Besedické skály.

Rotštejn – Burg aus dem Jahr 1300 im Felsengebiet Kokošské skály, teils aus Holz und teils in den Fels gehauen. Es blieben Felsenräume, ein Brunnen, Spuren der Anbringung von Balken, Mauerwerk vom Pallas und eine Mauer mit Schießscharten erhalten. Zu den schönsten Stellen gehört der Turm mit einem Felsentor und in den Fels gehauenen Fenstern.

Suché skály („Trockene Felsen“) – attraktiver Felsenkamm aus festem Sandstein. Traditionelles Bergsteigerland. Von weitem erinnern die über den Wald hinausragenden Felsen an versteinerte Riesenorgeln. Seit 1965 Nationales Naturdenkmal.

Turnov (15 000 Einwohner, 260 m ü. d. M.) – wichtige Eisenbahn- und Straßenkreuzung, natürliches Zentrum des Böhmisches Paradieses. Die Stadt wurde im 13. Jahrhundert gegründet, ihre Blüte ist mit der Bearbeitung von Edelsteinen verbunden, die in ihrer Umgebung vorkommen. Im Jahr 1884 gegründete Juwelierfachschule, einzige ihrer Art in Europa. Das auffälligste Gebäude der Stadt ist die neogotische Marienkirche (1853 fertiggestellt). Im 1886

gegründeten Kreismuseum des Böhmisches Paradieses befinden sich neben einer historischen und archäologischen Ausstellung auch einzigartige Edelsteinexponate. In der Galerie des Museums Panoramagemälde Das Niedermetzeln der Sachsen unter Hrubá Skála. Das Gemälde mißt 8,5×10 Meter. In Turnov hat das LSG Böhmisches Paradies seinen Sitz und die Touristen finden hier ein Informationszentrum. Am Rand von Turnov steht das Schloß Hrubý Rohozec.

A – CZESKI RAJ - PÓŁNOCNA CZĘŚĆ

Droga, podczas której niewiele można odpoczywać, coraz to wspina się na Kopaninę (657 m n. p. m.), to znowu opada w dół do Izery małoskańskiej (262 m n. p. m.), żeby znowu wspięła się o 250 m wyżej i okrążyła grzbiet Suchych Skal. Widok ich jest tego jednak wart! Osiągnięcie najwyższy punkt Podkarkonosza Kozákov, zobaczycie resztki grodu Rotštejn. Wspaniałe widoki.

Opis przebiegu trasy (cała trasa prowadzi po mszcz)

Z rynku w Turnowie po mszcz do kąpieliska w pobliżu rzeki Izery, poprzez mostek do wsi Dolánky (Dlaskův statek), przez Bukovinę, kawałek po drodze E65 i szybko na drózkę, która nas doprowadzi koło leśnictwa Drábovna przez Záboreč i Převahy do miejscowości Voděrády. A teraz w górę do Frýdštejna a stąd, po ewentualnym zwiedzeniu ruin grodu Frýdštejn, do Bezděčína i dalej po mszcz do Pelikovic i Kopaniny (wieża widokowa). Z Kopaniny jemy do Bobova a potem stromym zjazdem po drodze przez Sněhov do wsi Malá Skála. Zaraz przez most na drugi brzeg Izery i w górę do grzbietu Suché Skály. Pod Suchymi Skalami pojedziemy po drodze przez Prosička, Hluboček i Vráť do północnego skraju Koberova. Jedziemy dalej przez Dlouhý, Smrčí, Pipice i Záhoří, skąd prowadzi droga przez grzbiet Hamštejnský (Kozákovský) do wioski Vesec (tu można wyjechać na szczyt Kozákov (czszcz) a następnie powrócić tą samą drogą). Z Vesca droga prowadzi po turystycznych szlakach na Rotštejn i przez Chutnovkę w dół na drogę, po której dojedzie się na Sekerkovy Loučky. Zostaje już tylko zjechać po drodze wokół trzech stawów rybnych, skręcić w lewo i przez Benátky powrócić zpowrotem do Turnova.

Ciekawostki i zabytki kultury

Dlaskův statek (Gospodarstwo Dłaska) – jest pokazem zrębowej architektury ludowej. Został zbudowany w r. 1716, wiele razy przebudowywany tworzy obecnie samodzielną jednostkę urbanistyczną, okoloną murem belkowym z dwoma bramami. Odbijają się tutaj uroczystości folklorystyczne i to przede wszystkim w czerwcu i wrześniu. Dostępna dla publiczności jest ekspozycja mieszkania wiejskiego, narzędzi rolniczych i rzemieślniczych.

Drábovna – polesie, z wieloma romantycznymi zakamarkami wśród skal, nieznaczące ślady po średniowiecznym zameczku na potężnej skale (dostęp piechotą po szlaku turystycznym).

Frýdštejn – niedaleko miejscowości Frýdštejn ruiny grodu z XIV w. o tej samej nazwie. Obecnie dochowane przede wszystkim pomieszczenia wykute w skale i owalna wieża o średnicy 9 metrów.

Kopanina – wierzchołek Kopanina wysoki 657 m, kamienna wieża widokowa (zbudowana w r. 1894). Wzdłuż drogi pod wieżą osada, możliwość posiłku w schronisku Myslivecká chata.

Kozákov – najwyższy szczyt Podkarkonosza, na szczycie schronisko turystyczne z wieżą widokową. Na zachodnim stoku skały wykorzystywane alpinistycznie a na południowym zboczu kamieniołom Votrubačův lom, znalezisko kamieni szlachetnych. Zwiedzający mają możliwość poszukiwań w kamieniołomie a własnoręcznie znalezione kamienie mogą dać sobie wykończyć w szlifierni. Zbocza Kozákova umożliwiają również łatanie sportowe.

Malá Skála – duża wioska w dolinie Izery jest dzięki swemu położeniu naturalnym letniskiem turystycznym. Nad rzeką wznosi się skalisty grzbiet Pantheon a na wschodnim horyzoncie rozciąga się zachwycający widok na Suché skály (Pantheon i Suché skály są doskonałymi terenami alpinistycznymi). We wsi jest wiele ludowych budynków zrębowych a niedaleko prowadzi droga dla pieszych turystów z wieloma punktami widokowymi do doliny Izery i labiryntem skalnym Besedické skály.

Rotštejn – gród z r. 1300 w skałach Kokošské skály, częściowo drewniany a częściowo wykuty w skale. Zachowane są pomieszczenia skalne, studnia, ślady po ułożeniu belek, mury pałacu i mur z otworami strzelniczymi. Do najładniejszych miejsc należy wieża z bramą skalną i wykutymi w skale oknami.

Suché skály – atrakcyjny grzbiet skalny z trwałego piaskowca. Tradycyjny teren alpinistyczny. Z daleka przypominają skały wystające ponad lasem zkamieniałe olbrzymie organy. Od r. 1965 są chronione jako narodowy pomnik przyrody.

Turnov (15 000 obywateli, 260 m n. p. m.) – ważne skrzyżowanie dróg i kolei, naturalne centrum Czeskiego Raju. Miasto założone w XIII wieku, którego rozmach związany jest z obróbką kamieni szlachetnych z okolicznych złazisk. W roku 1884 założono fachową szkołę zdobnictwa, jedyną swego rodzaju w Europie. Najbardziej rzuca się w oczy nowogotycki kościół Panny Marii (zakończony w r. 1853). W muzeum powiatowym Czeskiego Raju, założonym w r. 1886, znajduje się historyczna, archeologiczna oraz unikalna ekspozycja kamieni szlachetnych. W galerii muzeum znajduje się obraz panoramatyczny Pokonanie Sasków pod Grubą Skalą o rozmiarach 8,5×10 metrów. W Turnovie ma siedzibę Chroniony Park Krajobrazowy (CHKO) Český ráj i turyści znajdują tu punkt informacyjny. Niedaleko stoi zamek Hrubý Rohozec.

B - CESTA RÁJEM

Nechte se zlákat na cestu krajem, který vnímají lidé přirovnali k pozemskému ráji. Zprvu pojedete okolo lesů a pod severními svahy čedičového vrchu Mužský, v jehož úbočí však mezi stromy svítí pískovcové masívy, které kdysi nesly roubeně opevnění. Letním cykloturistům nabídnou koupání několik rybníků v překrásném prostředí skal a borovic. Být v Českém ráji a nevidět hrad Kost, zrcadlení skal na hladině Věžického rybníku a trosky hradu Trosky, to by nebylo ono. A to je pádný důvod, proč si nenechat ujít tuto cyklotrasu.

Popis průběhu trasy (celá trasa vede po mčtz)

Z Turnova – zastávky ČD po silnici přes Kalužník do Kacanov, zde odbočit a silničkami přes Olešnici, Mlýnici a Skokovy do Žehrova. Odtud značka vede do Příhráz a pak už pod severními svahy vrcholu Mužský až do Olšiny. Cestou do Dnebohu nad sebou můžete zahlédnout skalní Drábské světničky, projedete Zásadkou a odbočíte před obcí Boseň po mčtz lesní cestou vzhůru. Zde je možnost krátké odbočky k hradu Valečovu s návratem na cyklotrasu. Ta pokračuje do Nové Vsi, lesní cestou kolem Komárovského rybníka do Srbska. Po silnicích pojedeme skrz les, až se před námi objeví hrad Kost. Zajímavá je prohlídka hradu i jeho okolí. Cyklotrasa pokračuje do prudkého kopce přes obec Podkost a u Semtinské lipy odbočí na Libošovice, sjíždí přes Pleskoty silničkou do údolí Žehrovky a pak k Věžickému rybníku. Pojedete po jeho severním okraji a dál přes Želejov do Troskovic, kde se nabízí návštěva Trosků, hradu na sopečném vrchu, který zde „vybublal“ ve třetihorách o 200 metrů nad okolní kraj. Do Borku se naopak nemusí moc šlapat, cesta klesá až k říčce Libuňce. Další cesta Vás povede převážně souběžně s jejím tokem a nevyjede už na návrší Hruboskalské plošiny, což by mnohé jistě lákalo, ale věřte, že pro cykloturisty je „spodní“ cesta výhodná a je z ní vidět mnoho krásného, co by naopak shora vidět nebylo. „Horní“ cesta do Turnova je navíc součástí třetí cyklotrasy a pokud byste zatoužili důkladně prozkoumat, co se mezi „horní“ a „spodní“ cestou ukrývá, tedy především Hruboskalské skalní město, pak musíte nechat někdy kolo doma a vyrazit tam pěšky. Nyní tedy jedeme k Rokytnickému rybníku a dále do Doubravice, zajedeme až pod zámek Hrubá Skála a zde odbočíme doprava dříve, než silnice začne prudce stoupat. Pojedeme nádhernou skalní oblastí, pomalu a ohleduplně k pěším výletníkům z lázni Sedmihorek, kam po chvíli také sjedeme a zbývá jen cesta přes Pelešany do Turnova s pohledy vzhůru ke skalám a Valdštejnu. Skalní města nad námi jsou vyhlášeným horolezeckým terénem.

Zajímavosti a kulturní památky

Dneboh – Kavčina – v červnu 1928 došlo ve svahu nad obcí k sesuvu půdy. Bylo zničeno 11 usedlostí a ještě dnes jsou tu němé pamětníci pohromy – stromy, které rostou šikmo.

Drábské světničky – ve 13. století byl ve velkém skalním masivu vybudován hrad. Zůstalo zachováno 18 vytesaných místností, místo skýtá nádherný rozhled do kraje.

Hrubá Skála – obec a výletní místo na okraji Hruboskalské plošiny. Na okraji skal stojí zámek Hrubá Skála, na místě původního hradu, založeného ve 14. století. Veřejnosti je zpřístupněno nádvoří a vyhlídková věž. V nejbližším okolí zámku stojí za prohlídku úzký skalní průchod zvaný Myší díra a nedaleký skalní úkryt Adamovo lože, Zámecká a Mariánská vyhlídka (žtz).

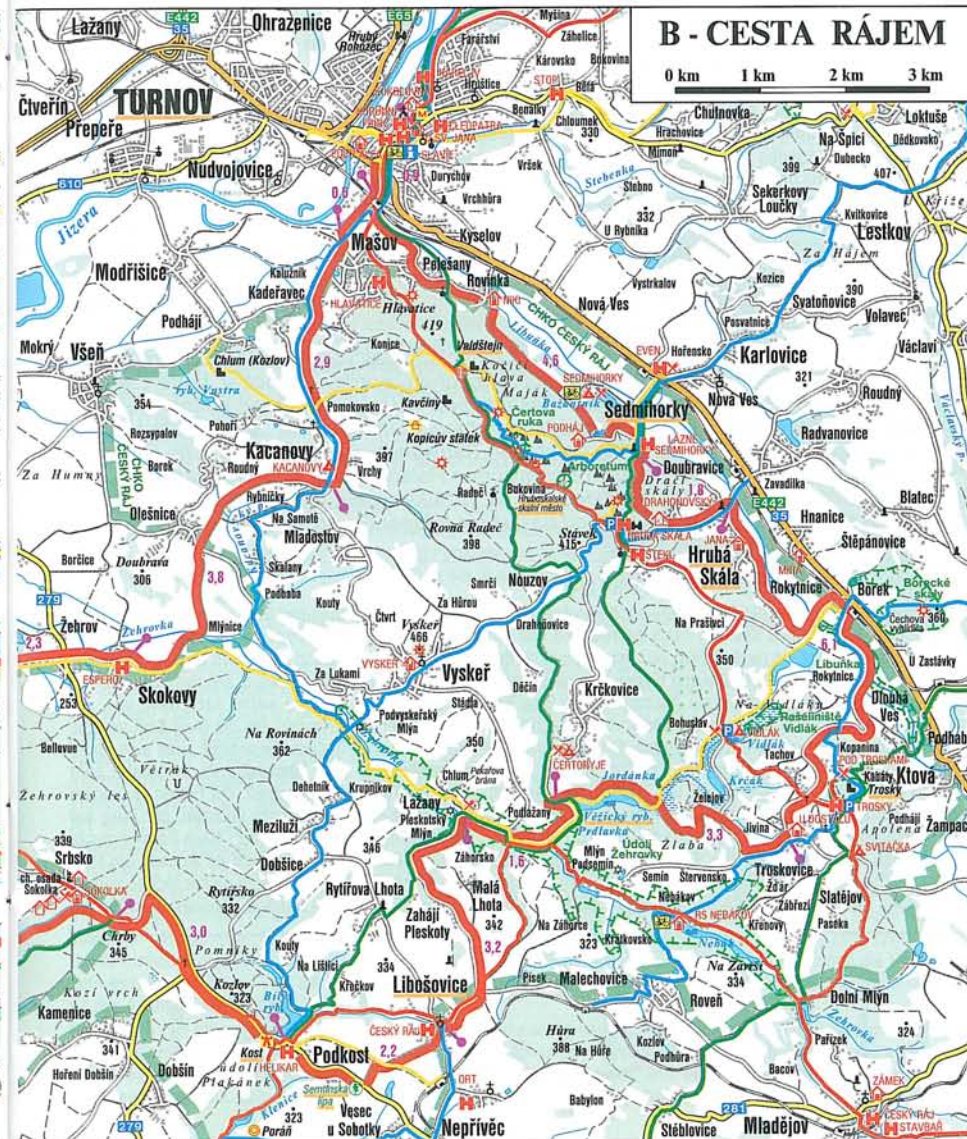
Hruboskalské skalní město (Hruboskalsko) – skalní město je tvořeno asi 400 skalními věžemi dosahujícími výšky až 60 metrů. Významný horolezecký terén, známý jako Skalák.

Komárovský rybník – mělký rybník s písčitým dnem, příjemné koupání a pěkné okolí.

Kost – nejzachovalejší gotický hrad v Čechách, vystavěn na přelomu 14. a 15. století na ostrovu pískovcových skal na dně údolí. Velká hradní věž má tvar lichoběžníka, a proto může pozorného pozorovatele překvapit, že z určitých míst spatří všechny čtyři rohy věže. Hrad má zajímavou a pestrout historii a vystřídal mnoho majitelů. Je opředen mnoha pověstmi a dodnes budí dojem nedobytnosti. Nádherné přírodní okolí.

Libošovice – jednodolní pozdně gotický kostel sv. Prokopa, socha sv. Prokopa a pomník J. Husa.

Mužský – čedičový sopečný vyvěřelý suk, který prorazil plochou křídovou tabulí ve třetihorách, dnes vrchol uprostřed pískovcové plošiny.

Sedmihorky – bývalé vodoléčebné lázně, dnes rekreační středisko s výhodnou polohou pro výlety do oblasti Hruboskalska. Lázně hosté pojmenovali tento romantický kraj Českým rájem a tento název se brzy vžil pro celou oblast. Možnosti koupání a občerstvení.

Seminská lípa – více jak 250 let stará lípa srdčitá, chráněný strom. Obvod kmene u paty přes 7 metrů, výška asi 36 metrů.

Trosky – Český ráj bez Trosek by byl jako Paříž bez Eifelovky. Zřícenina tohoto hradu, vystavěného na sopečných vrcholcích ve 14. století, je charakteristickou dominantou oblasti. Dvě věže, nazývané Panna a Baba, jsou zdaleka viditelné. Trosky patří k nejnavštěvovanějším hradům v ČR.

Turnov (15 000 obyvatel, 260 m n. m.) – důležitá železniční i silniční křižovatka, přirozené centrum Českého ráje. Město založené ve 13. století, jehož rozkvět je spojen se zpracováním drahých kamenů, které se vyskytují v jeho okolí. V roce 1884 založena odborná šperkařská škola, jediná svého druhu v Evropě. Nejnapadnější stavbou města je novogotický kostel Panny Marie (dostavěn r. 1853). V Okresním muzeu Českého ráje, založeném r. 1886, je kromě historické a archeologické expozice také unikátní expozice drahých kamenů. V galerii muzea je umístěn panoramatický obraz Pobití Sasiků pod Hrubou Skálou. Obraz má rozměry 8,5×10 metrů. V Turnově má sídlo CHKO Český ráj a turistické zde naleznete informační středisko. Na okraji Turnova stojí zámek Hrubý Rohozec.

Valdštejn – zřícenina raně gotického hradu, nejstarší hrad Českého ráje. Byl založen na třech pískovcových skaliskách v letech 1260–1280. Zanikl již v polovině 16. století. Dva kamenné mosty spojují předhradí s prvním nádvořím a jsou osazeny krásnými barokními sochami. Možná je prohlídka hradu a kaple, pěkný je výhled ke Kozákovu.

Valečov – zřícenina skalního hradu. Na skalní plošině stál zděný palác s roubenou nástavbou, zvětšen a přebudován v 16. století. Dnes není po roubených stavbách ani památky, ale hrad rozhodně stojí za návštěvu. Lze vystoupat úzkým schodištěm, rozhlédnout se z věže hradního paláce a s trochou fantazie si udelet představu, jak asi celý hrad vypadal.

Věžický rybník (Věžák) – rybník, zadržující vodu Želejovského potoka a vytvářející kromě možnosti ke koupání jednu z nejkrásnějších scenerií v Českém ráji. Jeden jeho břeh tvoří pískovcové skály, spadající až do vody. V blízkosti informační středisko správy CHKO Český ráj.

B – DER WEG DURCHS PARADIES

Lassen Sie sich zu einer Reise durch ein Land verlocken, das von für Eindrücke empfänglichen Leuten mit einem irdischen Paradies verglichen wurde. Zunächst fahren wir an Wäldern und unter den Nordhängen der Basaltkuppe Mužský vorbei, an dessen Hängen zwischen den Bäumen Sandsteinmassive hindurchleuchten, die einst gezimmerte Holzbevestigungen trugen. Im Sommer bieten sich den Radwanderern mehrere Teiche im herrlichen Milieu der Felsen und Kiefern. Im Böhmischem Paradies sein und die Burg Kost, das Widerspiegeln der Felsen im Wasser des Teichs Věžický rybník und die Burgruine Trosky nicht sehen, das ist schier unmöglich. Und das ist ein triftiger Grund, weshalb man sich diese Radtour nicht entgehen lassen sollte.

Streckenverlauf (die ganze Strecke führt über bRw)

Von **Turnov** – Bahnhof über die Landstraße nach Kalužník und Kacanovy, hier abbiegen und über schmale Landstraßen über Olešnice, Mlýnice und Skokovy nach Žehrov. Von hier führt uns der Weg nach Přihrazy und dann unterhalb der Nordhänge des **Mužský** bis nach Olšina. Auf dem Weg nach **Dneboh** können wir über uns die Felsen **Drábské světničky** erblicken, wir durchdringen Zásadka und biegen vor der Gemeinde Boseň in den Wald bergwärts auf den bRw ab. Hier besteht die Möglichkeit eines kurzen Abstechers zur Burg **Valečov**. Unsere Strecke geht weiter nach Nová Ves, auf einem Waldweg am Teich **Komárovský rybník** vorbei nach Srbsko. Dann über Waldstraßen, bis die Burg **Kost** vor uns erscheint. Interessant ist eine Besichtigung der Burg und ihrer Umgebung. Die Radwanderstrecke zieht sich einen steilen Berg hinauf über die Gemeinde Podkost und biegt bei der **Semtin-Linde** nach **Libošovice** ab, in Talfahrt geht es über Pleskoty auf schmalen Straße ins Tal der Žehrovka und dann zum Teich **Věžický rybník**. Wir fahren an seinem Nordrand entlang und weiter über Želejov nach Troskovic, wo sich ein Besuch der **Trosky** anbietet, der Burg auf einem vulkanischen Gipfel, der hier im Tertiär um 200 Meter über die Umgebung „hochsprudelte“. Nach Borek braucht man dagegen kaum zu treten, der Weg senkt sich hinab bis zum Fließchen Libuňka. Nun geht es zumeist am Fluß entlang, doch verlassen wir ihn nicht bereits auf dem Plateau Hruboskalská plošina, was viele sicher locken würde, aber glauben Sie uns, daß für Radwanderer der „untere“ Weg günstig ist und von ihm aus viel Schönes zu sehen ist,

Cesta rájem – Der Weg durchs Paradies – Droga przez raj

was von oben dagegen nicht zu sehen wäre. Der „obere“ Weg nach **Turnov** ist zudem Teil unserer dritten Radstrecke und wenn es Sie drängen sollte, gründlich all das zu erforschen, was sich zwischen „oberem“ und „unterem“ Weg verbirgt, also vor allem die **Felsenstadt Hruboskalské skalní město**, dann müssen Sie einmal Ihr Rad zu Hause lassen und sich zu Fuß dorthin aufmachen. Jetzt fahren wir also zum Teich Rokytnický rybník und weiter nach Doubravice, wir gelangen bis unter das Schloß **Hrubá Skála** und biegen hier nach rechts ab, bevor die Straße stark anzusteigen beginnt. Wir radeln durch ein herrliches Felsengebiet, langsam und rücksichtsvoll zu den Fußgängern aus dem Bad **Sedmihorky**, wohin auch wir nach einer kleinen Weile gelangen und es bleibt uns nur noch der Weg über Pelešany nach **Turnov** mit Blicken nach oben zu den Felsen und auf **Valdštejn**. Die Felsenstädte über uns sind berühmte Klettergelände.

Sehenswürdigkeiten und Kulturdenkmäler

Dneboh – Kavčina – im Juni 1928 kam es am Hang über dem Ort zu einem Erdrutsch. Es wurden 11 Gehöfte zerstört und noch heute stehen hier stumme Zeugen des Unglücks – Bäume, die schief wachsen.

Drábské světničky – Burg aus dem 13. Jahrhundert in einem großen Felsmassiv. Es blieben 18 in den Stein gehauene Räume erhalten, der Ort bietet einen herrlichen Ausblick ins Land.

Hrubá Skála – Gemeinde und Ausflugsort am Rand des Plateaus Hruboskalská plošina. Am Rand der Felsen steht das Schloß Hrubá Skála, anstelle einer ursprünglichen im 14. Jahrhundert gegründeten Burg. Zugänglich ist der Burghof und ein Aussichtsturm. In direkter Nähe des Schlosses lohnen ein schmaler, Mäuseloch genannter Felsendurchschluß und das unweite Felsenversteck Adamsbett sowie der Schloß- und der Marienausblick eine Besichtigung (geWw).

Hruboskalsko – Felsenstadt mit etwa 400 Felstürmen von bis zu 60 Metern Höhe. Bedeutsames Bergsteigergelände.

Komárov-Teich – seichter Teich mit Sandgrund, angenehmes Baden und schöne Umgebung.

Kost – besterhaltene gotische Burg in Böhmen, errichtet zur Wende des 14. und 15. Jahrhunderts auf einer Felsenzone im Talgrund. Der große Burgturm ist trapezförmig und den aufmerksamen Beobachter kann es daher überraschen, daß er von bestimmten Stellen aus alle vier Turmecken erblickt. Die Burg hat eine interessante und reiche Geschichte und wechselte oftmals den Besitzer. Sie ist von zahlreichen Sagen umwoben und weckt bis heute den Eindruck der Uneinnehmbarkeit. Herrliche Umgebung.

Libošovice – einschiffige spätgotische Prokopiuskirche, Standbild des hl. Prokopius und Hussiten-Denkmal.

Mužský – vulkanischer Basalthärtling, der im Tertiär die Oberfläche der Kreidetafel durchstieß, jetzt liegt der Gipfel inmitten eines Sandsteinplateaus.

Sedmihorky – ehemaliges Wasserheilbad, heute Erholungsort mit günstiger Lage Ausflüge in das Gebiet Hruboskalsko. Die Kurgäste nannten dieses romantische Land Böhmisches Paradies und dieser Name bürgerte sich bald für das gesamte Gebiet ein. Bademöglichkeiten und Erfrischungen.

Semtin-Linde – mehr als 250 Jahre alte Winterlinde, geschützter Baum. Stammumfang am Fuß über 7 Meter, Höhe etwa 36 Meter.

Trosky – das Böhmisches Paradies ohne die Burg Trosky wäre wie Paris ohne den Eiffelturm. Die Ruine dieser im 14. Jahrhundert auf mehreren vulkanischen Gipfeln errichteten Burg ist die charakteristische Dominante des Gebietes. Die beiden Panna (Jungfer) und Baba (Alte) genannten Türme sind von weitem zu sehen. Trosky gehört zu den meistbesuchten Burgen in Tschechien.

Turnov (15 000 Einwohner, 260 m ü. d. M.) – wichtige Eisenbahn- und Straßenkreuzung, natürliches Zentrum des Böhmisches Paradieses. Die Stadt wurde im 13. Jahrhundert gegründet, ihre Blüte ist mit der Bearbeitung von Edelsteinen verbunden, die in ihrer Umgebung vorkommen. Im Jahr 1884 gegründete Juwelierfachschule, einzige ihrer Art in Europa. Das auffälligste Gebäude der Stadt ist die neogotische Marienkirche (1853 fertiggestellt). Im 1886 gegründeten Kreismuseum des Böhmisches Paradieses befinden sich neben einer historischen und archäologischen Ausstellung auch einzigartige Edelsteinexponate. In der Galerie des Museums Panoramagemälde Das Niedermetzeln der Sachsen unter Hrubá Skála. Das Gemälde mißt 8,5×10 Meter. In Turnov hat das LSG Böhmisches Paradies seinen Sitz und die Touristen finden hier ein Informationszentrum. Am Rand von Turnov steht das Schloß Hrubý Rohozec.

Valdštejn – Ruine einer frühgotischen Burg, älteste Burg des Böhmisches Paradieses. Wurde 1260–1280 auf drei Sandsteinfelsen gegründet. Erlösch bereits Mitte des 16. Jahrhunderts. Zwei Steinbrücken verbinden die Vorburg mit dem ersten Burghof und sind mit schönen Barockstatuen bestückt. Burg und Kapelle sind zu besichtigen, lohnenswert ist der Ausblick auf Kozákov.

Valečov – Ruine einer Felsenburg. Auf einem Felsenplateau stand der gemauerte Pallas mit gezimmertem Holzaufbau, im 16. Jahrhundert vergrößert und umgebaut. Heute blieb von den Holzbauten keine Spur, doch lohnt die Burg ganz entschieden einen Besuch. Man kann eine schmale Treppe hinaufsteigen, vom Turm des Burgpallas herablicken und mit etwas Phantasie sich eine Vorstellung machen, wie die ganze Burg einst etwa ausgesehen hat.

Kost

Cesta rájem – Der Weg durchs Paradies – Droga przez raj

Věžický rybník (Teich Věžák) – am Bach Želejovský potok, der neben der Bademöglichkeit eine der schönsten Szenarien im Böhmisches Paradies bildet. Ein Ufer besteht aus Sandsteinfelsen, die bis ins Wasser hinabfallen. In der Nähe Informationszentrum des LSG Böhmisches Paradies.

B – DROGA PRZESZAJ

Zapraszamy do zwiedzenia poziemskiego raju. Z początku pojeździecie wzdłuż lasów i pod północnymi zboczami góry bazaltowej Mužský (Męski), w którego zboczu jednak pomiędzy drzewami prześwitują masywy piaskowcowe, swego czasu niosące zrębowe fortyfikacje. W letnim okresie mogą rowerzyści skorzystać z kąpieli w kilku stawach w przepięknym otoczeniu skał i sosen. Będąc w Czeskim Raju trzeba koniecznie zobaczyć zamek Kost, staw Věžický rybník ukryty wśród skał oraz ruiny grodu Trosky.

Opis przebiegu trasy (cała trasa prowadzi po mszcie)

Z Turnova – przystanku kolejowego po szosie przez Kalužník do Kacanova, tutaj skręcić w bok i drózkami przez wioski Olešnice, Mlýnice i Skokovy do Žehrova. Stąd trasa prowadzi do wsi Přihrazy a potem już pod północnymi zboczami szczytu Mužský aż do wsi Olšina. Po drodze do Dnebohu możecie zobaczyć nad sobą Drábské světničky (pokoiki drabskie), za wsią Zásadka skręcić przed miejscowością Boseň po mszcie leśną drożyną w górę. Możliwość zwiedzenia niedalekiego grodu Valečov – powrót na cyklotrasę. Ta prowadzi dalej do wsi Nová Ves, ścieżką leśną koło stawu Komárovský rybník do Srbska. Po szosach przejeżdżamy poprzez las, pojawi się przed nami zamek Kost. Ciekawy zamek i jego okolica. Trasa rowerowa pnie się dalej stromo pod górę przez wieś Podkost a koło lipy – Semtinská lipa zawraca na Libošovice, zjeżdża przez Pleskoty drózką do doliny Žehrovky a następnie do stawu Věžický rybník.

Pojeździecie wzdłuż jego północnego brzegu i dalej przez Želejov do Troskovic, gdzie można zwiedzić Trosky, gród na wulkanicznym pagórku. Do Borku dojedziecie się odpoczynkowo, droga obniża się aż do rzeczki Libuňka. Dalsza trasa prowadzi przeważnie koło jej biegu i nie prowadzi już na wzgórze Hruboskalská plošina – dla rowerzysty „dolna” droga jest korzystna i można z niej podziwiać wiele pięknych widoków. „Górna” droga do Turnova jest w dodatku częścią trzeciej trasy cykloturystycznej a w razie, że zapragnęlibyście gruntownie zbadać, co ukrywa się pomiędzy „górną” a „dolną” drogą a więc przede wszystkim Hruboskalské město skalne, musicie innym razem wyruszyć tam na piechotę. Teraz więc jedziemy do stawu Rokytnický rybník i dalej do Doubravicy, podjedziemy aż pod zamek Hrubá Skála a tutaj skręcimy w prawo jeszcze zanim szosa zacznie stromo pięć się pod górę. Pojedziemy przepięknym obszarem skalnym, powoli i uważnie ze względu na pieszych wycieczkowiczów z niedalekiego uzdrowiska Sedmihorky, dokąd po chwili również zjedziemy i pozostaje tylko droga przez Pelešany do Turnova z widokami na skały i na Valdštejn. Miasta skalne nad nami są oslawionym terenem alpinistycznym.

Ciekawostki i zabytki kultury

Dneboh – Kavčina – w czerwcu 1928 doszło na zboczu ponad wsią do osunięcia się ziemi. Zniszczone było 11 gospodarstw i jeszcze obecnie rosną tu pochylone drzewa pamiętające tę tragedię.

Drábské světničky – w XIII w. zbudowano w dużym masywie skalnym gród. Dochoowało się 18 wykutych pomieszczeń, z tego miejsca rozciąga się piękny widok na okolice.

Hrubá Skála – wieś i miejsce wycieczek na obrzeżach platformy Hruboskalská plošina. Na skraju skał stoi zamek Hrubá Skála, w miejscu pierwotnego grodu, założonego w XIV wieku. Dla publiczności udostępniono dziedziniec i wieżę widokową. Warto zwiedzić niedaleki wąwóz skalny zwany Myší díra – Mysia Dziura oraz schronienie skalne – Łože Adama, widoki Zámecká i Mariánská (ższt).

Hruboskalské skalní město (Hruboskalsko) – miasto skalne tworzy około 400 wież skalnych sięgających wysokość do 60 metrów. Ważny teren alpinistyczny, znany jako Skalák.

Komárovský rybník – płytki staw z piaszczystym dnem, przyjemna kąpiel i ładna oklica.

Kost – najlepiej dochowany gród gotycki w Czechach, zbudowany na przełomie XIV i XV wieku na skale piaskowcowej w dnie doliny. Duża wieża zamkowa ma trapezoidalny rzut poziomy. Gród ma ciekawą historię i zabrał wielu właścicieli. Jego istnienie łączy się z wieloma legendami i do dzisiaj wygląda nie do zdobycia. Przepiękna okolica.

Libošovice – jednonawowy późnogotycki kościół św. Prokopa, rzeźba św. Prokopa i pomnik J. Husa.

Mužský – bazaltowy wulkaniczny pagórek, który przebił płaską tablicę kredy w trzeciorzędzie, obecnie szczyt w centrum platformy piaskowcowej.

Sedmihorky – było uzdrowisko wodolecznicze, obecnie ośrodek rekreacyjny z korzystnym położeniem dla wycieczek do kraju Hruboskalska. Goście uzdrowiska nazwali ten romantyczny kraj Czeskim Rajem i nazwa ta wkrótce wzięła się dla całego obszaru. Możliwość kąpieli i posiłków.

Semtinská lipa – wieczysta – powyżej 250 lat licząca – lipa sercówka, drzewo – pomnik przyrody. Obwód pnia przy spodzie przekracza 7 metrów, około 36 metrów wysokości.

Trosky – Czeski Raj bez Trosok byłby jak Paryż bez wieży Eiffla. Ruiny tego grodu, zbudowanego na wierzchołkach wulkanicznych w XIV wieku – dwie wieże zwane Panna i Baba są z dala widoczne. Trosky należą do najczęściej zwiedzanych zamków w RC.

Turnov (15 000 obywateli, 260 m n. p. m.) – ważne skrzyżowanie kolejowe i drogowe, naturalne centrum Czeskiego Raju. Miasto założone w XIII w., którego rozmach związany jest z obróbką kamieni szlachetnych z okolicznych złazisk. W roku 1884 założono fachową szkołę zdobnictwa, jedyną swego rodzaju w Europie. Najbardziej rzuca się w oczy nowogotycki kościół Panny Marii (wykończony w r. 1853). W muzeum powiatowym Czeskiego Raju, założonym w r. 1886, znajduje się historyczna, archeologiczna oraz unikalna ekspozycja kamieni szlachetnych. W galerii muzeum znajduje się obraz panoramacyjny Pokonanie Sasków pod Grubą Skałą o rozmiarach 8,5×10 metrów. W Turnovie ma siedzibę Chroniony Park Krajobrazowy (CHKO) Český ráj i turyści znajdą tu punkt informacyjny. Niedaleko stoi zamek Hrubý Rohozec.

Valdštejn – ruiny wczesnogotyckiego grodu, najstarszy gród Czeskiego Raju. Założony na trzech skaliskach piaskowcowych w latach 1260–1280. Zaniknął w połowie XVI wieku. Dwa kamienne mosty ozdobione pięknymi rzeźbami barokowymi łączą podzamcze z pierwszym dziedzińcem. Można zwiedzać zamek i kaplicę, piękny widok w stronę Kozákova.

Valečov – ruiny grodu skalnego. Na platformie skalnej stał murowany pałac ze zrębową nadbudówką, poszerzony i przebudowany w XVI wieku. Obecnie nic nie zostało ze zrębowych zabudowań, pomimo tego gród na pewno warto zwiedzić. Można wyjść w górę po wąskiej klatce schodowej, rozejrzeć się z wieży pałacu zamkowego i z trochę fantazji wyobrazić sobie, jak cały gród wyglądał.

Věžický rybník (Věžák) – staw rybny, zatrzymujący wody potoka Želejovský i stwarzający oprócz możliwości kąpieli jedną z najładniejszych scenarii w Czeskim Raju. Jeden jego brzeg tworzą skały piaskowcowe opadające aż do wody. W pobliżu punkt informacyjny zarządu Chronionego Terenu Krajobrazowego Czeski Raj – CHKO Český ráj.

C - SKALÁKEM

Oč kratší, o to hezčí cyklotrasa. Na úvod pohodička podél Jizery, pak nahoru a dolu Vyskeřskou vrchovinou a v závěru odměna v podobě vyhlídek na Hruboskalské skalní město. Ne náhodou se cestě z Hrubé Skály do Turnova, po které vede i kousek naší cyklotrasy, říká Zlatá stezka Českého ráje.

Popis průběhu trasy

Z Turnova (náměstí) po zctz, kolem vlakové zastávky Turnov a pak trasa sleduje tok řeky Jizery až k mostu u Přepěří. Pohodlně se ještě pojede i dál, přes Mokry do Všeně, ale tady už si to zctz namíří prudce vzhůru. Stoupání skončí až za domky obce Pohorí a brzy budeme naopak brzdit při sjezdu do Kacanov. Nyní opět „horská prémie“ přes Mladostov do obce Vyskeř. Pokud by to někomu nestačilo, může si přidat výběh na vrchol Vyskeř, který vyčnívá ještě o 80 metrů nad vesnici. Další cesta bude příjemná, nejprve pozvolné klesání do Lažan, pak sešup do údolí Žehrovky (podmínkou úspěchu je třet se do Pekařovy brány!). Říčku Žehrovku nepřejedeme, ale těsně před ní odbočíme vlevo. Teď už se k nám připojí také mctz, a tak, až zctz na rozcestí „U Přibyla“ skončí, pojedeme dál po ní. Vychutnáme si projíždku romantickým údolím Věžického rybníka, pak odbočíme doleva na bctz a čeká nás dlouhatánské, ale pozvolné stoupání lesem na Hrubou Skálu. Tady opustíme bctz a jedeme po čtzt až do Turnova. Určitě se vyplatí přibrzdit a zajít na některou z vyhlídek za hájovnou Bukovina (výhledy na Hruboskalské skalní město), udělat malinkou odbočku na Kopicův statek nebo navštívit Valdštejn. Do Turnova už je to totiž kousíček a navíc pořád z kopečka.

Zajímavosti a kulturní památky

Bukovina – v sousedství hájovny Bukovina se rozkládá arboretum. Je zde 35 druhů stromů převážně ze Severní Ameriky a mnoho dalších. V sezóně zde bývá informační středisko Českého ráje.

Hrubá Skála – obec a výletní místo na okraji Hruboskalské plošiny. Na okraji skal stojí zámek Hrubá Skála, na místě původního hradu, založené ve 14. století. Veřejnosti je zpřístupněno nádvoří a vyhlídková věž. V nejbližším okolí zámku stojí za prohlídku úzký skalní průchod zvaný Myší díra a nedaleký skalní úkryt Adamovo lože, Zámecká a Mariánská vyhlídka (žtzt).

Hruboskalské skalní město (Hruboskalsko) – skalní město je tvořeno asi 400 skalními věžemi dosahujícími výšky až 60 metrů. Významný horolezecký terén, známý jako Skalák.

Kopicův statek – původně Jirošova rychta, roubená usedlost s patrovým domem a pavlačí z 19. stol., asi 1 km jižně od Valdštejna. V údolí pod statkem reliéfy zobrazující výjevy z českých dějin, vytesané do pískovcových skal majitelem statku V. Kopicem v 1. polovině našeho století.

Pekařova brána – silnice zde prochází tunelem vytesaným v pískovcové skále.

Turnov (15 000 obyvatel, 260 m n. m.) – důležitá železniční i silniční křižovatka, přirozené centrum Českého ráje. Město založené ve 13. století, jehož rozkvět je spojen se zpracováním drahých kamenů, které se vyskytují v jeho okolí. V roce 1884 založena odborná šperkařská škola, jediná svého druhu v Evropě. Nejnápadnější stavbou města je novogotický kostel Panny Marie (dostavěn r. 1853). V Okresním muzeu Českého ráje, založeném r. 1886, je kromě historické a archeologické expozice také unikátní expozice drahých kamenů. V galerii muzea je umístěn panoramatický obraz Pobití Sasíků pod Hrubou Skálou. Obraz má rozměry 8,5x10 metrů. V Turnově má sídlo CHKO Český ráj a turisté zde naleznou Informační středisko. Na okraji Turnova stojí zámek Hrubý Rohozec.

Valdštejn – zřícenina raně gotického hradu, nejstarší hrad Českého ráje. Byl založen na třech pískovcových skalách v letech 1260–1280. Zanikl již v polovině 16. století. Dva kamenné mosty spojují předhradí s prvním nádvořím a jsou osazené krásnými barokními sochami. Možná je prohlídka hradu a kaple, pěkný je výhled ke Kozákovu.

Věžický rybník (Věžák) – rybník, zadržující vodu Želejovského potoka a vytvářející kromě možnosti ke koupání jednu z nejkrásnějších scenérií v Českém ráji. Jeden jeho břeh tvoří pískovcové skály, spadající až do vody. V blízkosti informačního střediska správy CHKO Český ráj.

Vyskeř – obec rozložená na úpatí stejnojmenného čedičového vrchu (464 m n. m.), možno pozorovat sloupovitou odlučnost čediče. Na vrchol vede křížová cesta ke kapli sv. Anny. V obci roubená zvonice osmibokého půdorysu ze 17. století a novorománský kostel Nanebevzetí P. Marie z r. 1914 s gotickým portálem.

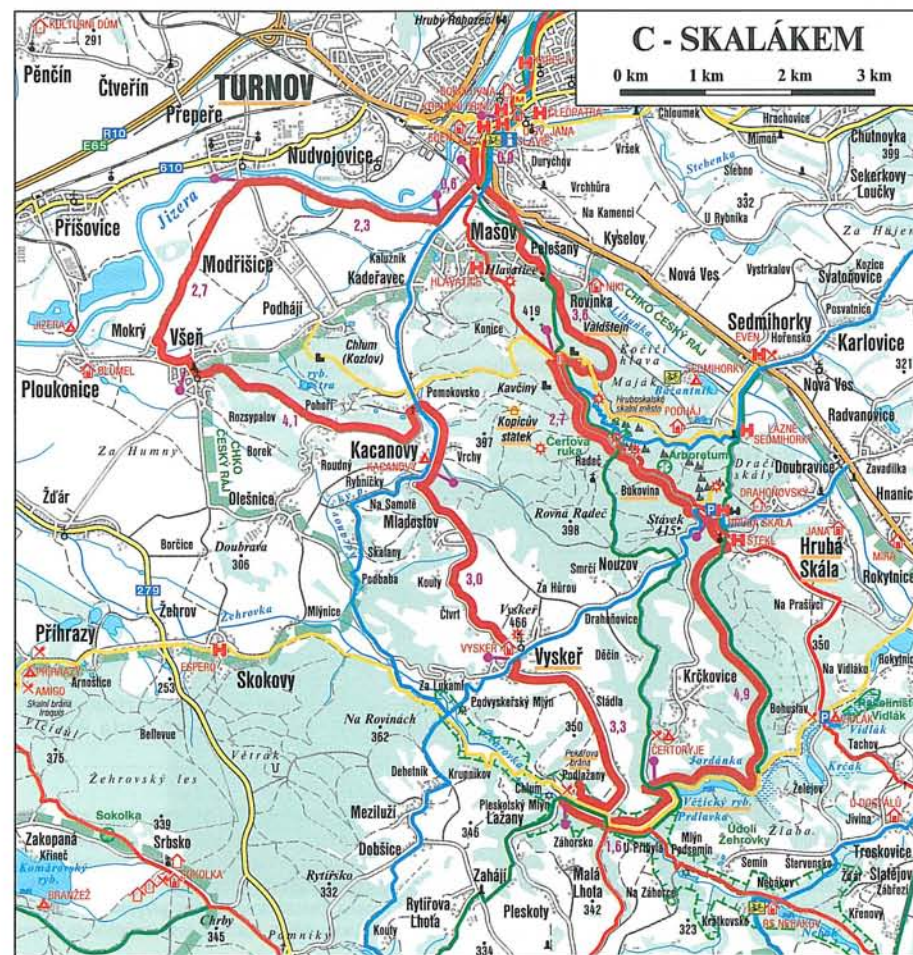
C - DURCH DIE FELSEN

Um so kürzer die Radwanderstrecke ist, desto schöner ist sie. Zur Einleitung gemütlich entlang dem Fluß Jizera, dann auf und ab durch 's Hügelland Vyskeřská vrchovina und zum Abschluß der Lohn in Gestalt der Ausblicke auf die Felsenstadt Hruboskalsko. Nicht zufällig nennt man den Weg von Hrubé Skály nach Turnov, über den auch unsere Radstrecke ein Stück führt, Goldener Pfad des Böhmisches Paradieses.

Streckenverlauf

Von Turnov (Marktplatz) über gRw, am Bahnhof Turnov vorbei und dann entlang der Jizera bis zur Brücke bei Přepěří. Bequem geht es auch noch weiter, über Mokry nach Všeň, aber hier zieht der gRw bereits jäh nach oben. Die Steigung endet erst hinter den Häusern der Gemeinde Pohorí und bald müssen wir im Gegenteil nach Kacanov hinunter bremsen. Dann wieder eine „Bergprämie“ über Mladostov zum Dorf Vyskeř. Sollte jemandem dies nicht genügen, kann er obendrein die Gipfelbesteigung des Vyskeř dazuschlagen, der noch 80 Meter über das Dorf herausragt. Der weitere Weg wird angenehm, zunächst sanftes Gefälle nach Lažany, dann ins Tal der Žehrovka hinabgesaust (wichtig ist, das Bäckertor Pekařova brána zu treffen!). Das Fließchen Žehrovka überqueren wir nicht, sondern biegen kurz vor ihm nach links ab. Jetzt hat sich uns auch der bRw angeschlossen und so folgen wir ihm, bis der gRw an der Wegkreuzung „U Přibyla“ endet. Wir kosten die Fahrt durchs romantische Tal des Teiches Věžický rybník aus, dann biegen wir nach links auf den wRw ab und nun erwartet uns eine nicht enden wollende, aber mäßige Steigung durch

Waldgebiet bis **Hrubá Skála**. Hier verlassen wir den wRw und radeln auf dem rRw bis nach **Turnov**. Sicher lohnt es, einzubremsen und zu einem der Ausblicke hinter dem Forsthaus **Bukovina** zu gehen (Blick auf die **Felsenstadt Hruboskalsko**), einen winzigen Abstecher zum Gut **Kopicův statek** zu machen oder **Valdštejn** zu besuchen. Nach **Turnov** ist es nämlich nur noch ein kleines Stück und dazu immer nur bergab.

Sehenswürdigkeiten und Kulturdenkmäler

Bukovina – in der Nachbarschaft des Forsthauses Bukovina erstreckt sich ein Dendrium mit 35 Baumarten zumeist aus Nordamerika. In der Saison besteht hier ein Informationszentrum des Böhmisches Paradieses.

Hrubá Skála – Gemeinde und Ausflugsort am Rand des Plateaus Hruboskalská plošina. Am Rand der Felsen steht das Schloß Hrubá Skála, anstelle einer ursprünglichen im 14. Jahrhundert gegründeten Burg. Zugänglich ist der Burghof und ein Aussichtsturm. In direkter Nähe des Schlosses lohnen ein schmaler, Mäuseloch genannter Felsendurchschlupf und das unweit Felsenversteck Adamsbett sowie der Schloß- und der Marienablick eine Besichtigung (geWw).

Hruboskalsko – Felsenstadt mit etwa 400 Felstürmen von bis zu 60 Metern Höhe. Bedeutsames Bergsteigergelände.

Kopicův statek (Kopica Gut) – Dorfrichterhut, gezimmertes Gehöft mit zweistöckigem Haus und Galerie aus dem 19. Jh., etwa 1 km südlich von Valdštejn. Im Tal unterhalb des Hofes Reliefs mit Szenen aus der tschechischen Geschichte, in der 1. Hälfte unseres Jahrhunderts vom Inhaber des Gehöfts Im. Kopica in die Sandsteinfelsen gehauen.

Pekařova brána (Bäckertor) – die Straße führt hier durch einen in den Sandsteinfelsen getriebenen Tunnel.

Turnov (15 000 Einwohner, 260 m ü. d. M.) – wichtige Eisenbahn- und Straßenkreuzung, natürliches Zentrum des Böhmisches Paradieses. Die Stadt wurde im 13. Jahrhundert gegründet, ihre Blüte ist mit der Bearbeitung von Edelsteinen verbunden, die in ihrer Umgebung vorkommen. Im Jahr 1884 gründete Juwelierfachschule, einzige ihrer Art in Europa. Das auffälligste Gebäude der Stadt ist die neogotische Marienkirche (1853 fertiggestellt). Im 1886 gegründeten Kreismuseum des Böhmisches Paradieses befinden sich neben einer historischen und archäologischen Ausstellung auch einzigartige Edelsteinexponate. In der Galerie des Museums Panoramagemälde Das Niedermetzeln der Sachsen unter Hrubá Skála. Das Gemälde mißt 8,5×10 Meter. In Turnov hat das LSG Böhmisches Paradies seinen Sitz und die Touristen finden hier ein Informationszentrum. Am Rand von Turnov steht das Schloß Hrubý Rohozec.

Valdštejn – Ruine einer frühgotischen Burg, älteste Burg des Böhmisches Paradieses. Wurde 1260–1280 auf drei Sandsteinfelsen gegründet. Erlösch bereits Mitte des 16. Jahrhunderts. Zwei Steinbrücken verbinden die Vorburg mit dem ersten Burghof und sind mit schönen Barockstatuen bestückt. Burg und Kapelle sind zu besichtigen, lohnenswert ist der Ausblick auf Kozákov.

Věžický rybník (Teich Věžák) – am Bach Želejovský potok, der neben der Bademöglichkeit eine der schönsten Szenarien im Böhmisches Paradies bildet. Ein Ufer besteht aus Sandsteinfelsen, die bis ins Wasser hinabfallen. In der Nähe Informationszentrum des LSG Böhmisches Paradies.

Vyskeř – die Gemeinde erstreckt sich am Fuß des gleichnamigen Basaltgipfels (464 m ü. d. M.). Auf den Gipfel führt ein Passionsweg zur Annenkapelle. Im Ort gezimmerter Glockenturm mit achteckigem Grundriß aus dem 17. Jahrhundert und neoromanische Kirche Mariä Himmelfahrt von 1914 mit gotischem Portal.

C – PRZEZ „SKALÁK“

O ile krótsza, o tyle ładniejsza trasa rowerowa. Na wstępie wygodnie wzdłuż Izery, potem w górę i w dół poprzez wierzchołkę Vyskeřská a w finiszu w nagrodę widoki na skalne miasto Hruboskalské skalní město. To nie przypadek, że droga z miejscowości Hrubé Skály do Turnova, po której prowadzi także kawałek naszej cyklotrasy, zwie się Złotą ścieżką Českého Raju.

Opis przebiegu trasy

Z **Turnova** (rynek) po ższct, koło przystanku kolejowego Turnov kopując bieg rzeki Izery aż do mostu niedaleko Přepři. Wygodnie pojedzie się jeszcze dalej, przez Mokřý do wsi Všeň, ale tutaj już ższct skieruje się stromo w górę. Za domkami wsi Pohři wkrótce będziemy na odwrót zmuszeni hamować podczas zjazdu do wioski Kacanovy. Teraz znowu „premía górska“ przez Mladostov do wsi **Vyskeř**. W razie, że dla kogoś byłoby to za mało, może sobie dodać wybieg na szczyt **Vyskeř**, który wznosi się jeszcze 80 metrów ponad wioską. Dalsza droga będzie przyjemna, najpierw powolny zjazd do wsi Lažany, potem stromo w dół do doliny Žehrovky (warunkiem sukcesu jest trafienie do bramy

Pekařova brána). Tuż przed rzeczułką Žehrovka skřęcimy w lewo. Teraz dołączmy już do nas także ższct, ższct na rozdrożu „U Přibyla“ kończy, pojedziemy więc dalej po ższct. Przejazdka romantyczną doliną stawu **Věžický rybník**, potem skřęcimy w lewo na ższct i oczekuje nas przydługi, ale powolny wyjazd w górę poprzez las do wsi **Hrubá Skála**. Tutaj opuścimy ższct i pojedziemy po ższct aż do **Turnova**. Na pewno oplaci się przyhamować i przejść się na któryś z widoków za leśniczką **Bukovina** (widoki na miasto skalne **Hruboskalské skalní město**), wykonać maleńki odskok do gospodarstwa **Kopicův statek** lub zwiedzić **Valdštejn**. Do **Turnova** to już bowiem kawałeczek i do tego wciąż z góry w dół.

Giekawostki i zabytki kultury

Bukovina – w sąsiedztwie leśniczówki Bukovina rozciąga się arboretum. Rośnie tu 35 gatunków drzew, przeważnie z Ameryki Północnej i nie tylko. W sezonie bywa tu punkt informacyjny Českého Raju.

Hrubá Skála – wieś i miejsce wycieczek na obrzeżach platformy Hruboskalská plošina. Na skraju skał stoi zamek Hrubá Skála, w miejscu pierwotnego grodu, założonego w XIV wieku. Dla publiczności udostępniono dziedzińiec i wieżę widokową. Warto zwiedzić niedaleki wąwóz skalny zwany Myší díra – Mysia Dziura oraz schronienie skalne – Łoże Adama, widoki Zámecká i Mariánská (ższct).

Hruboskalské skalní město – (Hruboskalsko) miasto skalne tworzy około 400 wież skalnych osiągających wysokość do 60 metrów. Ważny teren alpinistyczny, znany jako Skalák.

Kopicův statek – pierwotnie wójtowstwo Jirošova rychta, zrębowa posiadłość z domem piętrowym i gankiem z XIX w., około 1 km na południe od Valdštejna. W dolinie pod gospodarstwem piaskorzeby – obrazy z historii českiej, wykute w piaskowcu przez właściciela majątku V. Kopica w 1 poł. tego wieku.

Pekařova brána – szosa przechodzi poprzez tunel wykuty w skale piaskowcowej.

Turnov (15 000 obywateli, 260 m n. p. m.) – ważne skrzyżowanie kolejowe i drogowe, naturalne centrum Českého Raju. Miasto założone w XIII w., którego rozmach związany jest z obróbką kamieni szlachetnych z okolicznych złazisk. W roku 1884 założono fachową szkołę zdobnictwa, jedyną swego rodzaju w Europie. Najbardziej rzuca się w oczy nowogotycki kościół Panny Marii (wykończony w r. 1853). W muzeum powiatowym Českého Raju, założonym w r. 1886, znajduje się historyczna, archeologiczna oraz unikalna ekspozycja kamieni szlachetnych. W galerii muzeum znajduje się obraz panoramatyczny Pokonanie Sasków pod Grubą Skalą o rozmiarach 8,5×10 metrów. W Turnovie ma siedzibę Chroniony Park Krajobrazowy (CHKO) Český ráj i turyści znajdują tu punkt iformacyjny. Niedaleko stoi zamek Hrubý Rohozec.

Valdštejn – ruiny wczesnogotyckiego grodu, najstarszy gród Českého Raju. Założony na trzech skaliskach piaskowcowych w latach 1260–1280. Zaniknął w połowie XVI wieku. Dwa kamienne mosty ozdobione pięknymi rzezbami barokowymi łączą podzamcze z pierwszym dziedzińcem. Można zwiedzać zamek ikaplicę, piękny widok w stronę Kozákova.

Věžický rybník (Věžák) – staw rybny, zatrzymujący wody potoka Želejovský i stwarzający oprócz możliwości kąpeli jedną z najładniejszych scenarii w Českim Raju. Jeden jego brzeg tworzą skały piaskowcowe opadające aż do wody. W pobliżu punkt informacyjny zarządu Chronionego Terenu Krajobrazowego Českí Raj – CHKO Český ráj.

Vyskeř – wieś założona u podnóża wzgórza bazaltowego o tej samej nazwie (464 m n. p. m). Na szczyt prowadzi droga krzyżowa do kaplicy św. Anny. We wsi zrębowa dzwonnica o ośmiokątnym rzucie z XVII w. i noworomański kościół Wniebowzięcia P. Marii z r. 1914 z gotyckim portalem.

D - HARRACHOVSKÝ OKRUH

Harrachovská horská cyklotrasa, která se vyšplhá do tisícimetrové nadmořské výšky, ale je to cesta, ze které budou mít radost i „jezdci z rovin“. Vede totiž po chytře naprojektovaných komunikacích, které obkružují mohutné horské hřbety po vrstevnici. Pokud Vám tedy na začátku vyrazí dech stoupání na Studenov, nevzdávejte to! Bude líp.

Popis průběhu trasy

Trasu začínáme popisovat od autobusového nádraží v **Harrachově**. Vyjedeme proti proudu Ryzího potoka směrem na **Rýžoviště** a odbočíme doprava do kopce (po žlt a ct7) do sedla nad Studenovem. Zde se nám otevře pohled k jihu na **Rokytnici nad Jizerou** a protější kopec Stráž (782 m n. m.) se skalkami na vršku. Pokud jsme vyjeli brzy po ránu, pak se zde nejspíš přivítáme se sluníčkem, které bylo dosud ukryto za horizontem. Do sedla nad Studenovem je možno přijet také z Rokytnice a napojit se na naši cyklotrasu. Nyní se dáme po ct4 (mtz), objedeme zleva horu Studená (989 m n. m.), vystoupáme na návrší Čertova pláň a dojedeme na rozcestí zvané Ručičky. Dáme se vlevo dolů do údolí, přejedeme Ryzí potok a teď klesáme dál po cestě vedle potoka ještě asi 500 m a už vyhlížíme odbočku doprava na tzv. Kládovou cestu (ct2B). Po ní objedeme Plešivec a pohodlně se dostaneme až do údolí Mumlavy na křižovatku zvanou Krakonošova snídaně. Kdybychom odtud jeli údolím dolů, dostli bychom se k **Mumlavskému vodopádu** a rychle do **Harrachova**. Máme však před sebou krásné pokračování naší cyklotrasy, vystoupeme severním směrem po ct2 o kousek výš a pak už cesta vede úbočím pod vrcholy Luboch (1296 m n. m.), Kamenec, Jakšín a pod Mrtvým vrchem do těsné blízkosti **Novosvětského průsmyku** (hraniční přechod do Polska). Silnicí sjedeme k jihu a jsme zpátky v **Harrachově**. Možná varianta či zkrácení této cyklotrasy vznikne využitím spojky Harrachov – Mumlavský vodopád – Krakonošova snídaně. Vhodné napojení na trasu z Rokytnice je po ct7 do sedla Studenov.

Zajímavosti a kulturní památky

Harrachov – město v nejzápadnější části Krkonoš ležící v nadmořské výšce 688 m v údolí řeky Mumlavy. Založeno v 17. stol. Sklářská huť zde existuje od 18. stol. a vyrábí exkluzivní nápojové sklo, lustry a brousí se zde olovnatý křišťál. To vše je možno vidět přímo ve sklárně nebo v místním muzeu skla. Kostel se skleněným zvonem. Lyžařské a turistické středisko, lyžařský skokanský areál s mamutím můstkem s kritickým bodem 185 metrů.

Mumlavský vodopád – na říčce Mumlavě asi 12 m vysoký vodopád, v žulové skále jsou obří kotle, tzv. Čertova oka. Velké množství nádherně ohlazených kamenů a prohlubně vyplněné vodou.

Novosvětský průsmyk (sedlo) – odděluje Krkonoše od Jizerských hor, v nadmořské výšce 870 m je zde možno překročit státní hranici do Polska.

Rokytnice nad Jizerou – byla osídlována již v polovině 16. století. Město leží v malebném údolí, dominantu zde tvoří hřeben Studenova a Kotle. Rekreační, lyžařské, turistické a sportovní centrum západních Krkonoš nabízí návštěvníkům nepřeberné množství turistických a lyžařských tras, lyžařských vleků a sjezdovek. Za zmínku stojí nová výstavba Horního i Dolního náměstí, kde je pro turisty připraveno velké množství kvalitních služeb.

Rýžoviště – část Harrachova, jedna z nejstarších krkonošských osad, kde se dolovalo. Dodnes důl na těžbu fenoritu.

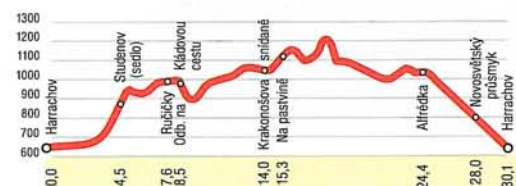
D - RUND UM HARRACHOV

Bergradwanderstrecke um Harrachov, die bis auf eintausend Meter Seehöhe hinaufklettert, doch ist dies ein Weg, an dem auch die Flachlandfahrer ihre Freude haben werden. Er führt nämlich über durchdacht geplante Straßen und Wege, die die mächtigen Bergrücken entlang ihrer Höhenlinien umrunden. Wenn Ihnen also zu Beginn die Steigung auf den Studenov den Atem raubt, geben Sie nicht auf! Es kommt besser.

Streckenverlauf

Wir beginnen die Streckenbeschreibung am Busbahnhof in **Harrachov**. Wir fahren stromaufwärts entlang dem Bach Ryzí potok in Richtung **Rýžoviště** und biegen nach rechts bergauf ab (geWw und Rw7) zum Sattel über dem Studenov. Hier öffnet sich uns ein Blick nach Süden auf **Rokytnice nad Jizerou** und den gegenüberliegenden Berg Stráž (782 m ü. d. M.) mit seinen Gipfelfelsen. Wenn wir zeitig morgens aufgebrochen sind, dann begrüßen wir wohl hier erstmals die Sonne, die bislang hinter dem Horizont verborgen war. Zum Sattel über dem Studenov kann man von Rokytnice aus gelangen und sich hier an unsere Radwanderstrecke anschließen. Jetzt radeln wir über den Rw4 (bWw),

Harrachovský okruh – Rund um Harrachov – Harrachovska trasa okrężna

umfahren von links den Berg Studená (989 m ü. d. M.), steigen auf das Plateau Čertova pláň auf und gelangen zur Ručičky genannten Wegkreuzung. Wir nehmen den linken Weg talwärts, überqueren den Bach Ryzí potok und folgen nun dem Bach bergab noch etwa 500 m und suchen bereits nach dem Abstecher zum sog. Knüppelweg (Rw2B). Ihm folgend umfahren wir den Plešivec und kommen bequem bis ins Tal der Mumlava auf eine Kreuzung mit dem Namen Růbezahls Frühstück (Krkonošova snídaně). Wenn wir von hier aus talabwärts fahren würden, würden wir zum Wasserfall **Mumlavský vodopád** und sehr rasch nach **Harrachov** kommen. Vor uns liegt jedoch eine schöne Fortsetzung unserer Radstrecke, wir steigen entlang dem Rw2 in nördlicher Richtung ein Stück höher und dann führt der Weg bereits am Hang entlang unter den Gipfeln Luboch (1296 m ü. d. M.), Kamenec, Jakšín sowie Mrtvý vrch bis ganz in die Nähe des Passes **Novosvětský průsmyk** (Grenzübergang nach Polen). Wir fahren die Straße hinab nach Süden und sind zurück in **Harrachov**. Eine kürzere Variante einer Radstrecke nutzt den Verbindungsweg Harrachov – Wasserfall Mumlavský vodopád – Růbezahls Frühstück. Ein günstiger Anschluß an die Strecke von Rokytnice besteht über den Rw7 zum Sattel Studenov.

Sehenswürdigkeiten und Kulturdenkmäler

Harrachov – Stadt im westlichsten Teil des Riesengebirges in 688 m Seehöhe im Tal der Mumlava. Im 17. Jh. gegründet. Eine Glashütte besteht hier seit dem 18. Jh. und stellt exklusives Tafelglas und Lüster her und es wird hier auch Bleikristall geschliffen. Dies alles kann direkt in der Glashütte oder im hiesigen Glasmuseum besichtigt werden. Kirche mit gläserner Glocke. Ski- und Touristenzentrum, Sprungschanzen Gelände mit Mammutschanze – kritischer Punkt 185 Meter.

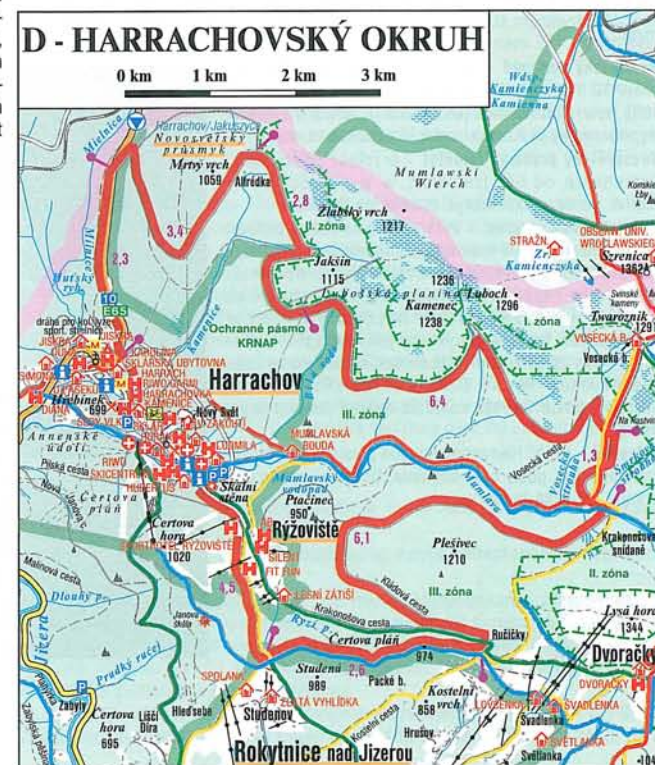
Novosvětský průsmyk (Sattel) – Paß zwischen Riesengebirge und Isergebirg, in einer Seehöhe von 870 m, zugleich können wir hier die Staatsgrenze nach Polen überschreiten.

Rokytnice nad Jizerou – wurde bereits Mitte des 16. Jahrhundert besiedelt. Die Stadt liegt in einem malerischen Tal, dessen Dominante der Kamm des Studenov und des Kotel bildet. Als Erholungsort, Ski-, Wander- und Sportzentrum des westlichen Riesengebirges nabízí Rokytnice seinen Besuchern unzählige Wander- und Skiwanderstrecken, Radwanderwege, Skiaufzüge und Abfahrtspisten. Erwähnung verdient die neue Bebauung des Oberen und Unteren Platzes, wo für die Touristen eine Vielzahl hochqualitativer Dienstleistungen bereitstehen.

Rýžoviště – Ortsteil von Harrachov, eine der ältesten Siedlungen im Riesengebirge mit Bergbautradition. Bis heute bestehende Phenorit grube.

Wasserfall Mumlavský vodopád

– am Flußchen Mumlava liegender etwa 12 m hoher Wasserfall, im Granitfelsen befinden sich riesige Kessel, die sog. Teufelsaugen. Große Mengen herrlich geglätteter Steine und mit Wasser gefüllter Vertiefungen.

Harrachovský okruh – Rund um Harrachov – Harrachovska trasa okrężna

D - HARRACHOVSKA TRASA OKRĘŻNA

Harrachovska górska trasa rowerowa, która pnie się do tysiącmetrowej wysokości nad poziom morza, ale jest to droga, z której zadowoleni będą również „jeźdźcy z równin”. Prowadzi bowiem po chytrze projektowanych liniach komunikacyjnych, które okrążają potężne grzbiety górskie po warstwy. Nie dajcie się zniechęcić stromym podjazdem w górę na Studenov, nie poddawajcie się! Będzie lepiej.

Opis przebiegu trasy

Start na dworcu autobusowym w **Harrachovie**. Ruszymy przeciw biegowi potoka Ryzí w kierunku **Rýžoviště** i skręcimy w prawo pod górę (po ższt i ct7) do siódła nad Studenovem. Widok na południe na miasto **Rokytnice nad Jizerou** i przeciwległą górę Stráž (782 m n. p. m.) ze skałkami na szczycie. W razie, że wyruszyliśmy wcześniej rano, tutaj prawdopodobnie przywitamy słońce, dotychczas ukryte za horyzontem. Do siódła nad Studenovem można też dojechać z Rokytnicy i dołączyć do naszej cyklotrasy. Teraz ruszymy po ct4 (mszt), objedziemy z lewej strony górę Studeną (989 m n. p. m.), podjedziemy na wzgórze Čertova plán i dojedziemy do rozdroża zw. Ručičky. Skręcimy w lewo do doliny, przejedziemy potok Ryzí i teraz zjeżdżamy dalej po drodze wzdłuż strumienia jeszcze około 500 m i już wypatrujemy odgałęzienia w prawo na drogę zw. Kládová cesta (ct2B). Po niej objedziemy Plešivec i wygodnie osiągniemy dolinę Mumlavy i skrzyżowanie zw. Krakonošova snídaneň (Śniadanie Krakonoša). Jadąc stąd doliną w dół, dojechalibyśmy do wodospadu **Mumlavský vodopád** i szybko do **Harrachova**. Mamy jednak przed sobą następny piękny odcinek naszej cyklotrasy, ruszymy na północ po ct2 o kawłek wyżej a potem droga prowadzi już stokiem pod szczytami Luboch (1296 m n. p. m.), Kamenec, Jakšín i pod wierzchem Mrtvý w pobliżu przełęczy **Novosvětský průsmyk** (przejście graniczne do Polski). Szosą zjedziemy na południe i jesteśmy zpowrotem w **Harrachovie**. Wykorzystując drogę łączącą Harrachov – Mumlavský vodopád – Krakonošova snídaneň można skrócić sobie drogę. Wskazane połączenie na trasę z Rokytnicy jest po ct7 do siódła Studenov.

Ciekawostki i zabytki kultury

Harrachov – miasto w najdalej na zachód wysuniętej partii Karkonoszy leżące na wysokości 688 m nad p. m. w dolinie rzeki Mumlava. Założone w XVII w. Huta szkła istnieje tu od XVII w. i produkuje ekskluzywne szkło do napojów, lampy i szlifuje się tu otwierany kryształ. To wszystko można zobaczyć wprost w hucie lub w miejscowym muzeum szkła. Kościół z dzwonem szklanym. Ośrodek narciarski i turystyczny, skocznie narciarskie ze skocznia mamutem z punktem krytycznym 185 metrów.

Mumlavský vodopád – wodospad na rzece Mumlava około 12 m wysokości, w skałe granitowej są olbrzymie kotły, tzw. Čertova oka (Oka Diabła). Mnóstwo pięknie wypolerowanych kamieni i niecki napelnione wodą.

Novosvětský průsmyk (siódło) – przełęcz oddzielająca Karkonosze od Gór Izerskich, w wysokości 870 m n. p. m. można przekroczyć granicę do Polski.

Rokytnice nad Jizerou – była osiedlana już w połowie XVI w. Miasto leży w malowniczej dolinie pod grzbiętami gór Studenov i Kotel. Ośrodek rekreacyjny, narciarski, turystyczny i sportowy zachodnich Karkonoszy oferuje zwiedzającym niezliczoną ilość turystycznych i narciarskich ścieżek, tras cykloturystycznych, wyciągów narciarskich i tras zjazdowych. Wspomnieć należy nową zabudowę rynków Horní i Dolní náměstí (Rynek Górny i Dolny), gdzie turysta znajdzie szereg jakościowych usług.

Rýžoviště – część Harrachova, jedna z najstarszych osad karkonoskich, gdzie były kopalnie. Do dzisiejszego dnia czynna kopalnia fenorytu.

Mumlavský vodopád

E – NA „ZLAŤÁK“

Trasa vysokohorských cyklistů. Velká odměna za velkou dřinu. Na této cyklotrase přemístíte sebe i kolo o kilometr výš. To je ta zmíněná dřina. A velká odměna? Za pěkného počasí fantastický rozhled po Krkonoších.

Popis průběhu trasy

Z **Jilemnice** vyjedeme směrem na Vítkovice a Mísečky. Mohli bychom jet po této silnici stále, údolí řeky Jizerky má jistě své kouzlo, ale někdy tady jezdí příliš aut, a tak navrhujeme odbočit na silničku, která se šplhá po hřebeni směrem na Jestřábí. Bývá tam menší provoz, víc sluníčka a pěkné rozhledy. Až došlapeme k parkovišti v Roudnici, odbočíme vpravo do Vítkovic. Po silnici sjedeme k řičce Jizerce k hotelu Praha. Vrátili jsme se tak na údolní silnici, vedoucí z Jilemnice na Mísečky. Jedeme po ní, stoupáme na Dolní a pak **Horní Mísečky**. Odtud nás už čeká „jen“ pár serpentin a budeme u **Vrbatovy boudy**. Jsme na obrátce dnešní cyklotrasy, nutno poznamenat, že druhá půlka bude méně bolet (pokud se sjezdu nevyletíme ze silnice!). Zpátky se vracíme stejnou cestou na **Horní Mísečky** a z nich se dáme po ct12 k jihu, přijedeme na Třidomí a dál po ct11 na rozcestí cest zvané Na rovině. Odtud po ct10 na **Benecko** a teď po silnici dolů do Dolních Štěpanic a dál do **Jilemnice**.

Zajímavosti a kulturní památky

Benecko – rekreační středisko, nejvýše položená obec v západních Krkonoších. V blízkosti je rozhledna na vrchu Žalý. Parkoviště, v zimě sjezdové i běžecké tratě.

Horní Mísečky – v minulosti osada dřevařů a horníků, dnes významné lyžařské středisko, sjezdovka, běžecké tratě. Parkoviště.

Jilemnice – východisko do hor, pro svoji polohu zvaná branou Krkonoš. Jilemnice je střediskem podkrkonošské kultury, za návštěvu určitě stojí Krkonošské muzeum s expozicí lyžování, historie lidové kultury Krkonoš a s kolekcí obrazů F. Kavána. Unikátní je betlém J. Metelky a soubor 33 pohřebních cechovních štítů. Zvědavá ulička v Jilemnici je vynikajícím souborem lidové architektury podkrkonošského typu.

Vrbatova bouda – horská bouda ležící ve výšce 1396 m n. m. na hřebenu Krkonoše (Zlaté návrší). Otevřena v r. 1964. Nad chatou je mohyla Haneč a Vrbaty, vybudovaná na paměť jejich tragické smrti při závodě 24. 3. 1913. Silnice na Krkonoš měla původně především vojenský význam a sloužila k budování a zásobování hraničních opevnění.

E – RIESENGBERGE (AUF DIE „GOLDENE ANHÖHE“)

Eine Strecke für Hochgebirgsradler. Großer Lohn für große Plackerei. Auf dieser Tour bringen Sie sich selbst und ihr Rad um einen Kilometer bergauf. Das ist die erwähnte Plackerei. Und der große Lohn? Bei schönem Wetter ein phantastischer Ausblick über das Riesengebirge.

Streckenverlauf

Von **Jilemnice** fahren wir in Richtung Vítkovice und Mísečky. Wir könnten auf dieser Straße immer weiter fahren, das Tal der Jizera hat sicher seine Reize, aber mitunter fahren hier zu viele Autos und so schlagen wir vor, auf eine schmale Straße abzubiegen, die auf dem Kamm in Richtung Jestřábí hinaufklettert. Dort ist weniger Verkehr, mehr Sonne und schöne Ausblicke. Sobald wir bis zum Parkplatz in Roudnice aufgestiegen sind, biegen wir rechts nach Vítkovice ab. Auf einer Landstraße fahren wir bergab zum Fließchen Jizera bis zum Hotel Praha. So sind wir auf die Talstraße zurückgekehrt, die von Jilemnice nach Mísečky führt. Ihr folgen wir, steigen nach Dolní Mísečky auf und dann nach **Horní Mísečky**. Von hier ab erwarten uns „nur“ noch ein Paar Serpentinien und wir sind an der **Vrbata-Baude**. Dies ist der Wendepunkt unserer heutigen Radstrecke, die zweite Hälfte wird allerdings weniger schmerzen (wenn wir nicht bei der Abfahrt in den Straßengarben sausen!). Wir kehren auf dem gleichen Weg nach **Horní Mísečky** zurück und radeln auf ihm dem Rw12 folgend nach Süden, gelangen nach Třidomí und weiter über den Rw11 zur Na rovině genannten Wegkreuzung. Von hier aus auf dem Rw10 nach **Benecko** und dann über die Landstraße hinunter nach Dolní Štěpanice und weiter nach **Jilemnice**.

Sehenswürdigkeiten und Kulturdenkmäler

Benecko – Erholungsort, höchstgelegene Gemeinde im westlichen Riesengebirge. In der Nähe steht auf dem Berg Žalý ein Aussichtsturm. Parkplatz, im Winter Abfahrts- und Langlaufstrecken.

Horní Mísečky – in der Vergangenheit Holzfäller- und Bergmannssiedlung, heute bedeutendes Skizentrum, Abfahrtspiste, Langlaufstrecken. Parkplatz.

Jilemnice – Ausgangspunkt für Bergtouren, wegen seiner Lage das Tor zum Riesengebirge genannt. Jilemnice ist ein Zentrum der Vorgebirgskultur, einen Besuch lohnt sicherlich das Riesengebirgsmuseum mit Exponaten zum Skisport, zur Geschichte der Volkskultur des Riesengebirges und mit einer Gemäldekollektion von F. Kaván. Einzigartig ist die Weihnachtskrippe von J. Metelky und ein Komplex von 33 Begräbnis-Zunftschildern. Die Gasse Zvědavá ulička in Jilemnice ist ein hervorragender Beispiel der Riesengebirgsvolksarchitektur.

Vrbatova bouda – Bergbaude in 1396 m ü. d. M. auf dem Kamm des Riesengebirges (Goldene Anhöhe). Über der Baude steht ein Grabmal für Haneč und Vrbata zum Gedächtnis an ihren tragischen Tod bei einem Rennen am 24. 3. 1913.

Die Straße ins Riesengebirge hatte ursprünglich vor allem militärische Bedeutung und diente zur Errichtung und Versorgung der Grenzbefestigungen.

E - NA „ZLAŤÁK“

Trasa dla rowerzystów wysokogórskich. Duża nagroda za znaczną mordęgę. Na tej trasie przemieścicie siebie i rower o kilometr wyżej. To ta mordęga. A wielka nagroda? Przy ładnej pogodzie fantastyczny widok na całe Karkonosze.

Opis przebiegu trasy

Z Jilemnicy ruszamy w kierunku osad Vítkovice i Mísečky. Moglibyśmy jechać tą drogą stale, dolina rzeki Jizerki ma na pewno swój urok, ale czasami jeździ tu zbyt wiele samochodów, proponujemy więc skrócić na dróżkę, która pnie się po grzbiecie w kierunku Jestřabí. Bywa tam mniejszy ruch, więcej słońca i ładne widoki. Aż dojdziemy do parkingu w Roudnici, skręcimy w prawo do Vítkovic. Po szosie zjedziemy do rzeczki Jizerka do hotelu Praha. Wróciliśmy w ten sposób do drogi w dolinie, prowadzącej z Jilemnicy do wsi Mísečky. Jedziemy po niej w górę na Dolní a następnie Horní Mísečky. Stąd już „tylko“ kilka serpentyn i będziemy przy schronisku Vrbatova bouda. Tutaj dzisiejsza cyklotrasa zwraca i trzeba zaznaczyć, że druga połowa będzie mniej bolała (o ile podczas zjazdu nie wylecimy z szosy!). Zpowrotem wracamy tą samą drogą na Horní Mísečky a stąd ruszamy po ct12 na południe, dojdziemy do Třidomí i dalej po ct11 na rozdroże zwane Na rovince. Stąd po ct10 na Benecko a teraz po szosie w dół do wsi Dolní Štěpanice i dalej do Jilemnice.

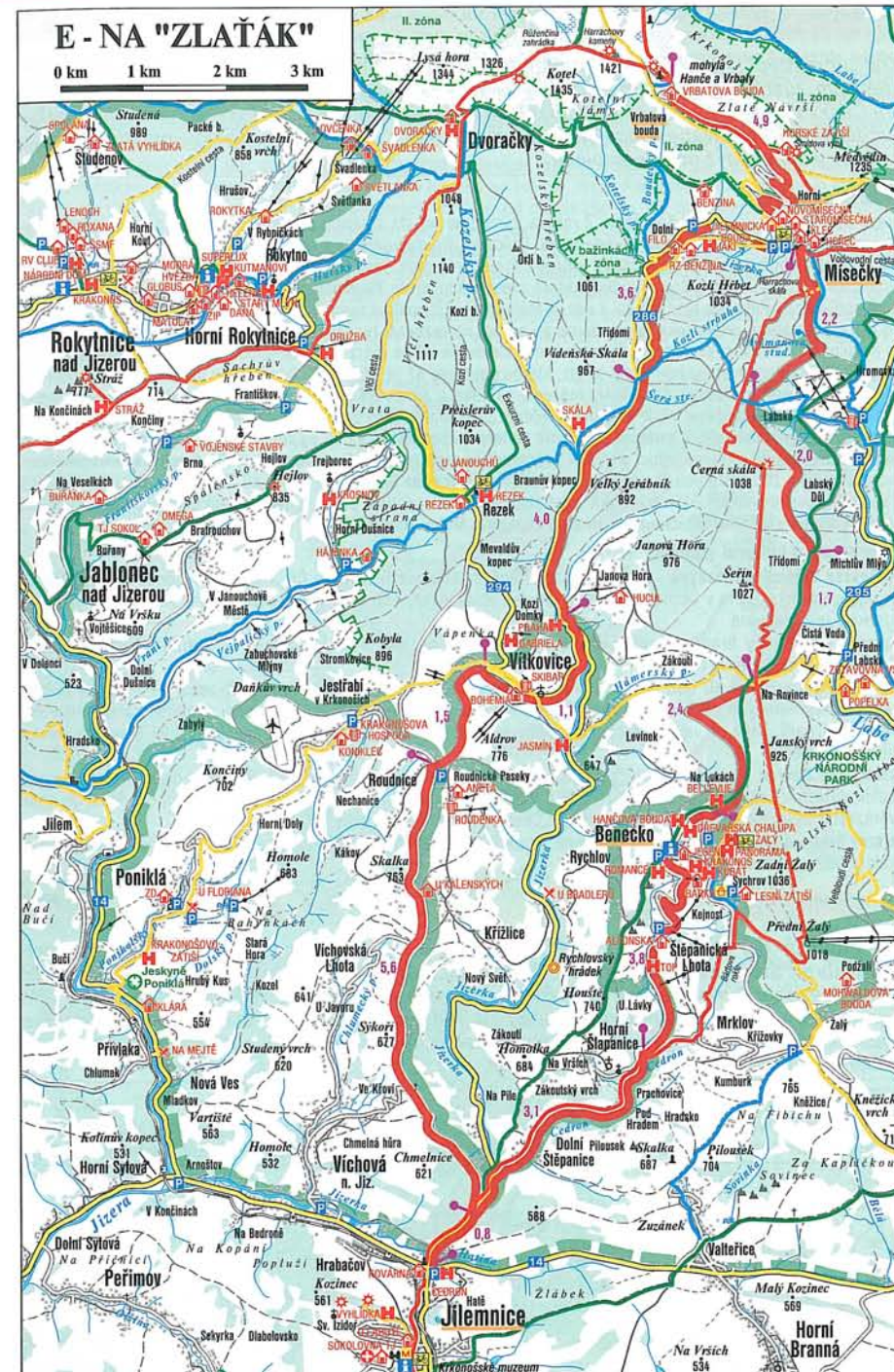
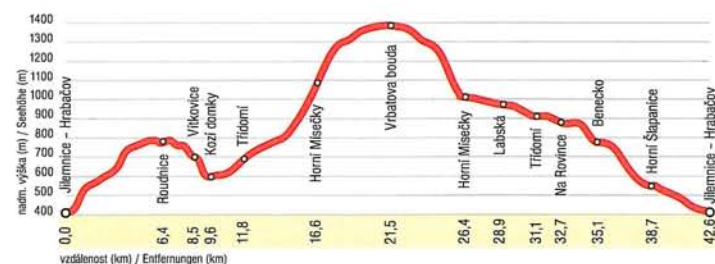
Ciekawostki i zabytki kultury

Benecko – ośrodek rekreacyjny, najwyżej położona wieś w zachodnich Karkonoszach. W pobliżu wieża widokowa na górze Žalý. Parking, w zimie trasy biegowe i zjazdowe.

Horní Mísečky – w przeszłości osada drwali i górników, obecnie ważny ośrodek narciarski, trasa zjazdowa, trasy biegowe. Parking.

Jilemnice – punkt wyjściowy w góry, dzięki swemu położeniu zwany bramą Karkonoszy. Jilemnice jest ośrodkiem kultury podkarkonoskiej, na pewno warto zwiedzić Karkonoskie Muzeum w ekspozycją narciarstwa, historii kultury ludowej Karkonoszy i z kolekcją obrazów F. Kavána. Unikalną jest szopka J. Metelki i zestaw 33 pogrzebowych znaków cechowych. Uliczka Zvědař (Ciekawa) w Jilemnicach jest doskonałym zestawem architektury ludowej podkarkonoskiego typu.

Vrbatova bouda – schronisko górskie leżące na wysokości 1396 m n. p. m. na grzbiecie Krkonoše (Zlaté návrší). Otwarte w r. 1964. Nad chatą stoi mogiła Hanče i Vrbaty, zbudowana na pamiątkę ich tragicznej śmierci podczas zawodów 24. 3. 1913. Szosa na Krkonoše pierwotnie miała przede wszystkim wojskowe znaczenie i służyła do budowy i zaopatrywania fortyfikacji granicznych.

F - SEMILSKO

Kraj „uprostřed“. Až se Vám bude zdát, že všude je příliš mnoho turistů, vyjedte do končin, která jim zůstávají tak trochu utajena. Možná naleznete větší klid v prostoru, který není ani Českým rájem, nejsou to ještě Jizerské hory ani území Krkonošského národního parku. Určitě budete překvapeni novými pohledy do hor a potvrdíte si známou pravdu, že horu nejlépe vidíme, když na ní nestojíme.

Popis průběhu trasy

Trasu začneme popisovat v **Semilech**. Z města vyjedeme po zt. směrem ke kapličce v Nouzově. U ní se dáme na rozcestí po mtz vpravo, a tak pojedeme do Příkří. Pokračujeme po silnici směrem na **Vysoké nad Jizerou**, ale z ní pak odbočíme vlevo na Roztoky u Semil. Projedeme přes údolí Staroveského potoka, malinko vystoupáme do Roztok a odbočíme doprava silničkou, která stoupá údolím do **Vysokého nad Jizerou**. Ve Vysokém se můžeme zajet podívat za hrbitov na rozcestí žt a mtz, k Márníkovu kříži, odkud bývá jeden z nejhezčích pohledů na Krkonoše. Od kříže se vrátíme do Vysokého a jedeme po silnici na rozcestí tur. značek „Pod Petruškovými vrchy“. Dáme se po silniční na západ, projedeme Stanovy a než klesneme až na most přes Kamenici můžeme navštívit zříceninu **Navarov**. Od Kamenice stoupáme spolu se zt., kterou opustíme až ve Vlastiboři, kde jedeme dál po silnici do Jilového u Držkova. Cestou z Jilového do Jirkova můžeme zastavit u Jirkovské borovice a pak se rychlým sjezdem dostat nad **Železný Brod**, odbočíme však na silnici vedoucí přes Malou Horku a Horskou Kamenici k železniční zastávce Jesenný. Po překonání řeky Kamenice pojedeme po mtz do Bozkova (cestou můžeme navštívit **Bozkovské dolomitové jeskyně**). Z Bozkova sjedeme silnici do údolí Vošmendi a vystoupáme k Sejkorské kapli. Do **Semil** sjedeme po silnici nebo se držíme žt. Variantou je návštěva koupaliště v **Železném Brodě** – Bělovně, od kterého je napojení na trasu v podobě „horské přemie“, kterou je úzká asfaltová cesta od koupaliště přímo vzhůru, kolem cvičného horolezeckého terénu Kozinec, ústící na silničku mezi Hrubou Horkou a Malou Horkou.

Zajímavosti a kulturní památky

Bozkovské dolomitové jeskyně – jediné zpřístupněné dolomitové jeskyně v ČR. Unikátní výzdoba stěn a stropů, největší podzemní jezero v Čechách. Kilometr chodeb objevených, 450 m zpřístupněných, prohlídka trvá asi 45 minut a je fyzicky je nenáročná.

Navarov – zříceniny hradu na vysokém skalním ostrohu nad soutokem Kamenice a Zlatníku. Vybudován asi ve 14. století, rozbořen v r. 1644.

Semily – město má asi 10 000 obyvatel. Výroba krásných dřevěných hraček. Je zde Muzeum a Pojizerská galerie s expozicí významných osobností regionu, řemeslné výroby, kultury, doplněná betlémem a marionetami loutkařské rodiny Maiznerů. Také se ve městě nachází golfové hřiště a nedaleko, pro pěší turisty přitažlivá Riegrova stezka nad řekou Jizerou.

Vysoké nad Jizerou – rekreační a lyžařské středisko na západním okraji Krkonoš. Nejstarší divadelní ochotnický spolek v Čechách (Krkonoš, založen r. 1786). Vlastivědné muzeum, stálá expozice odráží vývoj chudého, ale tolik svérázného Vysocká se všemi jeho specifiky. „Chodící“ betlém J. Metelky z r. 1878–1914.

Železný Brod – dříve se zde těžila železná ruda. Později sklářská a textilní výroba. Dnes Střední umělecko průmyslová škola a Městské muzeum.

F - SEMILSKO

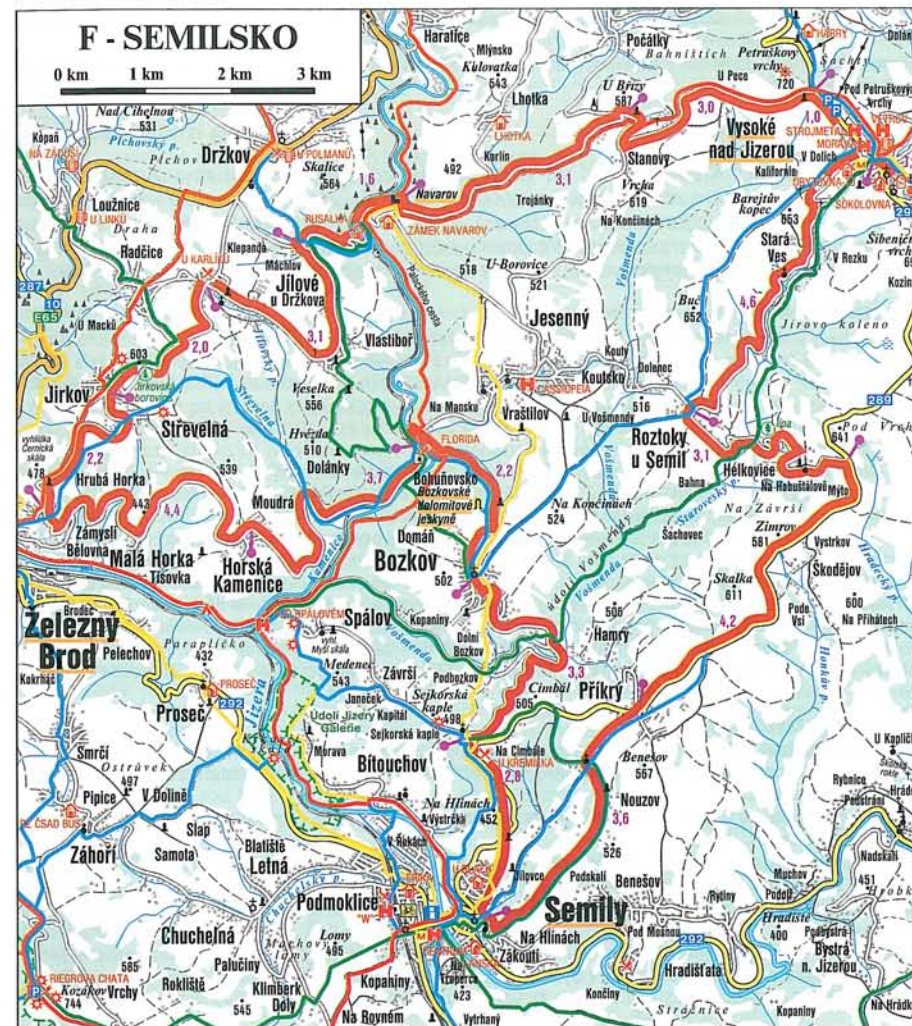
Das Land „in der Mitte“. Wenn es ihnen einmal scheint, daß überall viel zu viele Touristen sind, fahren Sie in eine Gegend, die den Besuchern ein wenig verborgen bleibt. Vielleicht finden Sie mehr Ruhe in einem Landstrich, der weder Böhmisches Paradies ist, wo noch kein Isergebirge und auch nicht der Nationalpark Riesengebirge ist. Bestimmt überraschen Sie neue Blicke auf die Berge und Sie finden wieder einmal bestätigt, daß ein Berg am besten zu sehen ist, wenn man nicht auf ihm steht.

Streckenverlauf

Die Streckenbeschreibung beginnen wir in **Semily**. Aus der Stadt fahren wir über den grWw in Richtung Kapelle in Nouzov. Bei der Kapelle wechseln wir auf den bWw nach rechts, und gelangen so nach Příkří. Weiter geht es über

die Landstraße in Richtung **Vysoké nad Jizerou**, doch biegen wir von ihr links nach Roztoky u Semil ab. Wir durchfahren das Tal des Baches Staroveský potok, steigen ein klein wenig nach Roztoky und biegen nach rechts ab auf eine schmale Straße, die im Tal nach **Vysoké nad Jizerou** aufwärts führt. In Vysoké können wir einen Abstecher wagen und hinter den Friedhof an der Kreuzung von geWw und bWw zum Márníka-Kreuz fahren, von wo einer der schönsten Blicke auf das Riesengebirge ist. Vom Kreuz kehren wir nach Vysoké zurück und fahren über die Landstraße zum Wanderwegkreuz „Pod Petruškovými vrchy“. Hier wählen wir die schmale Straße nach Westen, durchfahren Stanovy und bevor wir bis zur Brücke über die Kamenice herunterfahren, können wir die Ruine **Navarov** besuchen. Von Kamenice steigen wir mit dem grWw auf, den wir erst in Vlastiboři verlassen, wo wir weiter über die Landstraße nach Jilové u Držkova fahren. Auf dem Weg von Jilové nach Jirkov können wir bei der Jirkov-Kiefer anhalten und dann in schneller Talfahrt bis über **Železný Brod** gelangen, doch biegen wir hier auf die Straße ab, die über Malá Horka und Horská Kamenice zum Eisenbahnhaltepunkt Jesenný führt. Nach Überwinden des Flusses Kamenice fahren wir auf dem bWw nach Bozkov (unterwegs können wir die **Bozkover Dolomitöhöhle** besuchen). Von Bozkov fahren wir die Straße ins Tal der Vošmenda hinab und steigen bis zur Sejkora-Kapelle auf. Nach **Semily** geht es bergab auf der Landstraße oder wir halten uns an den geWw. Eine Variante ist ein Besuch des Schwimmbades in **Železný Brod** – Bělovna, von dem aus eine Anbindung an unsere Strecke in Form einer „Bergprämie“ besteht, ein schmaler Asphaltweg vom Schwimmbad direkt nach oben, am Bergsteiger-Trainingsgelände Kozinec vorbei und in die schmale Straße zwischen Hrubá Horka und Malá Horka mündend.

Sehenswürdigkeiten und Kulturdenkmäler

Dolomithöhle Bozkov – einzige zugängliche Dolomithöhle in Tschechien. Einzigartiger Schmuck an Wänden und Decken, größter unterirdischer See in Böhmen. Ein Kilometer entdeckte Gänge, 450 m zugänglich, die Besichtigung dauert etwa 45 Minuten und ist nicht anstrengend.

Navarov – Burgruine auf einer hohen Felszunge über dem Zusammenfluß von Kamenice und Zlatník. Etwa im 14. Jahrhundert errichtet, im Jahr 1644 niedergerissen.

Semily – Stadt mit rund 10 000 Einwohnern. Herstellung von schönem Holzspielzeug. Museum und Isergebiet-Galerie mit Ausstellung zu bedeutenden Persönlichkeiten der Region, zu Handwerk und Kultur, ergänzt durch eine Weihnachtskrippe und Marionetten der Puppenspielerfamilie Maizner. Ebenso befindet sich in der Stadt ein Golfplatz und unweit der für Wanderer anziehende Riegr-Pfad am Fluß Jizera.

Vysoké nad Jizerou – Erholungs- und Skisportzentrum am Westrand des Riesengebirges. Ältester Laienspielverein in Böhmen (Krakonoš, gegründet 1786). Heimatmuseum, ständige Ausstellung zur Entwicklung des armen, aber doch so eigentümlichen Landstrichs Vysocko. „Gehende“ Weihnachtskrippe von J. Metelka aus den Jahren 1878–1914.

Železný Brod – früher wurde hier Eisenerz abgebaut. Später Glas- und Textilfertigung. Heute Kunstgewerbemittelschule und Städtisches Museum.

F – ZIEMIA SEMILSKA

Ziemia „w środku“. Kiedy zdawać się Wam będzie, że wszędzie jest zbyt dużo turystów, jedźcie do miejsc, które zostają przed nimi co nieco skryte. Może znajdziecie więcej spokoju w przestrzeni, która nie jest ani Czeski Rajem, nie są to jeszcze Góry Izerskie, ani obszarem Karkonoskiego Parku Narodowego. Na pewno będziecie zaskoczeni nowymi widokami gór i przekonacie się o znanej prawdzie, że górę najlepiej można widzieć nie stojąc na niej.

Opis przebiegu trasy

Początek trasy jest w mieście **Semily**. Z miasta ruszymy po ższt w kierunku kapliczki w Nouzovie. Na rozdrożu obok niej skręcimy w prawo po mszt i tak dojedziemy do wsi Příkré. Jedziemy dalej po szosie w kierunku miasta **Vysoké nad Jizerou**, ale skręcimy z niej później w lewo na Roztoky u Semil. Przejedziemy doliną potoka Staroveský, wyjedziemy nieznacznie wyżej do wsi Roztoky i skręcimy w prawo drożką, która podnosi się doliną do miasteczka **Vysoké nad Jizerou**. Tam możemy zjechać poza cmentarz na rozdroże ższt i mszt, do krzyża Márinkův kříž, skąd rozciąga się jeden z najładniejszych widoków na Karkonosze. Od krzyża powrócimy do miasta i jedziemy po szosie na rozdroże szl. tur. „Pod Petruškovými vrchy“. Ruszymy po drodze na zachód, przejedziemy Stanovy i nim zjedziemy aż na most przez rzekę Kamenice możemy zwiedzić ruiny **Navarov**. Od Kamenicy wspinamy się razem z ższt, który opuścimy aż we wsi Vlastibof, gdzie jedziemy dalej po szosie do Jilové u Držkova. Po drodze z Jilové do Jirkova możemy się zatrzymać pod sosną Jirkovská borovice a następnie szybko zjechać nad **Železný Brod**, my jednak skręcimy na szosę prowadzącą przez wsie Malá Horka i Horská Kamenice do przystanku kolejowego Jesenný. Po przekroczeniu rzeki Kamenice pojedziemy po mszt do Bozkova (po drodze możemy zwiedzić jaskinie **Bozkovské dolomitové jeskyně**). Z Bozkova zjedziemy szosą do doliny Vošmendi i pojedziemy w górę do kaplicy Sejkorská kaple. Do miasta **Semily** zjedziemy po szosie, albo trzymamy się ższt. Wariantem jest odwiedzenie kapliczki w mieście **Železný Brod** – Bělov, od którego dołączyć można do trasy „górska premiá“, którą jest wąska szosa asfaltowa od kapliczki wprost w górę, koło treningowego terenu alpinistycznego Kozinec, kończąca na drodze pomiędzy wsiami Hrubá Horka i Malá Horka.

Ciekawostki i zabytki kultury

Bozkovské dolomitové jeskyně – jedyne udostępnione jaskinie dolomitowe w RC. Unikalne dekoracje ścian i sufitów, największe jezioro podziemne w Czechach. Kilometr odkrytych korytarzy, 450 m udostępnionych, zwiedzanie trwa około 45 minut i nie jest męczące.

Navarov – ruiny grodu na wysokim występie skalnym nad zlewem rzek Kamenice i Zlatník. Zbudowany prawdopodobnie w XIV w., zburzony w r. 1644.

Semily – miasto zamieszkuje około 10 000 obywateli. Produkcja pięknych zabawek drewnianych. Jest tu Muzeum i galeria Pojizerská z ekspozycją ważnych osobistości regionu, produkcji rzemieślniczej, kultury, dopełniona kukielkami rodziny Maiznerów. Jest tu także boisko golfowe a niedaleko, pieszych turystów nęcąca ścieżka Riegrova stezka nad rzeką Izerą.

Vysoké nad Jizerou – ośrodek rekreacyjny i narciarski na zachodnim krańcu Karkonoszy. Najstarszy ochotniczy zespół teatralny w Czechach (Krakonoš, założony w r. 1786). Muzeum krajoznawcze, stała ekspozycja odzwierciedla rozwój uboższego, ale tak odmiennego Vysocka, ze wszystkimi jego specyfikami. **Železný Brod** – kiedyś dobywano tu rudę żelaza. Później produkcja szklarska i tekstylna. Obecnie Przemysłowo-Artystyczna Szkoła Średnia i Muzeum Miejskie.

Semilsko – Semilsko – Ziemia Semilska

G – JIZERSKOHORSKÉ ROZHLEDNY

Rozhledny mají své zvláštní kouzlo. Někdy se nám nepoštěstí rozhlédnout se z pořádné rozhledny ani jednou za celý rok a někdy i roky. Dnes máte možnost jich navštívit za jeden den hned několik. Rozhodně však bude na co se dívat i po cestě mezi nimi. Tak tedy vzhůru do kraje rozhleden!

Popis průběhu trasy

Vyjít můžeme z **Jablonec nad Nisou** – Rýnovic. Po silnici jedeme údolím Rýnovické Nisy až k jejímu soutoku s Lužickou Nisou, kde odbočíme z ulice Tovární vpravo do ulice Za plynárnou, což je těsně předtím, než Tovární ulice vyústí na Libereckou. Nyní dojedeme přes Horní Proseč do Proseče nad Nisou. Proseč projedeme spolu s čtz, po přejetí Lužické Nisy a koleji se pak držíme silnice, kterou stoupáme na **Milíře** a přes Rádlo – Horní Háje do Rychnova (podjedeme hlavní silnici). Po silnici pokračujeme přes Dalešice a Maršovice do Dolní Černé Studnice, vyšlapeme do Horní Černé Studnice a zde odbočíme vpravo po mtz a dostaneme se tak k rozhledně **Černá Studnice**. Po její návštěvě můžeme sjet stejnou cestou nebo po změnu po tzt na silnici, vedoucí do Nové Vsi. Sjíždíme Novou Vsi kolem pramene Nisy do Lučany nad Nisou, odkud vystoupáme k další rozhledně – **Bramberku**. Od rozhledny sjedeme zpět na kraj lesa (po tzt) a dáme se vlevo. Dostaneme se na silnici, směřující do Hrabčtic. Jedeme po ní, ale ještě před Hrabčticemi odbočíme po tzt na Maxovský hřeben a dojedeme k rozhledně **Slovanka**. Od Slovanky se vrátíme na silnici a pokračujeme stále po tzt do Hrabčtic a dál až na **Královku**. To je poslední rozhledna dnešní cesty. Od Královky sjíždíme do **Bedřichova** a přes Bedřichovské sedlo k České chalupě. Následuje další sjezd po silnici směrem na Starý Harcov, včas však odbočíme vlevo silničkou nazvanou Na válečku do Nového Harcova. Zde se dáme Lukášovskou silnici do Lukášova a dál až do Rýnovic, kde jsme začali trasu popisovat.

Zajímavosti a kulturní památky

Bedřichov – turistické a lyžařské středisko, lyžařské vleky a tratě. Bedřichovská přehrada na Černé Nise stavěna v r. 1902–1905. Voda vedena kanálem na elektrárnu v Rudolfově.

Bramberk – 21 m vysoká kamenná rozhledna z r. 1912 s turistickou chatou.

Černá Studnice – 26 m vysoká kamenná věž s turistickou chatou, postavená r. 1905.

Jablonec nad Nisou – město sportu a bižuterie. Muzeum skla a bižuterie, divadlo. Okolí skýtá výborné podmínky pro lyžování, ve městě krytá hala pro atletiku, také přehrada slouží sportovním a rekreačním účelům. Zajímavé moderní stavby, vytápěný kostel Nejsv. srdce Páně z r. 1930.

Královka – 23,5 m vysoká kamenná rozhledna s charakteristickým asymetrickým tvarem vyhlídkového ochozu, postavena roku 1907. Jeden z nejkrásnějších výhledů v Jizerských horách.

Milíře – horská osada, zdejší kaple Bolesné Panny Marie se stala poutním místem.

Slovanka – litinová konstrukce věže z roku 1887 na kamenné podezdívce.

G – AUSSICHTSTÜRME DES ISERGEORGES

Aussichtstürme haben ihren besonderen Reiz. Mitunter glückt es uns das Jahr nicht, von einem ordentlichen Aussichtsturm ins Land zu schauen, mitunter sogar jahrelang nicht. Heute haben Sie Gelegenheit, gleich mehrere zu besuchen. Ganz entschieden wird es auch auf der Fahrt zwischen ihnen genug zu sehen geben. Also auf ins Land der Aussichtstürme!

Streckenverlauf

Starten können wir in **Jablonec nad Nisou** – Rýnovice. Über Landstraße fahren wir durchs Tal der Rýnovické Nisa bis zu deren Zusammenfluß mit der Lužická Nisa, wo wir von der Straße Tovární rechts zur Straße Za plynárnou abbiegen, kurz bevor die Tovární-Straße in die Liberecká mündet. Dann fahren wir über Horní Proseč nach Proseč nad Nisou. Proseč durchfahren wir auf dem rWw, nach Überqueren der Lužická Nisa und der Eisenbahnschienen halten wir uns dann an die Landstraße, mit der wir nach **Milíře** aufsteigen und über Rádlo – Horní Háje nach Rychnov (wir fahren unter der Hauptstraße hindurch). Auf Landstraßen geht es weiter über Dalešice und Maršovice nach Dolní Černá Studnice, wir treten ins Pedal bergauf nach Horní Černá Studnice und biegen hier rechts auf dem bWw ab und gelangen so zum Aussichtsturm **Černá Studnice**. Nach seinem Besuch können wir auf dem gleichen Weg hinunterfahren oder der Abwechslung zuliebe auf dem grWw zur Straße, die nach Nová Ves führt. In Talfahrt durch Nová Ves an der Neißequelle vorbei nach Lučany nad Nisou, von wo aus wir zum nächsten Aussichtsturm aufsteigen – **Bramberk**. Vom Aussichtsturm fahren wir bergab zurück zum Waldrand (grWw) und halten uns linkerhand. Wir gelangen auf die

Jizerskohorské rozhledny – Aussichtstürme des Isergebirges – Wieze widokowe Gór Izerskich

nach Hrabětice führende Straße. Ihr folgen wir, biegen jedoch noch vor Hrabětice auf den grWw zum Maxov-Kamm ab und kommen bis zum Aussichtsturm **Slovanka**. Vom Berg Slovanka kehren wir auf die Straße zurück und weiter geht es immer den grWw entlang nach Hrabětice und bis auf den **Královka**. Auf ihm steht der letzte Aussichtsturm der heutigen Fahrt. Vom Královka in Talfahrt nach **Bedřichov** und über den Bedřichover Sattel zur Hütte Česká chalupa. Es folgt eine weitere Abfahrt über die Landstraße in Richtung Starý Harcov, doch biegen wir rechtzeitig nach links auf die schmale Straße nach Nový Harcov ab. Hier radeln wir über die Lukášovská-Straße nach Lukášov und weiter bis nach Rýnovice, wo wir unsere Strecke begonnen hatten.

rozhledna Bramberk

Sehenswürdigkeiten und Kulturdenkmäler

Bedřichov – Wanderer- und Skifahrerort, Skiaufzüge und Loipen. Talsperre Bedřichov an der Černá Nisa in den Jahren 1902–1905 errichtet. Das Wasser wird über einen Kanal zum Kraftwerk in Rudolfof geleitet.

Bramberk – 21 m hoher steinerner Aussichtsturm von 1912 mit Wanderhütte.

Černá Studnice – 26 m hoher steinerner Turm mit Wanderhütte aus dem Jahr 1905.

Jablonec nad Nisou – Stadt des Sports und der Bijouterie. Glas- und Bijouteriemuseum, Theater. Die Umgebung bietet ausgezeichnete Bedingungen für den Skisport, in der Stadt Leichtathletikhalle, auch die Talsperre dient dem Sport und der Erholung. Interessante moderne Bauten, beheizte Kirche Christi Herz von 1930.

Královka – 23,5 m hoher steinerner Aussichtsturm mit charakteristischer asymmetrischer Form der Aussichtsgalerie, 1907 erbaut. Einer der schönsten Ausblicke im Isergebirge.

Milíře – Gebirgssiedlung, die Kapelle Schmerzensreiche Jungfrau Maria wurde zum Wallfahrtsort.

Slovanka – Stahlgußkonstruktion des Turms aus dem Jahr 1887 auf gemauertem Fundament.

G - WIEŻE WIDOKOWE GÓR IZERSKICH

Wieże widokowe mają swój osobisty urok. Czasami nie uda nam się rozejrzeć z porządnej wieży widokowej ani raz w roku a czasem latami. Dzisiaj macie możliwość zwiedzenia w jednym dniu zaraz kilka z nich. Z pewnością jednak będziecie mieli wiele do obejrzenia po drodze pomiędzy nimi. A więc w drogę do kraju wież widokowych!

Opis przebiegu trasy

Wyruszyć możemy z miasta **Jablonec nad Nisou** – Rýnovice. Po szosie jedziemy doliną Nysy Rýnovickéj aż do jej zlewu z Nysą Łużycką, gdzie skróćmy z ulicy Tovární w prawo do ulicy Za plynárnou, co stanie się tuż przed tym, nim ulica Tovární wejdzie na Liberecką. Teraz dojedziemy przez Horní Proseč do miejsc. Proseč nad Nisou. Proseč przejeżdżamy wraz z czst., po przekroczeniu Nysy Łużyckiej i torów kolejowych trzymamy się szosy, którą wspinamy się na **Milíře** i przez Rádło – Horní Háje do Rychnova (podjedziemy główną szosą). Po szosie jedziemy dalej przez Dalešice i Maršovice do wsi Dolní Černá Studnice, wyjedziemy w górę do wsi Horní Černá Studnice a tutaj skróćmy w prawo po mszt i dojedziemy w ten sposób do wieży widokowej **Černá Studnice**. Po jej zwiedzeniu możemy zjechać tą samą drogą lub dla odmiany po żst na szosę prowadzącą do wioski Nová Ves. Zjeżdżamy przez Nová Ves koło źródła Nysy do m. Lučany nad Nisou, skąd wyjedziemy w górę do następnej wieży widokowej – **Bramberk**. Od niej zjedziemy zpowrotem do skraju lasu (po żst) i skróćmy w lewo. Dostaniemy się na szosę prowadzącą do wsi Hrabětice. Jedziemy nią, ale jeszcze przed Hrabeticami skróćmy po żst na grzbiet Maxovský i dojedziemy do wieży widokowej **Slovanka**. Od Slovanki wrócimy do szosy i jedziemy dalej stale po żst do Hrabětice i dalej aż do wieży **Královka**. To już ostatnia wieża widokowa naszej trasy. Od Královki zjeżdżamy do **Bedřichova** i przez siodło Bedřichovské do chaty Česká chalupa. Kolej na dalszy zjazd szosą w kierunku wsi Starý Harcov, zawczasu jednak skróćmy w lewo na drózkę nazwaną Na výběžku do wioski Nový Harcov. Tutaj ruszymy drogą Lukášovská do Lukášova i dalej aż do wsi Rýnovice, gdzie rozpoczęliśmy opis trasy.

Ciekawostki i zabytki kultury

Bedřichov – ośrodek turystyczny i narciarski, wyciągi narciarskie i trasy. Zapora Bedřichovská na Nysie Czarnej budowana w l. 1902–1905. Woda doprowadzana kanałem do elektrowni w miejsc. Rudolfof.

Bramberk – kamienna wieża widokowa o wysokości 21 m z r. 1912 ze schroniskiem turystycznym.

Černá Studnice – kamienna wieża o wysokości 26 m ze schroniskiem turystycznym, zbudowana w r. 1905.

Jablonec nad Nisou – miasto sportu i biżuterii. Muzeum szkła i biżuterii, teatr. Wspaniałe warunki do uprawiania narciarstwa, w mieście atletyczna hala sportowa, również zapora służy do celów sportowych i rekreacyjnych. Ciekawe nowoczesne budynki, wygrzewany kościół Najśw. Serca Pana z r. 1930.

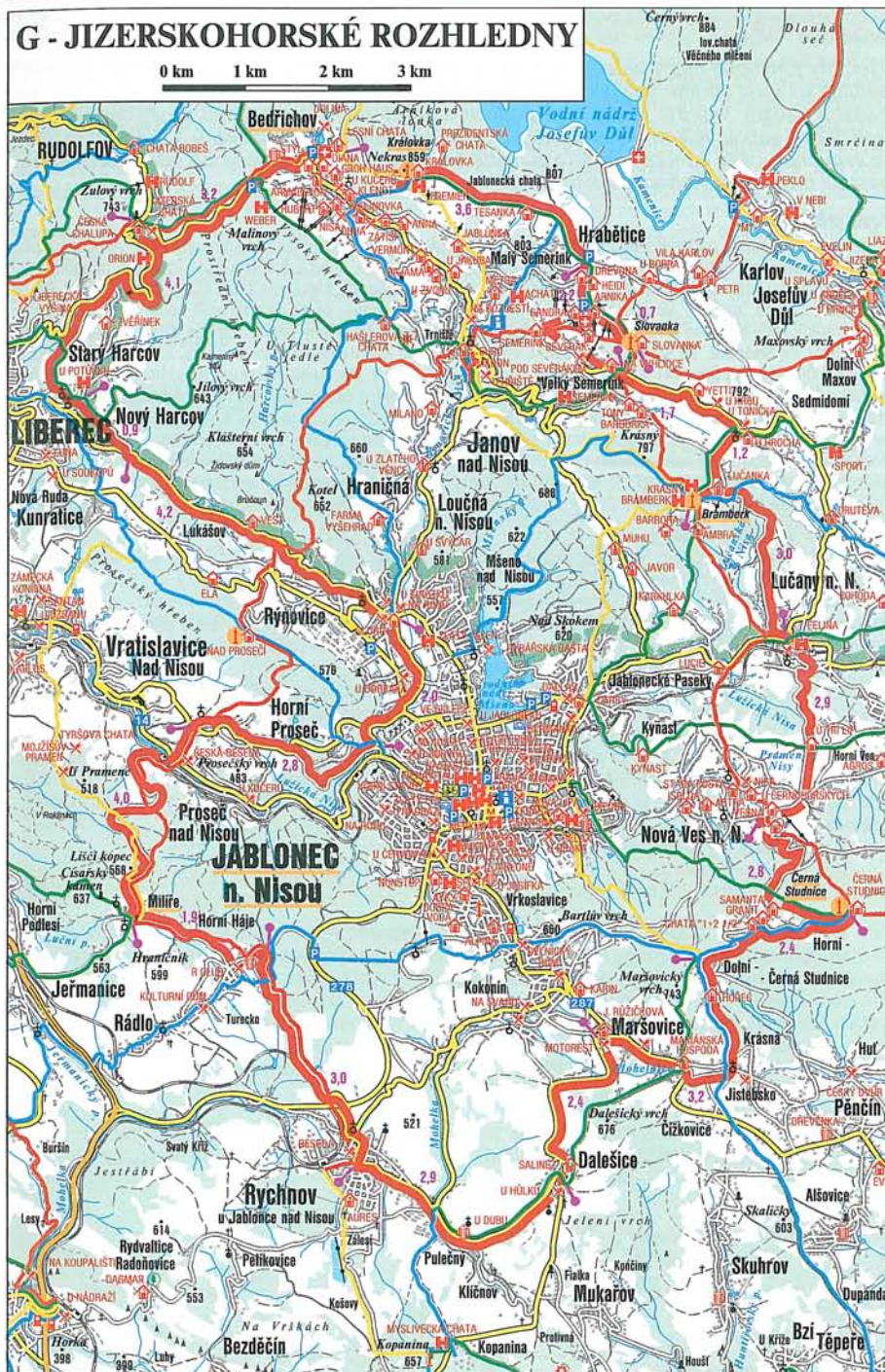
Královka – kamienna wieża widokowa o wysokości 23,5 m z charakterystycznym asymetrycznym kształtem galerii widokowej, zbudowana w r. 1907. Jeden z najpiękniejszych widoków w Górach Izerskich.

Milíře – osada górską, tutejsza kaplica Panny Marii Bolesnej stała się miejscem pielgrzymek.

Slovanka – żeliwna konstrukcja wieży z roku 1887 na kamiennej podmurówce.

G - JIZERSKOHORSKÉ ROZHLEDNY

0 km 1 km 2 km 3 km

H - JIZERKA

Všechny turistické mapy ze setrvačnosti ukazují „Jizerku“ jako moře lesů, i když v horních partiích už moc stromů nezbylo. Hory jsou o poznání smutnější než dřív, ale stále mají své zvláštní kouzlo. Vyjed'te se do nich podívat a určitě ho objevíte. Jako z vyhlídkové terasy uvidíte pod sebou Velkou Jizerskou louku, pojedete kolem obřích balvanů a skalních věžiček, ve vzduchu ucítíte vůni rašelinišť a zchladit se můžete v průzračné vodě řeky Jizery, kterou nestačí prohrát ani nejteplejší léto.

Popis průběhu trasy

Můžeme nasednout na parkovišti pod **Bukovcem** u osady **Jizerka**. Vyjedeme po silničníce směrem na severozápad, před „Hnojovým domem“ odbočíme vpravo na Lasičů cestu (zt), z ní však hned odbočíme opět vpravo a objedeme tak Střední Jizerský hřeben. Pod námi vpravo bude brzy vidět řeka **Jizera**, která zde tvoří státní hranici. Před **Rybími loučkami** se cesta rozdvojí, ale je jedno, zda pojedeme vlevo či vpravo, po chvíli se opět spojí. Projedeme kolem charakteristického skalního útvaru Houba a za chvíli jsme na rozcestí Zelený kámen. Zde se dáme Smrkovou cestou a dojedeme na **Smědavu**. Ze Smědavy objíždíme vrchol **Jizeru** po Kasárenské silnici do sedla, ze kterého směřujeme po mtz k Čihadlu (**Na Čihadle**) a sjíždíme pak údolím Bílé Desné k Mariánskohorským boudám. Nyní překonáme údolíčko Bílé Desné a od **Protřezné přehrady** se vydáme po žt z vzhůru, přes silnici Souš – Smědava, až k Vlášskému hřebenu. Nyní opustíme žt a nejedeme tedy Jezdeckou cestou, ale cestou více vlevo a více do kopečka. Přijedeme na Proměnnou cestu, po ní se dáme vpravo a ta nás dovede až na parkoviště pod **Bukovcem**, kde jsme začínali. Rozhodně však stojí zato ještě absolvovat jeden kratší okruh. Po silnici se vydáme k jihu na Horní Polubný a Horní Kofenov. Odtud se necháme vést čt proti proudu Jizery. Čt opustíme jen ve stoupání pod **Bukovcem**, kdy volíme pohodlnější objezd serpentinou. Na čt se po chvíli opět vrátíme a brzy jsme zase na parkovišti pod **Bukovcem**.

Zajímavosti a kulturní památky

Bukovec – čedičový kuželovitý vrch, rezervace, naučná stezka. Na úpatí starý lom na čedič. Bukovec je nejvyšší čedičový vrch ve střední Evropě (1005 m n. m.).

Jizera – druhá nejvyšší hora české strany Jizerských hor, z vrcholové žulové skály dobrý rozhled.

Jizerka – nejvýše položená osada Jizerských hor. Rázovitá horská lokalita, roztroušené domy dnes slouží především k rekreačním účelům. V minulosti známá jako naleziště drahokamů a polodrahokamů. V r. 1828 postavena sklářská huť, na Jizerce se tavitlo sklo do r. 1911. Bývala zde i škola a obchod.

Na Čihadle (výřez I) – v prostoru mezi vrcholy Jizery a Černé hory je několik rašelinišť, z nich nejznámější se jmenuje Na Čihadle. Výskyt rozmanité květeny: rosnatka okrouhlostá, kyhanka sivolistá, blatnice bahenní, klikva žoravina, vložnice atd.

Protřezná přehrada – v roce 1916 se zde protřhla zemní hráz, postavená o rok dříve. Voda zničila část obce Desná a způsobila značné ztráty na majetku i životech (62 utonulých, 33 zničených domů).

Rybí loučky – údolní rašeliniště je samostatnou přír. rezervací. Výskyt břízy pýřité karpatské a rašelinné květeny.

Smědava – horská chata z r. 1935.

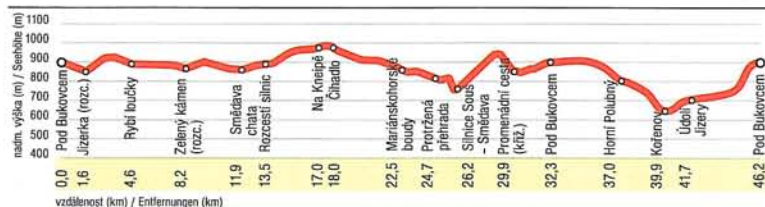
Velká Jizerská louka – rozlehlé rašeliniště v mělkém údolí řeky Jizery.

H - JIZERKA

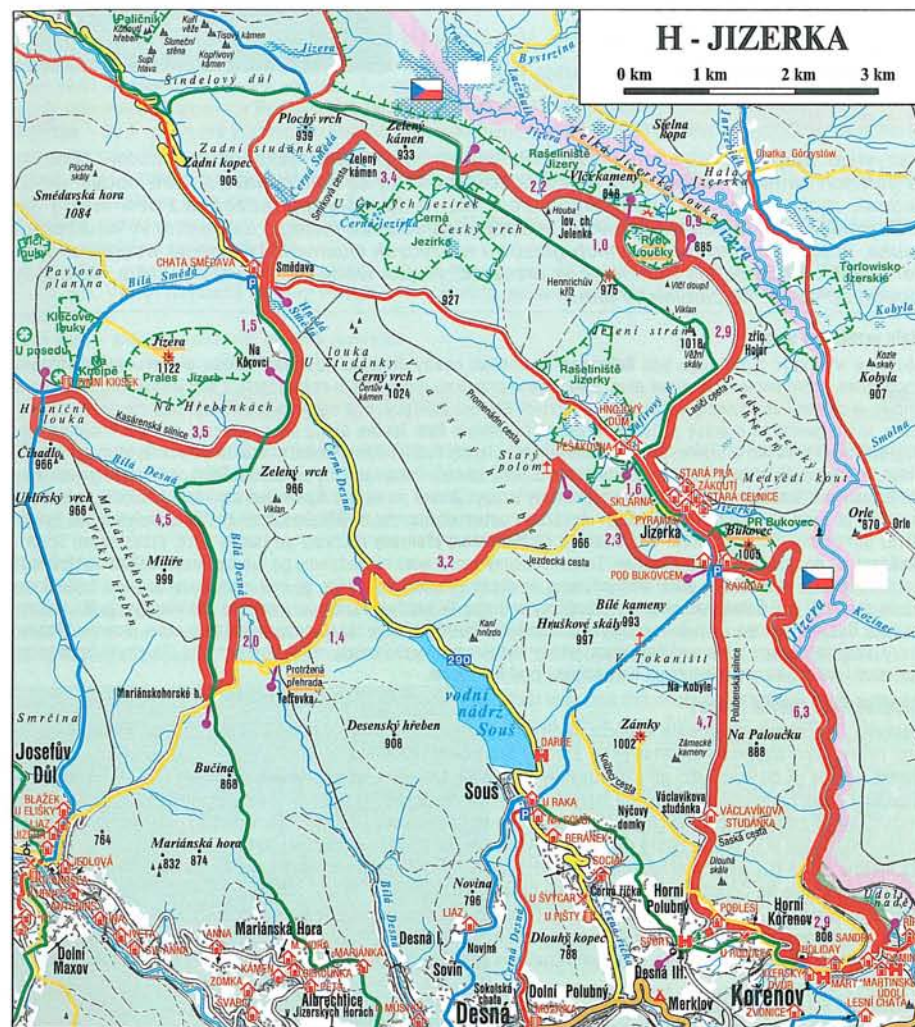
Alle Wanderkarten zeigen aus Beharrlichkeit das Isergebirge als ein Meer von Wald, obwohl in den oberen Partien nicht mehr allzu viele Bäume übriggeblieben sind. Die Berge sind merklich trauriger als früher, doch haben sie immer noch ihren besonderen Zauber. Fahren Sie dem Zauber nach und sicher werden Sie ihn entdecken. Wie von einer Aussichtsterrasse sehen Sie unter sich die Große Iserwiese, fahren an riesigen Felsbrocken und Felsentürmchen vorbei, in der Luft spüren sie den Duft der Moore und Abkühlung verschafft Ihnen das glasklare Wasser der Jizera, die auch der heißeste Sommer nicht zu erwärmen vermag.

Streckenverlauf

Sie können auf dem Parkplatz unter dem **Bukovec** bei der Siedlung **Jizerka** aufsitzen. Wir fahren über eine schmale Landstraße in Richtung Nordwesten, vor dem „Misthaus“ biegen wir nach rechts auf den Wieselweg (grWw) ab, von

dem wir jedoch gleich wieder nach rechts abbiegen und so den Mittleren Iserkamm (Střední Jizerský hřeben) umfahren. Unter uns wird bald der Fluß Jizera zu sehen sein, der hier die Staatsgrenze bildet. Vor den Fischwiesen (**Rybí loučky**) gabelt sich der Weg, aber es ist gleich, ob wir nach links oder rechts fahren, kurz darauf vereinen sich die Wege. Wir fahren an der charakteristischen Felsenformation Houba (Pilz) vorbei und sind im Moment am Kreuzweg Zelený kámen. Hier nehmen wir den Fichtenweg (Smrková cesta) und kommen nach **Smědava**. Von Smědava aus umfahren wir den Gipfel **Jizera** auf dem Kasernenweg bis zum Sattel, von dem aus wir uns auf dem bWw zum **Na Čihadle** halten und in Schußfahrt dann durchs Tal der Bílá Desná nach Mariánskohorské boudy. Jetzt überwinden wir das winzige Tal der Bílá Desná und begeben uns vom Gebrochenen Staudamm (**Protřezná přehrada**) auf dem geWw nach oben, auf der Straße Souš – Smědava, bis zum Kamm Vlášský hřeben. Dann verlassen wir den geWw und fahren also nicht auf dem Weg Jezdecké cesta, sondern auf dem steileren bergan führenden Weg mehr nach links. Wir gelangen zum Promenadenweg, auf dem wir uns nach rechts halten und der uns bis zum Parkplatz unter dem **Bukovec** führt, wo wir begonnen haben. Ganz entschieden lohnt es sich jedoch, noch einen kurzen Rundkurs zu absolvieren. Auf der Landstraße fahren wir nach Süden nach Horní Polubný und Horní Kofenov. Von hier lassen wir uns vom rWw gegen die Strömung der Jizera führen. Den rWw verlassen wir nur in der Steigung unter dem **Bukovec**, wo wir die bequemere Serpentinenumfahrung wählen. Auf dem rWw kehren wir kurz darauf wieder zurück und sind bald erneut auf dem Parkplatz unter dem **Bukovec**.

Sehenswürdigkeiten und Kulturdenkmäler

Bukovec – kegelförmige Basaltkuppe, Naturschutzgebiet, Naturlehrpfad. Am Fuß alter Basaltsteinbruch. Der Bukovec ist der höchste Basaltberg in Mitteleuropa (1005 m ü. d. M.).

Gebrochener Staudamm (Protržená přehrada) – im Jahr 1916 brach hier ein im Jahr zuvor errichteter Erddamm. Das Wasser vernichtete einen Teil der Gemeinde Desná, kostete 62 Ertrunkenen das Leben und zerstörte 33 Häuser.

Jizera – zweithöchster Berg auf der tschechischen Seite des Isergebirges, vom Granitgipfelfelsen guter Ausblick.

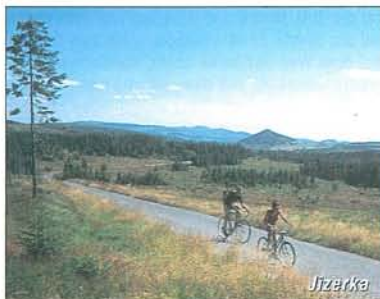
Jizerka – höchstgelegene Siedlung des Isergebirges. Charakteristischer Gebirgsort, die versteut liegenden Häuser dienen heute vor allem Erholungszwecken. In der Vergangenheit bekannt als Fundort von Edelsteinen und Halbedelsteinen. Im Jahr 1828 erbaute Glashütte, in Jizerka wurde bis 1911 Glas geschmolzen.

Na Čihadle (Strecke I) – im Raum zwischen den Gipfeln Jizera und Černá hora liegen mehrere Hochmoore, von denen das bekannteste Na Čihadle heißt. Vielfältige Pflanzenwelt: Rundblättriger Sonnentau, Rosmarinheide, Sumpf-Blasenbinse, Gemeine Moosbeere, Rauschbeere u. a.

Rybi loučky (Fischwiesen) – Flachmoor und Naturschutzgebiet mit Karpaten-Moorbirke und Torfpflanzen.

Smědava – Berghütte aus dem Jahr 1935.

Große Iserwiese – ausgedehntes Moor im flachen Tal der Jizera.

H – JIZERKA

Vszyskie mapy turystyczne tradycyjnie pokazują „Jizerki” jako morze lasów, chociaż w górnych partiach niewiele już drzew pozostało. Góry są smutniejsze aniżeli kiedyś, wciąż jednak mają niezwykły urok. Wybierzcie się w te góry popatrzyć a z pewnością go odkryjecie. Jak z tarasu widokowego zobaczycie pod sobą rozległe torfowisko Velká Jizerská louka, pojedziecie koło olbrzymich głazów i wieżyczek skalnych, będziecie wchłaniali woń torfowisk i możecie się ochłodzić w przeźroczystych wodach rzeki Izery, które nie zdąży podgrzać nawet najcieplejsze lato.

Opis przebiegu trasy

Możemy wyruszyć z parkingu pod **Bukovcem** w pobliżu osady **Jizerka**. Ruszymy dróżką w kierunku północno-zachodnim, przed domem „Hnojový dům” skręcimy w prawo na drogę Lasičí cesta (žst), z niej jednak zaraz skręcimy znowu w prawo i objedziemy w ten sposób grzbiet Střední Jizerský. Pod nami na prawo wkrótce zobaczymy rzekę Izery, która tworzy tu granicę państwa. Przed torfowiskiem **Rybi loučky** droga się rozgałęzia, ale jest obojętne, czy pojedziemy w lewo lub w prawo, po chwili znowu się połączą. Przejedziemy wokół charakterystycznej formacji skalnej Houba (Grzyb) a za chwilę jesteśmy na rozdrożu Zelený kámen. Tutaj ruszymy po drodze Smrková cesta i dojedziemy do schroniska **Smědava**. Od Smědavy objedziemy szczyt **Jizera** po szosie Kasárenská silnice do siodła, z którego ruszymy po mszt do Čihadla (**Na Čihadle**) i zjeżdżamy potem doliną rzeczki Bílá Desná do chat Mariánskohorské boudy. Teraz pokonamy dolinkę rzeczki Bílá Desná a od **Protržené přehrady** ruszymy po žst w górę, przez szosę Souš – **Smědava**, aż do grzbietu Vlašský hřeben. Teraz opuścimy žst a więc nie jedziemy po drodze Jezdecká cesta, ale drogą bardziej w lewo i bardziej w górę. Przyjedziemy na drogę Promenádní cesta, po niej ruszymy w prawo i dojedziemy aż do parkingu pod **Bukovcem**, skąd wyruszyliśmy w drogę. W każdym razie warto jeszcze absolwować jeden krótszy objazd. Ruszymy szosą na południe na Horní Polubný i Horní Kořenov. Stąd poprowadzi nas czst przeciw biegowi Izery. Czst opuścimy tylko pod **Bukovcem**, wtedy wybieramy wygodniejszy objazd serpentyną. Po chwili powrócimy na czst i wkrótce znowu jesteśmy na parkingu pod **Bukovcem**.

Ciekawostki i zabytki kultury

Bukovec – bazaltowe stożkowate wzgórce, rezerwat, ścieżka nauczająca. Na podnózu stary kamieniołom. Bukovec jest najwyższym wzgórzem bazaltowym w Europie Środkowej (1005 m n. p. m.).

Jizera – druga co do wysokości góra po czeskiej stronie Gór Izerskich, szeroki widok z granitowej skały na szczycie. **Jizerka** – najwyżej położona osada Gór Izerskich. Typowa zabudowa górska, rozrzucone domy służą obecnie przede wszystkim do celów rekreacyjnych. W przeszłości znana ze źródeł kamieni szlachetnych i półszlachetnych. Huta szkła zbudowana w r. 1828 czynna do r. 1911. Bywała tu też szkoła i sklep.

Na Čihadle (trasa I) – na przestrzeni pomiędzy szczytami Jizera i Černá hora jest kilka torfowisk, najbardziej z nich znane nazywa się Na Čihadle. Niezwykle bogata flora.

Protržená přehrada – w roku 1916 przerwała się tutaj tama ziemna, zbudowana w roku poprzednim. Woda zniszczyła część miejscowości Desná – zginęło 62 ludzi – i spowodowała znaczne straty materialne.

Rybi loučky – torfowisko nizinne jest samodzielnym rezerwatem przyrody. Rośnie tu karpacka brzoza i kwiaty torfowiskowe.

Smědava – schronisko górskie z r. 1935.

Velká Jizerská louka – rozległe torfowisko w płytkiej dolinie rzeki Izery.

I – NAD SEVERNÍ SRÁZY

Cesta přejede dvě hráze údolních nádrží a zavede Vás nad severní srázy Jizerských hor. 600 metrů pod sebou zahlédnete Raspenavu, Hejnice a Bílý Potok a ve srázích pak mnoho krásných skal, na kterých se už vyučilo několik generací horolezců.

Popis průběhu trasy

Vyjedeme z **Bedřichova** tzv. Vládní cestou (ztz) k přehradě **Bedřichov**. Přejedeme hráz a napojíme se na žtz, po které jedeme nad přehradou severním směrem na rozcestí Závory. Ze Závory jedeme severním směrem tzv. Travnatou cestou, z ní odbočíme vpravo na Polednickou cestu. Nyní budeme kopírovat horní okraj severních srázů Jizerských hor, z rozcestí Bílá kuchyně Oldřichovskou silnicí pod **Ptačími kupami** (možné vyhlídkové odbočky **Ptačí kupy** a **Krásná Máří**), pak najedeme na Štolpišskou silnici a dojedeme na rozcestí Nad Černým potokem. Čeká nás elegantní obkroužení Smědávské hory, po kterém se ocneme u zimního kiosku (v blízkosti je rašelinisté **Na Čihadle** a **Sněžné věžičky**). Nyní se necháme vést mtz až na **Kristiánov**, odkud sjedeme po žtz na hráz **vodní nádrže Josefův Důl**. Přejedeme hráz a hned odbočíme vpravo. Cesta nad vodní nádrží nás povede kolem Jablonecké chaty k Prezidentské chatě a vyjedeme na **Královce** (rozhledna). Silničkou k západu se dostaneme zpět do **Bedřichova**.

Zajímavosti a kulturní památky

Bedřichov – turistické a lyžařské středisko, lyžařské vleky a tratě. Bedřichovská přehrada na Černé Nise stavěna v r. 1902–1905. Voda vedena kanálem na elektrárnu v Rudolfově.

vodní nádrž Josefův Důl – největší přehrada Jizerských hor na Kamenci z let 1976 až 1982. Sypaná hráz, podzemní štolou teče voda do úpravny v Bedřichově a slouží jako zdroj pitné vody pro Liberecko a Jablonecko.

Královka – 23,5 m vysoká kamenná rozhledna s charakteristickým asymetrickým tvarem vyhlídkového ochozu, postavena roku 1907. Jeden z nejkrásnějších výhledů v Jizerských horách.

Krásná Máří – vyhlídková skála v těsné blízkosti cesty, pojmenovaná podle jedné z rudných důlních jam, která byla někde v údolí potoka Štolpichu.

Kristiánov – sklářské muzeum v tzv. Lišti boudě (bývalý sklářský hostinec), přístupné v letní sezoně. Pozůstatky jedné z nejvýznamnějších sklářských osad.

Na Čihadle – v prostoru mezi vrcholy Jizery a Černé hory je několik rašeliníšť, z nich nejznámější se jmenuje Na Čihadle. Výskyt rozmanité květeny: rosnatka okrouhlolistá, kyhanka sivolistá, blatnice bahenní, klikva žoravina, vložyně atd.

Ptačí kupy – skály s rozhledem, přírodní rezervace.

Sněžné věžičky – bizarní skalní útvar.

I – ÜBER DIE NÖRDLICHEN ABHÄNGE

Der Weg überquert die Dämme zweier Talsperren und führt uns über die nördlichen Abhänge des Isergebirges. 600 Meter unter uns erblicken wir Raspenava, Hejnice und Bílý Potok und an den Hängen dann zahlreiche schöne Felsen, an denen bereits mehrere Bergsteigergenerationen ihre Lehre absolvierten.

Streckenverlauf

Wir fahren von **Bedřichov** auf dem sog. Regierungsweg (grWw) zur Talsperre **Bedřichov**, radeln über den Damm und münden in den geWw ein, auf dem wir über der Talsperre in nördlicher Richtung zur Wegkreuzung Závory fahren. Von Závory weiter in nördlicher Richtung auf dem sog. Grasweg (Travnatá cesta), von dem wir nach rechts auf den Poledník-Weg abbiegen. Ab jetzt kopieren wir den oberen Rand der Nordhänge des Isergebirges, von der Wegkreuzung Bílá kuchyně über die Oldřichover Straße unterhalb der **Ptačí kupy** (mit den Ausflugsabstechern **Ptačí kupy** und **Krásná Máří**), dann biegen wir auf die Straße Štolpišská silnice ein und gelangen bis zum Kreuzweg Nad Černým potokem. Nun erwartet uns eine elegante Umrundung des Berges Smědávská hora, nach der wir uns am Winterkiosk befinden (in der Nähe sind das Moor **Na Čihadle** und die Felsen **Sněžné věžičky**). Nun lassen wir uns vom bWw bis nach **Kristiánov** geleiten, von wo aus wir auf dem geWw zum Damm der **Talsperre Josefův Důl** hinunterfahren. Wir überqueren den Damm und biegen gleich rechts ein. Der Weg über der Talsperre führt uns an der Jablonec-Hütte vorbei zur Präsidentenhütte und dann auf den **Královka** (Aussichtsturm). Auf schmaler Straße gelangen wir westwärts zurück nach **Bedřichov**.

Sehenswürdigkeiten und Kulturdenkmäler

Bedřichov – Wanderer- und Skifahrerort, Skiaufzüge und Loipen. Talsperre Bedřichov an der Černá Nisa in den Jahren 1902–1905 errichtet. Das Wasser wird über einen Kanal zum Kraftwerk in Rudolfov geleitet.

Královka – 23,5 m hoher steinerer Aussichtsturm mit charakteristischer asymmetrischer Form der Aussichtsgalerie, 1907 erbaut. Einer der schönsten Ausblicke im Isergebirge.

Krásná Máří (Schöne Marie) – Aussichtsfelsen in direkter Nähe des Weges, benannt nach einer der Erzgruben, die einst im Tal des Baches Štolpich lagen.

Kristiánov – Glasmachermuseum in der sog. Liščí bouda („Fuchsbaude“, ehemaliger Glasbläser-Gasthof), in den Sommermonaten zugänglich. Überreste einer der bedeutsamsten Glasmachersiedlungen.

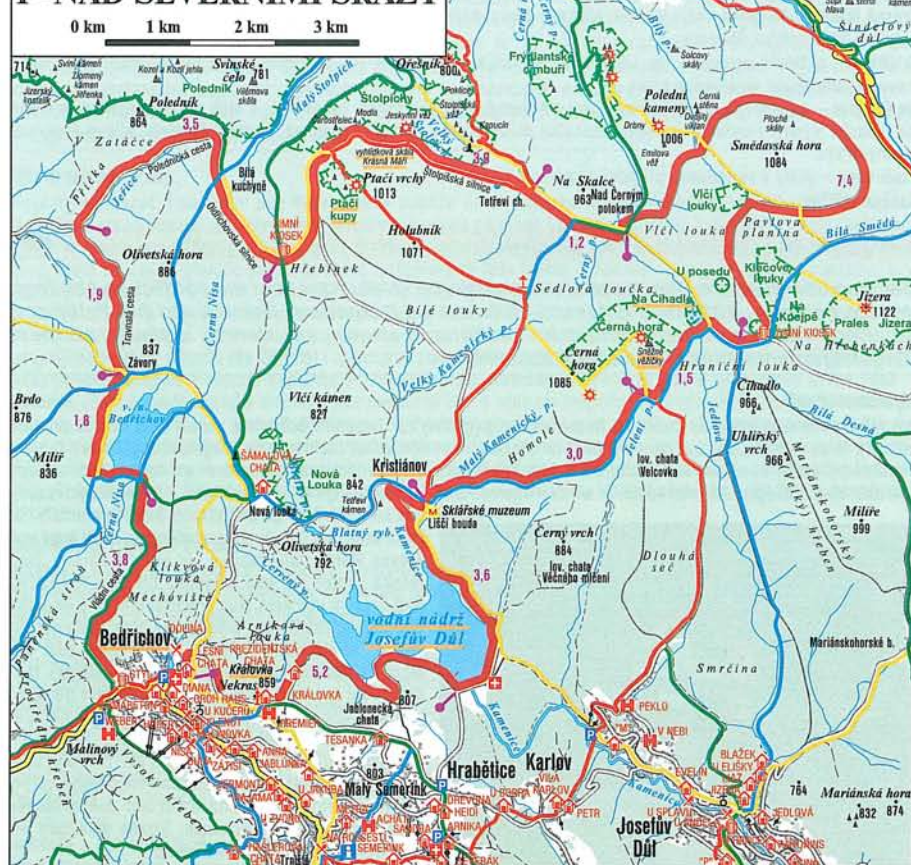
Na Čihadle – im Raum zwischen den Gipfeln Jizera und Černá hora liegen mehrere Hochmoore, von denen das bekannteste Na Čihadle heißt. Vielfältige Pflanzenwelt: Rundblättriger Sonnentau, Rosmarinheide, Sumpf-Blasenbinse, Gemeine Moosbeere, Rauschbeere u. a.

Ptačí kupy („Vogelkuppen“) – Felsen mit Ausblick, Naturschutzgebiet.

Sněžné věžičky („Schneetürmchen“) – bizarre Felsengebilde.

Talsperre Josefův Důl – größte Talsperre des Isergebirges an der Kamenice. Aufgeschütteter Damm, über einen Stollen fließt das Wasser unterirdisch zur Aufbereitungsanlage in Bedřichov und dient als Trinkwasser für die Gebiete Liberec und Jablonec.

I - NAD SEVERNÍMI SRÁZY

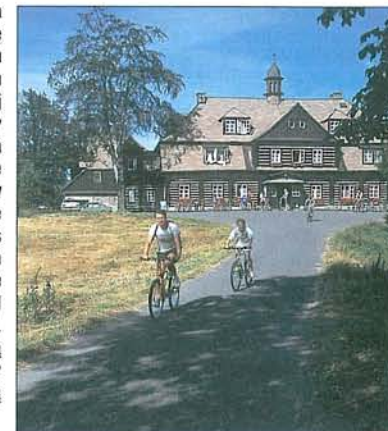
Nad severní srázy – Über die nördlichen Abhänge – Nad północnymi zboczami

I - NAD PÓŁNOCNYMI ZBOCZAMI

Droga poprowadzi nas przez dwie tamy zapór wodnych nad północne zbocza Gór Izerskich. Na głębokości 600 metrów pod sobą zobaczycie Raspenavę, Hejnice i Bílý Potok a na stokach wiele pięknych skał, na których wytrenowało się kilka generacji alpinistów.

Opis przebiegu trasy

Wyjedziemy z **Bedřichova** drogą zwaną Vládní cesta (Droga Rządowa) (ższt) do zapory **Bedřichov**. Przejedziemy przez tamę i dołączymy do žszt, po którym jedziemy nad zaporą w kierunku północnym do rozdroża Závory. Stąd w kierunku północnym po drodze zwanej Travnatá cesta (Droga Trawiasta), z której skręcimy w prawo na drogę Polednická cesta. Teraz kopiujemy górną krawędź północnych stoków Gór Izerskich, z rozdr. Bílá kuchyně (Biała kuchnia) po drodze Oldřichovská silnice pod skałami **Ptačí kupy** (można odskoczyć na widoki **Ptačí kupy** i **Krásná Máří**), potem zjedziemy na szosę Štolpišská silnice i dojedziemy do rozdr. Nad Černým potokem. Oczekuje nas eleganckie okrażenie góry Smědavská hora, znajdujemy się potem przy kiosku zimowym (w pobliżu torfowisko **Na čihadle** i **Sněžné věžičky**). Teraz niechaj nas prowadzi mszt aż na **Kristiánov**, stąd zjedziemy po žszt do tamy zapory wodnej **vodní nádrž Josefův Důl**. Po przejechaniu tamy zaraz skręcimy w prawo. Droga nad zaporą wodną poprowadzi nas koło chaty Jablonecká do chaty Prezidentská i wyjedziemy na **Královce** (wieża widokowa). Dróżką na zachód dojedziemy zpowrotem do **Bedřichova**.

Ciekawostki i zabytki kultury

Bedřichov – ośrodek turystyczny i narciarski, wyciągi narciarskie i trasy. Zapora Bedřichovská na Nysie Czarnej budowana w l. 1902–1905. Woda doprowadzana kanałem do elektrowni w miejsc. Rudolfov.

Královka – kamienna wieża widokowa o wysokości 23,5 m z charakterystycznym asymetrycznym kształtem galerii widokowej, zbudowana w r. 1907. Jeden z najpiękniejszych widoków w Górach Izerskich.

Krásná Máří – skała widokowa tuż obok drogi, nazwana według jednej z kopalni rud, znajdującej się kiedyś gdzieś w dolinie Štolpich.

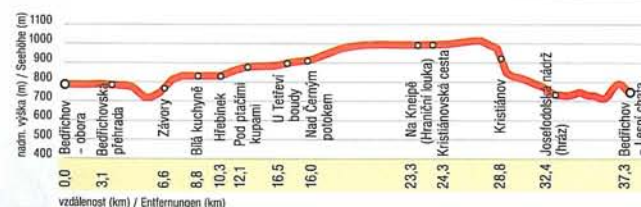
Kristiánov – muzeum szklarskie w budynku zwanym Liščí bouda (była gospoda szklarska), dostępne w sezonie letnim. Resztki jednej z najważniejszych osad szklarskich.

Na Čihadle – na przestrzeni pomiędzy szczytami Jizera i Černá hora jest kilka torfowisk, najbardziej z nich znane nazywa się Na Čihadle. Niezwykle bogata flora.

Ptačí kupy – skały z widokiem, rezerwat przyrody.

Sněžné věžičky – fantastyczne formacje skalne.

vodní nádrž Josefův Důl – największa zapora wodna Gór Izerskich na rzece Kamenice z lat 1976 aż 1982. Sypana tama, galerią podziemną płynie woda do oczyszczalni w Bedřichovie i służy jako źródło wody pitnej dla miast Liberec, Jablonec i okolice.

Nad severní srázy – Über die nördlichen Abhänge – Nad północnymi zboczami

J - Z LIBERCE NA TROJMEZI

Cyklotrasa kolem říčky Lužické Nisy Vás dovede na návštěvu k sousedům, do míst, kde se setkaly najednou tři státy: Česká republika, Polsko a Německo. Jet po hlavní silnici z Liberce přes Chrastavu do Hrádku nad Nisou by bylo snadné, ale nepřilíš pěkné. Naše trasa by měla být lepší.

Popis průběhu trasy

Trasu začínáme popisovat na křižení ztž se železnici na severozápadním okraji **Liberce** (zast. Krásná Studánka). Po ztž vyjedeme na západ do osady Bělido. Ztž nás povede dál do lesa, vystoupáme na nejvyšší místo do sedla (všude kolem pozůstatky opevnění). Z tohoto místa po asfaltové cestě směrem severozápadním dolů, kolem hájovny, přes Viskou až do **Chrastavy**. Z Chrastavy vyjedeme silnicí na Václavice, **Grabštejn** (možná zastávka, hrád) a dojedeme až do **Chotyně** na most přes Nisu. Zde se napojíme na cyklotrasu, která nás dovede silnicí, sledující tok Nisy až do **Hrádku nad Nisou**. Projedeme-li po ní Hrádek až ke státní hranici a zde přejedeme po mostě (mtz a žtž), dostaneme se do blízkosti koupaliště Krystína (vytěžený lignitový lom). Státní hranici je možno překročit turistickým přechodem a dostat se tak do Zittau (Žitavy). Pro návrat je dobré využít stejnou cestu podle řeky do **Chotyně** a pak dál přes Bílý Kostel k soutoku říčky Jeřice s Nisou a do **Chrastavy** (úsek Chrastava - Bílý Kostel - Chotyně - Hrádek nad Nisou je oboustranně vyznačen pro cykloturisty). Z Chrastavy po čtzt směrem na Andělskou Horu. U nádraží (Chrastava - Andělská Hora) odbočíme ze silnice a jedeme lesní cestou, projedeme kolem červených škvárových hor (památky na nedalekou tepelnou elektrárnu), kolem vodní a bývalé tepelné elektrárny, vystoupíme do sedla, kde je malá vlaková zastávka a pak traverzujeme lesem nad říčkou Nisou (výhled na zříc. **Hamrštejn**) a vyjedeme z lesa do Machnina. Přejedeme doprava přes most a dáme se směrem východním Heřmánkovou ulicí, přejedeme železnici a podjedeme tunelem dálnici. Za tunelem se napojíme na silnici, doleva se jmenuje Oblouková a dovedla by nás do Stráže nad Nisou a dál na místo, ze kterého jsme cestu začali (Krásná Studánka), doprava se jmenuje Londýnská a ta by nás dovedla až do centra **Liberce**.

Zajímavosti a kulturní památky

Grabštejn - hrad v renesančním stylu na gotickém základě, otevřený pro veřejnost.

Hamrštejn - zřícenina hradu, postaveného na skalním ostrohu nad řekou. Chránil obchodní stezku do Žitavy a patrně i železné hamry pod hradem. Od 16. stol. pustý, dochovala se obvodní zeď se základy dvou věží, část obytné budovy a vytesané sklepy ve skále.

Hrádek nad Nisou - město poblíž trojmezí ČR, Polsko, Německo. Strojírenský, textilní a dřevozpracující průmysl. Zachováno několik dřevěných i zděných domů lidové architektury. Barokní kostel přestavěn z původní gotické kaple.

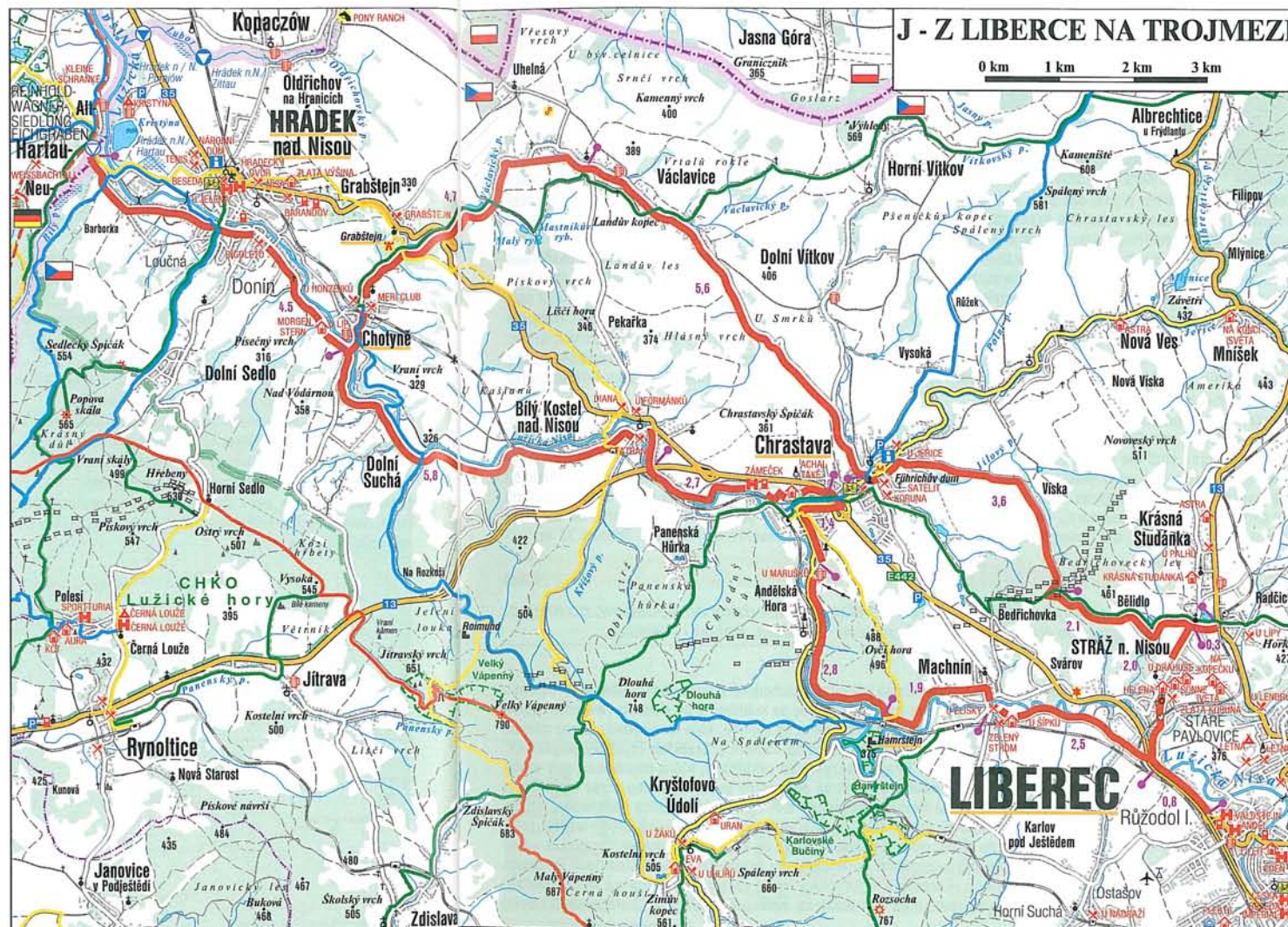
Chotyně - obec ze 14. století, v minulosti pokusy o těžbu zlata a uhlí. Nad silnicí do Dolní Suché je okrově zbarvený železitý pramen, dříve lázeňsky využívaný.

Chrastava - od 13. století hornická obec, později rozvoj textilního průmyslu. Pseudogotický kostel, západní věž je z roku 1586. Radnice z roku 1646, kašna z roku 1717. Můžeme zde navštívit zajímavé hasičské muzeum.

Liberec - město s rozvinutým textilním průmyslem, strojírenstvím, výrobou předmětů z plastických hmot a dalšími. První zmínky o osadách z r. 1352, rozvoj města nastal od 16. stol. Památkou na starý Liberec jsou tzv. Valdštejnské domky ve Větrné ulici ve středu města ze 17. stol. Renesanční zámek nese přívlastek „skleněný“, je zde veřejnosti přístupná největší expozice skla na světě, najdete tu na 40 000 exponátů a vše se odráží v zrcadlových plochách. Pseudorenesanční radnice má hlavní věž vysokou 65 m. Řada kostelů. Zoologická a botanická zahrada. Dominantu nad Libercem tvoří hora Ještěd (1012 m n. m.) s televizním vysílačem, postaven v šedesátých letech, výška věže 92 m.

J - VON LIBEREC ZUM DREILÄNDERECK

Die Radwanderstrecke an der Neiße entlang führt uns zu einem Besuch bei unseren Nachbarn, zu dem Ort, wo drei Länder aufeinandertreffen: Tschechien, Polen und Deutschland. Auf der Hauptstraße von Liberec über Chrastava nach Hrádek nad Nisou zu fahren, wäre ein Leichtes, aber nicht sehr schön. Unsere Strecke sollte die bessere sein.

Streckenverlauf

Wir beginnen die Streckenbeschreibung an der Kreuzung des grWw mit der Eisenbahn am Nordwestrand von **Liberec** (Haltepunkt Krásná Studánka). Auf dem grWw fahren wir nach Westen zur Siedlung Bělido. Der grWw führt uns weiter in den Wald, wir steigen auf den höchsten Punkt auf einen kleinen Sattel auf (ringsum Überreste von Befestigungen). Von hier aus auf einem Asphaltweg in Richtung Nordwesten bergab, an einem Forsthaus vorbei, über Víska bis nach **Chrastava**. Von Chrastava nehmen wir die Straße nach Václavice, **Grabštejn** (möglicher Haltepunkt, Burg) und gelangen bis nach **Chotyně** auf die Brücke über die Neiße. Hier vertrauen wir uns dem Radwanderweg an, der uns zur Straße führt, die bis nach **Hrádek nad Nisou** dem Lauf der Neiße folgt. Durchfahren wir auf ihr Hrádek bis zur Staatsgrenze und überqueren hier die Brücke (bWw und geWw), so gelangen wir in die Nähe des Schwimmbades Kristýna (stillgelegter Lignitbruch). Die Staatsgrenze kann man an einem Grenzübergang für Fußgänger passieren und so nach Zittau gelangen. Für den Rückweg empfiehlt es sich, die gleiche Strecke entlang dem Fluß nach **Chotyně** zu nehmen und dann weiter über Bílý Kostel zur Mündung des Flübchens Jeřice in die Neiße und nach **Chrastava** (der Abschnitt Chrastava – Bílý Kostel – Chotyně – Hrádek nad Nisou ist beiderseitig für Radwanderer markiert). Von Chrastava auf dem rWw in Richtung Andělská Hora. Am Bahnhof (Chrastava – Andělská Hora) biegen wir von der Straße auf einen Waldweg ab, fahren an roten Schlackehalden (einer Erinnerung an das unweit Wärmeleistung) entlang, an einem Wasserkraftwerk und am ehemaligen Wärmekraftwerk vorbei, steigen zu einem kleinen Sattel auf, in dem sich ein Eisenbahnhalt befindet, traversieren dann durch den Wald über der hier noch kleinen Neiße (Ausblick auf die Ruine **Hamrštejn**) und fahren aus dem Wald heraus nach Machnín. Nun biegen wir nach rechts über die Brücke ab und radeln in östlicher Richtung durch die Heřmanková-Straße, überqueren die Eisenbahnschienen und unterfahren durch einen Tunnel die Autobahn. Nach dem Tunnel biegen wir auf die Straße ein, nach links heißt sie Oblouková und würde uns nach Stráž nad Nisou und weiter dorthin führen, von wo wir die Fahrt begonnen haben (Krásná Studánka), nach rechts heißt sie Londýnská und führt uns ins Zentrum von **Liberec**.

Sehenswürdigkeiten und Kulturdenkmäler

Grabštejn – Burg im Renaissancestil auf gotischen Fundamenten, für die Öffentlichkeit zugänglich.

Hamrštejn – Burgruine, erbaut auf einer Felsenklippe über dem Fluß. Sie schützte den Handelweg nach Zittau und wohl auch Hammerwerke unterhalb der Burg. Seit dem 16. Jh. verlassen, erhalten blieben die Umfassungsmauer mit den Fundamenten zweier Türme, ein Teil des Wohngebäudes und in den Felsen gehauene Keller.

Hrádek nad Nisou – Stadt in der Nähe des Dreiländerecks Tschechien, Polen, Deutschland. Maschinenbau, Textil- und holzverarbeitende Industrie. Mehrere Häuser der Volksarchitektur aus Holz und Stein sind erhalten geblieben. Barockkirche, umgebaut aus einer ursprünglich gotischen Kapelle.

Chotyně – Gemeinde aus dem 14. Jahrhundert, in der Vergangenheit Versuche, Gold und Kohle zu fördern. Über der Straße nach Dolní Suchá befindet sich eine ockerfarbene eisenhaltige Quelle, die früher zu Kurzwecken genutzt wurde.

Chrastava – seit dem 13. Jahrhundert Berggemeinde, später Entwicklung der Textilindustrie. Pseudogotische Kirche mit Westturm aus dem Jahr 1586. Rathaus von 1646, Brunnen von 1717. Sie können hier eine interessante Feuerwehrmuseum besuchen.

Liberec – Stadt mit entwickelter Textilindustrie, Maschinenbau, Herstellung von Kunststoffprodukten und anderem. Erste Erwähnung von Siedlungen im Jahr 1352, die Entwicklung der Stadt setzte im 16. Jh. ein. Eine Erinnerung an das alte Liberec sind die sog. Valdštejnské domky (Wallensteinhäuser) aus dem 17. Jh. in der Větrná-Straße im Stadtkern. Das Renaissanceschloß trägt den Beinamen „Glasschloß“, in ihm befindet sich die größte der Öffentlichkeit zugängliche Glasausstellung der Welt, wir finden hier an die 40 000 Exponate. Rathaus im Pseudorenaissancestil mit einem 65 m hohen Hauptturm. Zoologischer und Botanischer Garten. Die Dominante über Liberec ist der Berg Ještěd (1012 m ü. d. M.) mit einem in den sechziger Jahren errichteten Fernsehturm, Höhe des Turmes 92 m.

J – Z LIBERCA DO POGRANICZA TRZECZ PAŃSTW

Cyklotrasa koło rzeczki Nysy Łużyckiej zaprowadzi Was w odwiedziny do sąsiadów, do miejsc, gdzie spotykają się granice trzech państw: Republiki Czeskiej, Polski i Niemiec.

Opis przebiegu trasy

Wyruszymy po ższt od przyst. kolejowego Krásná Studánka na północno-zachodnim krańcu miasta **Liberec** w kierunku zachodnim do osady Bělido. Ższt poprowadzi nas dalej do lasu, wyjedziemy na kulminację do siodelka (wszędzie wokół resztki fortyfikacji). Z tego miejsca po asfaltowej drodze w dół na północny zachód, koło leśniczówki, przez miejsc. Chrastavská Nová Víska aż do **Chrastavy**. Z Chrastavy wyjedziemy szosą na Václavice, **Grabštejn** (możliwy przystanek, gród) i dojedziemy aż do **Chotyně** na most przez Nysę. Tutaj dołączymy do cyklotrasy, która poprowadzi nas szosą wzdłuż Nysy aż do miasta **Hrádek nad Nisou**. Przejedziemy Hrádek aż do granicy państwa a tutaj przez most (mszt i ższt) dostaniemy się w pobliże kąpieliska Kristýna (wyeksploatowany łom lignitowy). Granicę państwową można przekroczyć przejściem turystycznym i dojechać do Zittau. Dla powrotu wykorzystamy tą samą drogę wzdłuż rzeki do **Chotyně** a potem dalej przez Bílý Kostel do zlewu rzeczki Jeřice z Nysą i do **Chrastavy** (odcinek Chrastava – Bílý Kostel – Chotyně – Hrádek nad Nisou jest w obu kierunkach znakowany dla cykloturystów). Z Chrastavy po szosie w kierunku na m. Andělská Hora. Przy dworcu (Chrastava – Andělská Hora) skróćmy z szosy na leśną ścieżkę, przejedziemy koło czerwonych gór żużlowych (pamiątka na niedaleką elektrownię ciepłą), koło wodnej i byłej

elektrowni ciepłej, wyjedziemy w górę do siodelka, gdzie znajduje się niewielki przystanek kolejowy a później lasem po warstwy nad rzeczką Nysą (widok na ruiny **Hamrštejn**) i wyjedziemy z lasu do wsi Machnín. Przejedziemy w prawo przez most i na wschód ulicą Heřmanková, przez linię kolejową do tunelu pod autostradą. Za tunelem na szosę, w lewo nazywa się Oblouková i prowadzi do miejsc. Stráž nad Nisou i dalej do miejsca, w którym rozpoczęliśmy naszą wycieczkę (Krásná Studánka). Na prawo nazywa się Londýnská i prowadzi aż do centrum **Liberca**.

Ciekawostki i zabytki kultury

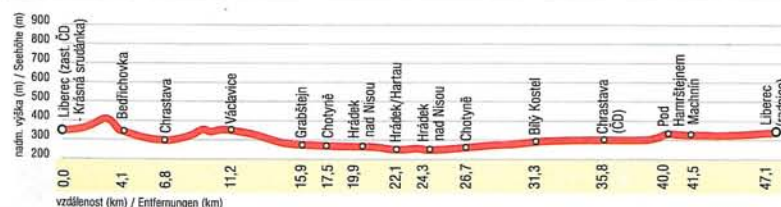
Grabštejn – zamek w stylu renesansowym na gotyckich fundamentach, dostępny dla publiczności. **Hamrštejn** – ruiny grodu, zbudowanego na występie skalnym nad rzeką. Chronił ścieżkę handlową do Zittau. Opustoszał w XVI w., dochowane mury obwodowe z fundamentami dwóch wieży, część budynku mieszkalnego i w skale wykute piwnice.

Hrádek nad Nisou – miasto w pobliżu styku granic trzech państw – RC, Polski i Niemiec. Przemysł maszynowy, tekstylny i obróbki drewna. Dochoowało się kilka drewnianych i murowanych domów architektury ludowej. Barokowy kościół przebudowany z pierwotnej kaplicy gotyckiej.

Chotyně – miejscowość z XIV w., w przeszłości próby wydobycia złota i węgla. Nad szosą do wsi Dolní Suchá jest źródło z zawartością żelaza, w przeszłości wykorzystywane uzdrowiskowo.

Chrastava – od XII w. miejscowość górnicza, później rozwój przemysłu tekstylnego. Pseudogotycki kościół, zachodnia wieża jest z roku 1586. Ratusz z roku 1646, fontanna z roku 1717. Można zwiedzić ciekawe muzeum straży pożarnej.

Liberec – miasto z rozwiniętym przemysłem tekstylnym, maszynowym, produkcją przedmiotów z masy sztucznej. Pierwsze wzmianki o osadach z r. 1352, rozwój miasta nastąpił od XVI w. Przypomnieniem starego Liberca są tzw. domki Valdštejnské w uliczce Větrná w centrum miasta z XVII w. Renesansowy zamek nosi przydomek „szklany”, znajduje się tutaj dostępna dla publiczności największa w świecie ekspozycja szkła, znajdziecie tu na 40 000 eksponatów, odbijających się w płaszczyznach zwierciadeł. Pseudorenesansowy ratusz ma główną wieżę o wysokości 65 m. Szereg kościołów. Ogród zoologiczny i botaniczny. Nad Libercem góruje Ještěd (1012 m n. p. m.) z nadajnikiem telewizyjnym, zbudowany w sześćdziesiątych latach, wysokość wieży 92 m.

CYKLOSLUŽBY

Atem Cykles , Travnice 153, 511 01 Turnov ☎ 0436/216 25	A, B, C 12, 16, 22
BC Sport , Nádraží 351, 513 01 Semily ☎ 0431/62 52 28, 62 37 75	F 32
Cyklo SMI servis - prodej-opravy , Dolní 21, 514 01 Jilemnice, ☎ 0432/32 29	E 29
Cyklo-Sport Michael , Husova 719, 460 01 Liberec 1 ☎ 0463/510 79 89	J 44
Cyklin - prodej-opravy , Podhorá 18, 466 01 Jablonec nad Jizerou, ☎ 0428/229 44	G 35
Cyklo servis Drbňov - prodej-opravy , Jeronýmova 805, 511 01 Turnov, ☎ 0436/31 15 50	A, B, C 12, 16, 22
CykloSport Huboká , Hanychovská ul. 832/37, 460 10 Liberec 3 ☎ 0436/256 97	A, B, C 12, 16, 22
CykloSport Karda , Hanychovská ul. 832/37, 460 10 Liberec 3 ☎ 048/515 11 78	J 44
Fritz Moritz - u lanovky , 512 46 Harrachov ☎ 0432/52 91 70	D 26
KH sport , 5. května 4/60, 460 01 Liberec 1 ☎ 048/510 57 16	J 44
Kola Drbňov , Hodočnická 16 - Doulb, 463 13 Liberec 23 ☎ 048/513 30 39	J 44
KP servis , Malá náměstí 45, 468 31 Železný Brod ☎ 0428/38 95 77	A 12
Novák sport , Horní nám. 72, 463 34 Hrádek nad Jizerou ☎ 048/514 03 36	J 44
Olrapas sport , 5. května 4/60, 460 01 Liberec 1 ☎ 048/510 27 75	J 44
Promes , Jiráskova 485, 460 12 Liberec 12 ☎ 048/512 03 66	J 44
Rabik Sport - prodej-opravy , Saskova ul., 466 01 Jablonec nad Jizerou, ☎ 0428/294 43	G 35
Rejd sport - prodej-opravy , Mlýnská 6A, 466 01 Jablonec nad Jizerou, ☎ 0602/37 79 44	G 35
RV Club , 512 45 Rokytnice nad Jizerou ☎ 0432/52 27 77	E 29
Sport Bernák , 512 46 Harrachov ☎ 0432/52 93 91	D 26
Sport Nechanický , 512 45 Rokytnice nad Jizerou ☎ 0432/926 55, 52 24 02	E 29
Sport Ploc , 512 46 Harrachov ☎ 0432/52 92 74	D 26
Sport servis Termín - prodej-opravy , Jiráskova 126, 511 01 Turnov, ☎ 0436/257 70	A, B, C 12, 16, 22
Sport u Bousků - prodej-opravy , Arbesova 17, 466 04 Jablonec nad Jizerou, ☎ 0428/214 14	G 35
Veleposel , nám. 1. Máje 225, 463 31 Chrastava ☎ 048/514 30 61	J 44
Wide Bike - jízdní kola , Siroká 861, 460 01 Liberec ☎ 0603/23 00 01	J 44

CYKLOPŮJOVNY

Cyklo-servis-Termín ATC , Sedmihorky, 512 62 Karlovice ☎ 0436/91 61 34	B, C 16, 22
Hotel Karol IV. , Žitkova 501, 511 01 Turnov ☎ 0436/238 55	A, B, C 12, 16, 22
Hotel Skála , 512 46 Harrachov ☎ 0432/52 81 64	D 26
Hotel Žalý , Benáček 160, 512 37 Benecko ☎ 0432/58 21 00	E 29
Chata U Janouchů , Rezek 4, 512 38 Vítkovice ☎ 0432/58 26 57	E 29
Kemp U Zrcadlové kúzy , Bukovina-Louže č. 7, 511 01 Turnov, ☎ 0436/213 70	A 12
Penzion Eden , Palackého č. 179, 511 01 Turnov ☎ 0436/233 69	A, B, C 12, 16, 22
Penzion Horská zátka , Horní Mísečky 139, 543 51 Spindlerův Mlýn, ☎ 0438/936 27	E 29
Penzion Simona , Sachtřovské kopečky 46, 512 46 Harrachov ☎ 0432/52 95 25	D 26
Privát Dana , Horní 607, 512 45 Rokytnice nad Jizerou ☎ 0432/924 44	E 29
půjčovna , Arbesova 17, 466 04 Jablonec nad Jizerou ☎ 0432/52 93 91	G 35
RS Nebákov , 507 45 Mladějov ☎ 0437/76 33	B, C 16, 22
Sporthotel , 468 32 Frydštejn ☎ 0428/39 30 72	A 12
Sporthotel Rýžoviště , Harrachov 285, 512 46 Harrachov ☎ 0432/52 81 02	D 26

HOTELY

AB , Rýžoviště 485, 512 46 Harrachov ☎ 0432/92 94 46, 92 94 16	D 26
Achtel - horský hotel , Malý Semerín 123, 468 11 Janov nad Jizerou, ☎ 0428/38 03 80	G 35
Alfa , Palackého 211, 511 01 Turnov ☎ 0436/213 38, 215 56, 230 40	A, B, C 12, 16, 22
Bellevue , čp. 100, 512 37 Benecko ☎ 0432/58 26 72	E 29
Bramberk , 468 71 Lučany nad Jizerou ☎ 0428/38 95 77	G 35
Bukovec , Střelčák 7, 466 00 Jablonec nad Jizerou ☎ 0428/220 65	G 35
Cassiopea , čp. 179, 512 12 Jesení ☎ 0431/68 31 07	F 32

Cedron - motorest , Hračov 878, 514 01 Jilemnice ☎ 0432/54 15 96	E 29
Centrum , Na Olešce 208, 513 01 Semily ☎ 0431/62 45 51	F 32
Cleopatra , 5. května 63, 511 01 Turnov ☎ 0436/39 11 16	A, B, C 12, 16, 22
Coras , Mírové nám. 17, 466 00 Jablonec nad Jizerou ☎ 0428/243 23, 259 47	G 35
Cristal , Vaněčková 200, 468 22 Železný Brod ☎ 0428/39 00 41	A 12
Černá louže , Poleš 15, 463 35 Rynoltice ☎ 0432/57 12 12	J 44
Česká Beseda , Na Rybníčku 13, 460 01 Liberec ☎ 048/231 61	J 44
Český ráj , čp. 301, 507 44 Libošovice ☎ 0432/57 12 12	B 16
Český ráj - motel , 507 45 Mladějov ☎ 0432/57 61 77, 57 63 48	B 16
Darre , 468 61 Desná III/791 ☎ 0432/58 26 41	E 29
Diana , 5. května, 466 01 Jablonec nad Jizerou ☎ 0428/229 29	G 35
Diana , čp. 43, 512 46 Harrachov ☎ 0432/52 90 04	D 26
Dolní , čp. 468, 468 49 Kofenov ☎ 0428/39 86 86	H 38
Drážba , Horní Rokytnice, 512 44 Rokytnice nad Jizerou ☎ 0432/58 26 41	E 29
Divácká chalupa , 512 37 Benecko ☎ 0432/58 26 41	E 29
Duha , čp. 70, 512 46 Harrachov ☎ 0432/52 91 32	D 26
Dvořák - horský hotel , Horní Rokytnice 2, 512 45 Rokytnice nad Jizerou, ☎ 0432/52 93 64	D, E 29
Eden , Chrástská 13, 460 01 Liberec ☎ 048/248 18, 260 07, 292 08	J 44
Espero , 294 12 Štokovky ☎ 0329/78 95 05	B, C 16, 22
Even - motel , Sedmihorky 10, 512 62 Karlovice ☎ 0436/39 11 16, 39 12 09	A, B, C 12, 16, 22
Felina - motel , čp. 688, 468 71 Lučany nad Jizerou ☎ 0428/30 02 23	G 35
Fla Fan - juniorhotel , Rýžoviště 427, 512 46 Harrachov ☎ 0432/52 81 17, 52 90 35	D 26
Gabriela , čp. 234, 512 37 Vítkovice v Krkonoších ☎ 0432/58 23 41, 58 23 42	E 29
Garden Starý mlýn , Štefaníkova 89, 468 22 Železný Brod ☎ 0428/39 05 08	A 12
Hančova Bouda , 512 37 Benecko ☎ 0432/58 26 32	E 29
Harrachovka , čp. 139, 512 46 Harrachov ☎ 0432/52 81 10, 52 81 58, 52 94 62	D 26
Holubek , Podkost 19, 507 44 Libošovice ☎ 0432/57 11 27	B 16
Hofák , čp. 237, 512 46 Harrachov ☎ 0432/52 90 55	D 26
Hrádecký dvůr , Liberecká 440, 463 34 Hrádek nad Jizerou ☎ 048/594 52 28	J 44
Hrubá Skála , Hrubá Skála, 512 62 Karlovice ☎ 0436/91 62 81	B, C 16, 22
Hubertus , čp. 224, 512 46 Harrachov ☎ 0432/52 96 17, 52 91 05	D 26
Imperial Vlna , 1. máje 29, 460 02 Liberec ☎ 048/42 17 42, 42 16 96	J 44
Jakl , čp. 145, 543 51 Dolní Mísečky ☎ 0432/58 26 32	E 29
Jasmin , 512 37 Vítkovice ☎ 0436/233 69	A, B, C 12, 16, 22
Jizera , 468 31 Malá Skála ☎ 0428/39 20 02	A 12
Karlov , Masarykova 309, 468 22 Železný Brod ☎ 0432/52 92 32	E 29
Karel IV. , Žitkova 501, 511 01 Turnov ☎ 0436/238 55	A, B, C 12, 16, 22
Karolina , čp. 101, 512 46 Harrachov ☎ 0432/52 81 00, 52 96 34	D 26
Kavka , čp. 159, 468 31 Malá Skála ☎ 0428/39 20 56	A 12
Korunní Princ , nám. Českého ráje 137, 511 01 Turnov ☎ 0436/242 12	A, B, C 12, 16, 22
Krakov , 512 37 Benecko ☎ 0432/58 26 73, 58 26 19	E 29
Krakovské , 512 44 Rokytnice nad Jizerou ☎ 0432/52 84 66	E 29
Krakovské zátka , čp. 84, 512 42 Poniklá ☎ 0432/58 52 36, 58 51 03	E 29
Krásný , Bramberk 493, 468 71 Lučany nad Jizerou ☎ 0428/38 02 13	G 35
Krasov , 512 45 Horní Dušnice ☎ 0432/58 16 92	E 29
Kubík , čp. 37, 512 37 Benecko ☎ 0432/58 21 10	E 29
Lázně Sedmihorky , 512 62 Karlovice - Sedmihorky ☎ 0436/39 11 70	B, C 16, 22
Lesní restaurace , Ferdinandov 267, 463 62 Hejnice ☎ 0427/32 20 69	A 12
Ludmila , čp. 381, 512 46 Harrachov ☎ 0432/92 93 16	D 26

Márt , čp. 40, 468 49 Kofenov ☎ 0428/39 91 57	H 38
Merkur , Anenské nám. 8, 466 01 Jablonec nad Jizerou ☎ 0432/291 54	G 35
Modrá Hvězda , Horní Rokytnice, 512 44 Rokytnice nad Jizerou, ☎ 0432/92 33 57	E 29
Morava , Vysoké nad Jizerou 66, 512 11 Vysoké nad Jizerou ☎ 0432/59 31 26	F, G 32, 35
Myslivčká chata , Kapanina, 468 32 Frydštejn ☎ 0428/39 31 79	A 12
Na Baště , Horní nám. 5, 466 00 Jablonec nad Jizerou ☎ 0428/263 67, 269 43, 244 21	G 35
Nad Rýžoví , čp. 280, 512 44 Rokytnice nad Jizerou ☎ 0432/58 26 41	E 29
Národní , Jizerská 250, 373 71 Rudolfov ☎ 048/46 20 64	G 35
Neřil , Neřilčev 18, 507 45 Mladějov ☎ 0432/57 13 37	B 16
Panorama , čp. 108, 512 37 Benecko ☎ 0432/58 26 41	E 29
Peklo , 468 44 Josefův Důl ☎ 0428/958 03	G, I 35, 41
Pod Spálenou , čp. 27, 742 37 Spálov ☎ 0431/62 19 72	F, G 32, 35
Praha , Komenského 72, 466 00 Jablonec nad Jizerou ☎ 0428/253 72	G 35
Praha , 512 37 Vítkovice ☎ 0432/58 26 16	E 29
Premier , 468 11 Janov nad Jizerou ☎ 0428/879 95	G, I 35, 41
Rehavital , Jugoslávská 11/30, 466 01 Jablonec nad Jizerou ☎ 0428/880 01	G 35
Relix - centrum , Novoselská 284, 468 27 Jablonec nad Jizerou, ☎ 0428/31 08 23	G 35
Rivko Skicentrum , čp. 346, 512 46 Harrachov ☎ 0432/52 81 60, 52 92 74	D 26
Romance , čp. 91, 512 37 Benecko ☎ 0432/58 29 80	E 29
Rudolf , U Vleku 53, 373 71 Rudolfov ☎ 048/42 20 32, 512 01 28	G 35
Semerín , čp. 1248, 468 11 Janov nad Jizerou ☎ 0428/954 41	G 35
Silent , Rýžoviště 29, 512 46 Harrachov ☎ 0432/52 81 50	D 26
Skála , Malá Skála 69, 468 31 Jablonec nad Jizerou ☎ 0428/39 22 99	A 12
Skála , 512 37 Vítkovice ☎ 0432/53 27 22	E 29
Skála , 512 46 Harrachov ☎ 0432/58 26 32	D 26
Starie , Hruboká 146, 511 01 Turnov ☎ 0436/222 48, 222 39, 221 13	A, B, C 12, 16, 22
Sport , U Sladkou, 466 01 Jablonec nad Jizerou ☎ 0428/214 09, 214 05, 286 48	G 35
Sport , čp. 636, 468 50 Horní Polubný ☎ 0428/683 26	H 38
Sport , čp. 460, 468 71 Lučany nad Jizerou ☎ 0428/38 02 68	G 35
Sporthotel , Frydštejn 75, 468 32 Frydštejn ☎ 0428/39 30 72	A 12
Sporthotel Rýžoviště - sportovní-půjčovna kol , Harrachov 285, 512 46 Harrachov, ☎ 0432/52 81 02	D 26
Sportuška , Poleš 59, 463 35 Rynoltice ☎ 048/517 21 77	J 44
Starý mlýn , Horní Rokytnice, 512 44 Rokytnice nad Jizerou ☎ 0432/58 26 41	E 29
Stavbař , 507 45 Mladějov ☎ 0433/76 34	B 16
Stop - motel , Běla u Turnova č. 89, 511 01 Turnov ☎ 0436/214 03	A, B, C 12, 16, 22
Stráž - horský hotel , Končiny 54, 512 43 Jablonec nad Jizerou, ☎ 0432/923 37	E 29
Strojárna , 512 11 Vysoké nad Jizerou ☎ 0432/59 31 32	F 32
Šedý Vlk , čp. 151, 512 46 Harrachov ☎ 0432/52 92 84	D 26
Štěl , Hrubá Skála 5, 512 62 Karlovice ☎ 0436/91 62 41	B, C 16, 22
Top , Štěpánická Lhota 12, 512 37 Benecko ☎ 0432/58 27 37	E 29
Trosky , 512 63 Rokytnice pod Troskami ☎ 0436/912 90	B 16
U Jelny , Horní nám. 109, 463 34 Hrádek nad Jizerou ☎ 048/514 02 43	J 44
U Jezera , Nová Ves, 294 02 Kněžmost ☎ 0329/78 41 27	B 16
U Potůčků , Na Vyběžku 89, 460 15 Liberec ☎ 048/46 15 89	G 35
V Mohlu , čp. 26, 468 44 Josefův Důl ☎ 0428/38 10 88	G, I 35, 41
Václavské , Růžodolná 74, 460 11 Liberec ☎ 048/42 44 63, 66, 511 37 63	J 44
Veselý , Štefaníkova č. 416, 468 22 Železný Brod ☎ 0428/38 93 23	A 12
Větrov , Lyžařská 307, 512 11 Vysoké nad Jizerou ☎ 0432/59 31 34, 59 31 00	F 32
Vodní stavby , Liberecká 35, 466 01 Jablonec nad Jizerou ☎ 0428/220 88	G 35

Vodopád , Ferdinandov 48, 463 62 Hejnice ☎ 0427/935 16	I 41
Vyhlička , Na Kozině 275, 514 01 Jilemnice ☎ 0432/35 75	F 32
W , U Nádrží, 513 01 Semily ☎ 041/602 51 68	E 29
W , u Bedřichov 1694, 468 12 Bedřichov ☎ 0428/38 02 70	G, I 35, 41
Zámeček konírny , Tanvaldská 49, 463 11 Vratislavice nad Jizerou, ☎ 0428/46 29 37	G 35
Zámeček - motel , 463 31 Chrastava ☎ 048/514 34 81-2	J 44
Zlatý jelen , Palackého 61, 466 04 Jablonec nad Jizerou ☎ 0428/210 22	G 35
Zlatý lev , Kosičiny vrch 1, 466 01 Jablonec nad Jizerou ☎ 0428/239 42, 266 38	G 35
Zlatý - půjčovna kol , Benecko 160, 512 37 Benecko ☎ 0432/58 21 00	E 29

I INFORMACE

IC , Masarykovo nám. 140, 514 01 Jilemnice ☎ 0432/54 10 08	E 29
Informační centrum , čp. 239, 468 11 Janov nad Jizerou ☎ 0428/38 00 74	G, I 35, 41
Informační centrum , Mírové nám. 19, 467 51 Jablonec nad Jizerou, ☎ 0428/35 73 35-7	G 35
Informační středisko , nám. 3. května 1, 468 22 Železný Brod, ☎ 0428/38 95 41	A 12
IS - Správa KRNAP Vrchlabí , Horní, 512 45 Rokytnice nad Jizerou, ☎ 0428/926 94	E 29
IS Flóra , čp. 190, 512 37 Benecko ☎ 0432/58 26 06	E 29
Místní informační centrum , čp. 150, 512 46 Harrachov ☎ 0432/52 94 63, 52 96 00	D 26
MIC , Horní nám. 73, 463 34 Hrádek nad Jizerou ☎ 048/514 06 34	J 44
MIC , nám. 1. máje 40, 463 31 Chrastava ☎ 048/514 31 61	J 44
MIS , nám. Českého ráje 26, 511 01 Turnov ☎ 0436/255 00, 235 86	A, B, C 12, 16, 22
MIS , Husova 62, 513 01 Semily ☎ 0431/62 47 21	F 32
ROKTOUR , Dolní 154, 512 44 Rokytnice nad Jizerou ☎ 0432/52 23 92	E 29

Lesní chata - chata , 468 49 Kofenov ☎ 0428/39 91 05, 39 91 54	H 38
Lesní Zálisi - chata , čp. 317, 512 46 Harrachov ☎ 0432/92 91 42	D 26
Lesní Zálisi - chata , čp. 44, 512 37 Benecko ☎ 0432/58 26 49, 58 27 27	E 29
Lhotka , čp. 6, 512 12 Lhotka ☎ 0428/39 83 60	F 32
Liaz , Antonínov, 468 44 Josefův Důl ☎ 0428/958 29	G, H, I 35, 38, 41
Liaz , Souš u Tanvaldu, 468 61 Desná v Jizerských horách ☎ 0428/39 40 24	H 38
Lilut , U Věže 353, 460 01 Liberec	J 44
Lovčenko - chata , Horní Domky 113, 512 45 Rokytnice nad Jizerou 3 ☎ 0432/52 23 73	D, E 26, 29
Lucie , čp. 513, 468 71 Lučany nad Nisou ☎ 0428/30 00 75	G 35
Lučanka - chata , čp. 20, 468 71 Lučany nad Nisou ☎ 0428/38 02 10	G 35
Lumka , čp. 299, 468 25 Zásada ☎ 0428/38 51 64	F 32
M , čp. 953, 468 44 Josefův Důl	G, I 35, 41
Malířova - chata , čp. 259, 468 12 Bedřichov ☎ 0428/95 44	G, I 35, 41
Mariánka , Mariánská Hora 712, 468 43 Albrechtice v Jiz. horách ☎ 0428/38 15 26	H 38
Mariánská Hora - chata , Mariánská Hora 120, 468 43 Albrechtice v Jiz. horách ☎ 0428/38 15 97	H 38
Mariánská hospoda , čp. 6, 468 01 Maršovice	G 35
Martinské údolí - chata , čp. 581, 468 49 Kofenov ☎ 0428/39 91 22	H 38
Matula , čp. 625, 512 44 Rokytnice nad Jizerou ☎ 0432/52 23 97	E 29
Maty , Trilč 131, 512 11 Vysoké nad Jizerou ☎ 0432/944 73	F 32
Metra , čp. 1252, 468 11 Janov nad Nisou	G, I 35, 41
Milano , Hrančíná 230, 468 11 Janov nad Nisou ☎ 0428/38 03 27	G 35
Míra , Hranice č.3, 512 63 Rovensko pod Troskami ☎ 0436/91 63 24	B, C 16, 22
Möhwalderova bouda , Žalý 7, 512 37 Benecko ☎ 0432/215 51	E 29
Moon , Trilč 6, 512 11 Vysoké nad Jizerou ☎ 0432/942 26	F 32
Morgenstern , čp. 9, 463 33 Chotyné ☎ 048/514 01 30	J 44
Muhu - chata , Jindřichov 20, 466 02 Jablonec nad Nisou	G 35
Mumleveská bouda , 512 46 Harrachov	D 26
Na Konci světa , Fojtka 132, 463 22 Mníšek u Liberce	J 44
Na Kopečku , Bilejova 413, 463 03 Stráž nad Nisou	J 44
Na Souši - chata , Souš 610, 468 61 Desná III ☎ 0428/38 32 66	H 38
Na Vyhliďce , Janov nad Nisou 130, 468 11 Janov nad Nisou ☎ 0428/38 00 33	G 35
Nad Proseč - chata , čp. 217, 466 05 Lukášov ☎ 0428/857 28	G 35
Niki , Plesany 511 01 Turnov ☎ 0436/216 84	A, B, C 12, 16, 22
Non-stop , Stadion Střelce, 466 01 Jablonec nad Nisou ☎ 0428/247 51	G 35
Novomisečská , Horní Mísečky 195, 543 51 Špindlerův Mlýn ☎ 0428/247 51	E 29
Oza , Horská 32, 466 00 Jablonec nad Nisou ☎ 0428/878 87, 02/643 25 40	G 35
Olga Kupcová - privát , Klokotč 24, 512 54 Mírová pod Kozákovem, ☎ 0436/36 01 64	A 12
Omega , Bratrouchov 31, 512 43 Jablonec nad Jizerou ☎ 0432/942 22	E 29
P , Dolní Maxov 707, 468 44 Josefův Důl ☎ 0428/958 29	G, H, I 35, 38, 41
Pešáková - chata , Jizera 26, 468 50 Horní Polubný ☎ 0428/38 15 49	H 38
Petr , čp. 67, 468 43 Albrechtice v Jiz. horách ☎ 0428/38 15 49	H 38
Petr - chata , Karlov 28, 468 44 Josefův Důl ☎ 0428/38 04 00	G, I 35, 41
Pleštil , Švermova 115/27, 460 10 Liberec ☎ 048/226 97	J 44
Pod Bukovcem - chata , Jizera 36, 468 50 Horní Polubný ☎ 0428/39 90 04	H 38
Podháj - ubytovna , 512 62 Karlovice u Turnova ☎ 0436/38 12 21	B, C 16, 22
Podlasi , čp. 1362, 468 50 Horní Polubný ☎ 0428/683 37	H 38
Pohoda , čp. 454, 468 71 Lučany nad Nisou ☎ 0428/32 27 37	G 35
Popelka , Přední Lábská 96, 543 51 Špindlerův Mlýn ☎ 0438/935 28	E 29
Prezidentská chata , Janov nad Nisou 524, 468 11 Janov nad Nisou, ☎ 0428/31 23 82	G, I 35, 41
Proseč - farma , Proseč 34, 513 01 Semily ☎ 0431/68 81 02	F 32
Pyramida - chata , Jizera 21, 468 50 Kofenov, podla Horní Polubný, ☎ 0428/39 91 78	H 38
Relax centrum , Novoveská 28A, 466 01 Jablonec nad Nisou, ☎ 0428/277 61	G 35
Rezek , čp. 40, 512 45 Rezek ☎ 0432/58 28 14	E 29
Rokyta , 512 44 Rokytnice nad Jizerou	E 29
Roxana - horská chata , čp. 279, 512 44 Rokytnice nad Jizerou ☎ 0432/52 23 96	E 29
Rusalka , Navarov 17, 468 24 Držkov ☎ 0428/38 50 66	F 32
Ry Club , 512 45 Rokytnice nad Jizerou ☎ 0432/52 27 77	E 29
RZ Benčina , Dolní Mísečky, 543 51 Špindlerův Mlýn ☎ 0438/937 02	E 29
RZ ČSAD BUS , Pipice 1, 513 01 Semily ☎ 0431/68 81 72	A, F 12, 32
Říp - chata , čp. 548, 468 49 Kofenov ☎ 0428/39 90 31	H 38
Salliez , Dolejšice ☎ 0428/38 86 72	A 12
Samanta , Černá Studnice 119, 468 21 Bratřínov ☎ 0428/30 21 61	G 35
Sandra , Hrabčice 105, 468 11 Janov nad Nisou ☎ 0428/38 00 64	G, I 35, 41
Sandra , čp. 641, 468 49 Kofenov ☎ 0428/39 90 08	H 38
Semerik , čp. 1151, 468 11 Janov nad Nisou ☎ 0428/38 03 08	G, I 35, 41
Severák , čp. 512, 468 11 Janov nad Nisou ☎ 0428/267 46	G, I 35, 41
Simona - (půjčovna kol) , Sadtrův kopec 46, 512 46 Harrachov ☎ 0432/52 95 25	D 26
Skliarna , Jizera 16, 468 50 Horní Polubný ☎ 0428/68 22 35 22	H 38
Skliarská ubytovna , 512 46 Harrachov ☎ 0432/52 81 41	D 26
Slavka , 468 11 Janov nad Nisou ☎ 0428/954 84	G 35
Smědava - chata , 463 63 Bílý Potok ☎ 0427/932 62	H 38
Social , Černá Říčka 785, 468 61 Desná III ☎ 0428/38 32 78	H 38
Sokol - ubytovna , 468 31 Malá Skála ☎ 0428/39 20 40	A 12
Sokolka - chatová osada , 294 02 Srbsko ☎ 0329/951 00	B, C 16, 22
Sokolovna - hostel , 512 11 Vysoké nad Jizerou ☎ 0428/39 90 06	F 32
Sokolovna - ubytovna , Skálava č. 540, 511 01 Turnov ☎ 0436/216 49	A, B, C 12, 16, 22
Sokolovna TJ - v blízkosti krytý bazén , Tyršovo nám. 280, 514 01 Jilemnice ☎ 0432/20 51	E 29
Sonne , Pomněnková 438, 463 03 Stráž nad Nisou ☎ 048/515 91 17	J 44
Spolana - tělocvičná zařízení , Studenov 16, 512 44 Rokytnice nad Jizerou 1 ☎ 0432/923 63	D 26
Stará celnice , Jizera, 468 50 Horní Polubný ☎ 0601/21 68 00	H 38
Stará pila - ubytovna KČT , Stará pila 9, 468 50 Horní Polubný ☎ 0428/39 90 06	H 38
Stará Pošta , čp. 279, 468 27 Nová Ves ☎ 0428/676 70	G 35
Staromisečská - chata , Horní Mísečky 189, 543 51 Špindlerův Mlýn ☎ 0428/38 01 68	E 29
Styl , čp. 1649, 468 12 Bedřichov ☎ 0428/38 01 68	G, I 35, 41
Superlux - apartmány , Horní nám. 661, 512 45 Rokytnice nad Jizerou, ☎ 0432/52 22 20-1	E 29
Sv. Anna , Antonínov 478, 468 44 Josefův Důl ☎ 0428/958 29	H 38
Světlanka - horská chata , Rokytno 51, 512 45 Rokytnice nad Jizerou ☎ 0432/52 24 63	D, E 26, 29
Šamalova louka - zámeček , Bedřichov 48, 468 12 Bedřichov ☎ 0428/291 59	I 41
ŠS MF , čp. 430, 512 45 Rokytnice nad Jizerou ☎ 0432/52 24 53	E 29
Švadlenka - chata , Horní Rokytnice 108, 512 45 Rokytnice nad Jizerou, ☎ 0432/52 26 86, 52 24 47, 52 23 93	D, E 26, 29
Sváre , čp. 518, 468 43 Albrechtice v Jiz. horách ☎ 0428/38 15 02	H 38
Tesanka - chata , čp. 1168, 468 11 Janov nad Nisou ☎ 0428/953 50	G, I 35, 41
TJ Sokol - ubytovna , 512 43 Jablonec nad Jizerou ☎ 0432/59 13 45	E 29
Tony , Horní Maxov 141, 468 44 Josefův Důl ☎ 0428/38 03 76	G 35
U Bhažů , Kozákovská 385, 513 01 Semily ☎ 0431/62 30 50	F 32

U Bobra - chata , Karlov 59, 468 44 Josefův Důl ☎ 0428/952 94	G, I 35, 41
U Černošských , čp. 590, 468 27 Nová Ves	G 35
U Dostálů , Troskovice č. 40, 512 63 Rovensko pod Troskami, ☎ 0436/911 54	G, C 16, 22
U Drahuše , Pomněnková 437, 463 03 Stráž nad Nisou ☎ 048/276 16 43	J 44
U Elišky , Antonínov 268, 468 44 Josefův Důl	H, I 38, 41
U Hrocha - chata , Horní Maxov 172, 468 44 Josefův Důl ☎ 0428/38 03 82	G 35
U Jakuba - chata , Bedřichov 45, 468 11 Janov nad Nisou ☎ 0428/38 01 71	G, I 35, 41
U Janouchů - chata (půjčovna kol) , Rezek 4, 512 38 Vítkovice, ☎ 0432/58 26 57	E 29
U Kalenských , čp. 59, 512 37 Křtčice ☎ 0432/58 29 05	E 29
U Labutě , Valdštejnova 262, 514 01 Jilemnice ☎ 0432/54 31 20	E 29
U Můstku - chata , čp. 368, 468 61 Desná v Jiz. horách ☎ 0427/38 32 77	H 38
U Paseků , čp. 29, 512 46 Harrachov ☎ 0432/52 94 29	D 26
U Raika - ubyt. hostinec , Souš 649, 468 61 Desná ☎ 0428/623 23	H 38
U sv. Jana , Hluboká 142, 511 01 Turnov	A, B, C 12, 16, 22
U Šípku , Machnin 11, 463 02 Liberec ☎ 048/816 46	J 44
U Švýcar , Janovská 38, 466 01 Jablonec nad Nisou ☎ 0428/201 14	G 35
U Tří lip , čp. 600, 468 27 Nová Ves nad Nisou	G 35
U Zlatého věnce , Loučná nad Nisou 1472, 466 05 Janov nad Nisou	G 35
U Zvonu , Hrančíná 69, 468 11 Janov nad Nisou ☎ 0428/954 05	G, I 35, 41
Ubytovna TJ , čp. 295, 512 11 Vysoké nad Jizerou ☎ 0432/59 39 02	F 32
Ubytovna ZD , 512 42 Pomkák	E 29
Úran - ubytovna , 463 01 Kryštofovo údolí ☎ 048/93 29 45	J 44
V Zákoutí - chata , Harrachov 209, 512 46 Harrachov ☎ 0432/52 91 53	D 26
Václavíkova studánka - horská chalupa , Horní Polubný 89, 468 50 Horní Polubný ☎ 0602/10 26 12	H 38
Vermont , čp. 1681, 468 12 Bedřichov ☎ 0428/38 01 56	G, I 35, 41
Vesna , čp. 54, 468 27 Nová Ves nad Nisou ☎ 0428/208 96	G 35
Vest , Pod Vod. 26	B, C 16, 22
Yetti - chata , Horní Maxov 63, 468 44 Josefův Důl ☎ 0428/38 02 07	G 35
Zákoutí , Jizera, 468 50 Horní Polubný ☎ 0428/681 06	H 38
Zámek , Mladějov, 507 45 Mladějov ☎ 0433/76 23	B 16
Zámek Navarov , čp. 1, 468 47 Zlatá Olešnice ☎ 0428/38 55 59	F 32
Zálisi - chata , 468 12 Bedřichov ☎ 0428/38 01 57	G, I 35, 41
ZIP , Horní 384, 512 45 Rokytnice nad Jizerou ☎ 0432/52 26 83	E 29
Zlatá Vyhlička , Studenov 14, 512 44 Rokytnice nad Jizerou 1 ☎ 0432/52 22 66	D 26
Zlatá Věšina , čp. 524, 463 34 Hrádek nad Nisou	J 44
Zmuka - chata , čp. 567, 468 43 Albrechtice v Jiz. horách ☎ 0428/38 15 47	H 38
Zlatavona VS , Přední lábská 148, 543 51 Špindlerův Mlýn ☎ 0438/937 61	E 29
Zvěřinec , Na Sklivanech 357, 460 15 Liberec - Nový Harcov, ☎ 048/46 13 40	G 35
Zvonice , čp. 872, 468 49 Kofenov ☎ 0428/39 91 52	H 38

PŘECHODY	
Harrachov / Jakuszyce - (silniční + pěší)	nonstop
Hrádek nad Nisou / Hartau - (pěší + cyklo)	1.4.30.9. (8:00-20:00); 1.10.31.3. (9:00-16:00)
Hrádek nad Nisou / Porajov - (silniční + pěší)	nonstop